

D. NO: 172-24

S. K. Kemal  
Nabiz  
Fakülte

## FAKÜLTE-OKUL İŞBİRLİĞİ

Fakülte-Okul İşbirliği Kılavuzu YÖK/Dünya Bankası  
Milli Eğitimi Geliştirme Projesi'nin oluşturduğu eğitim fakülteleri öğretim elemanları ve Milli  
Eğitim Bakanlığı öğretmenlerinin yer aldığı çalışma grubunca hazırlanmıştır.

---

Prof. Dr. Sabri Koç	Yrd. Doç. Sefai Acay	Öğrt. Tülay Aşşık
Prof. Dr. Sema Ergezen	Yrd. Doç. Dr Sema Aksungur	Öğrt. Meral Desticioğlu
Doç. Dr. Alipaşa Ayas	Yrd. Doç. Dr Ahmet Doğanay	Öğrt. Sinan Eroğlu
Doç. Dr. Adnan Baki	Öğr. Gör. Berna Asfuroğlu	Öğrt. Nezihe Gümüş
Doç. Dr. Salih Çepni	Öğr. Gör. Osman Dilek	Öğrt. Ayşe Günay
Doç. Dr. Remzi Kıncal	Öğr. Gör. Güler Tuluk	Öğrt. Filiz Hergüner
		Öğrt. Mehmet Yılmaz

YÖK/DÜNYA BANKASI  
MİLLİ EĞİTİMİ GELİŞTİRME PROJESİ  
HİZMET ÖNCESİ ÖĞRETMEN EĞİTİMİ  
ANKARA  
1998

Yükseköğretim Kurulu  
Milli Eğitimi Geliştirme Projesi  
Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi  
06539 Bilkent  
Ankara

YÖK tarafından yayımlanmıştır

©YÖK 1998  
Her hakkı saklıdır

Bu kitap YÖK / Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi kapsamında Eğitim Fakültelerinde öğretmen eğitimiyle ilgili derslerde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Ancak, bu kitapta belirtilen görüşler, öneriler, akademik yazım kuralları, ilkeleri ve diğer kriterler açısından sorumluluk bu kitabın yazarlarına aittir.

ISBN 975-7912-25-5

# İÇİNDEKİLER

## Giriş Fakülte-Okul İşbirliği Kılavuzu

### Bölüm 1 Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği 3

- 1.1 Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nin Amacı 3
- 1.2 Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nin Yapısı 3
  - 1.2.1 Eğitim Fakültesi
  - 1.2.2 Uygulama Okulu
- 1.3 Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nin Dayanağı 4
- 1.4 Terimler 5

### Bölüm 2 Görev ve Sorumluluklar 7

- 2.1 Kurumların Görev ve Sorumlulukları 7
  - 2.1.1 Eğitim Fakültesinin Görev ve Sorumlulukları
  - 2.1.2 Uygulama Okulunun Görev ve Sorumlulukları
  - 2.1.3 Milli Eğitim Müdürlüğü'nün Görev ve Sorumlulukları
- 2.2 Bireylerin Görev ve Sorumlulukları 8
  - 2.2.1 Öğretmen Adayının Görev ve Sorumlulukları
  - 2.2.2 Uygulama Öğretim Elemanının Görev ve Sorumlulukları
  - 2.2.3 Bölüm Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları
  - 2.2.4 Fakülte Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları
  - 2.2.5 Uygulama Öğretmeninin Görev ve Sorumlulukları
  - 2.2.6 Uygulama Okulu Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları
  - 2.2.7 Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları

### Bölüm 3 İşbirliğinde Tarafların Karşılıklı Beklentileri 13

- 3.1 Öğretmen Adayının Beklentileri 13
- 3.2 Uygulama Okulunun Beklentileri 13
- 3.3 Eğitim Fakültesinin Beklentileri 14

### Bölüm 4 Öğretmen Yeterlikleri ve Değerlendirilmesi 15

- 4.1 Öğretmen Yeterlikleri 15
- 4.2 Öğretmen Yeterlik Göstergeleri 18
- 4.3 Ders Gözlem Formu 21
- 4.4 Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu 24
- 4.5 Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formuna İlişkin Açıklamalar 27

**Bölüm 5 İşleyiş** 29

5.1	Uygulama Okullarının Seçimi	29
5.2	Uygulama Öğretmenlerinin Seçimi	29
5.3	Uygulama Öğretmeni Yetiştirme Semineri	30
5.4	Koordinatörlere ve Uygulama Öğretmenlerine Ödenecek Ücret	31
5.5	Uygulama Öğretmenleri ve Koordinatörlere Sağlanacak Hizmetler	31
5.6	Öğretmen Adayının Uygulama Okulunda Uyması Gereken Kurallar	31
5.6.1	Okul Kuralları	
5.6.2	İletişim	
5.6.3	Devam Durumu	

**Bölüm 6 Okul Deneyimi: Amaç ve İşleyişi** 33

6.1	Okul Deneyimi I: Amaç ve İşleyişi	33
6.2	Okul Deneyimi II: Amaç ve İşleyişi	35

**Bölüm 7 Öğretmenlik Uygulaması ve Semineri** 37

**Ekler** 41

1	Okul Deneyimi	43
2	Okul Deneyimi I ve II Çalışma Planları Örnekleri	109
3	Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği Kursu Programı	111
4	Öğretmen Adayı Devam Çizelgesi	113
5	Öğretmen Adayı İçin Gözlem Protokolü	115

**Formlar**

Form 1:	Ders Gözlem Formu	22
Form 2:	Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu	25
Form 3:	Öğretmen Adayı Devam Çizelgesi	115

## Sunuş

1994 - 1998 yılları arasında yürütölen YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitim Geliştirme Projesi çerçevesinde hazırlanan bu kılavuz Eğitim Fakölteleri ile uygulama okullarının öğretmen yetiştirme konusunda yapacağı ortak çalışmaları düzenlemeyi amaçlamaktadır. YÖK tarafından gerçekleştirilen Eğitim Faköltelerinin yeniden düzenlenmesi çalışması neticesinde önemli bir boyut olarak gündeme gelen Fakölte-Okul İşbirliği kapsamında Faköltedeki öğretim elemanlarına ve okullarda görevli uygulama öğretmenlerine mesleğe yeni katılacak öğretmenleri yetiştirmede önemli sorumluluklar düşmektedir.

*Fakölte-Okul İşbirliği* adlı bu kitapta tarafların bu işbirliğindeki görev ve sorumlulukları ile işbirliğinin çeşitli yönlerine ilişkin hususlar yer almaktadır. Bu kitap ayrıca öğretmenlerin sahip olması gereken yeterlikler ile bu yeterliklerin ölçölmesi için uygulama derslerinin nasıl gözlemleneceği konusunda açıklamaları içermektedir. Fakölte ve okul arasında kurulacak sağlam ve dinamik bir işbirliği sayesinde öğretim elemanlarının ve okuldaki öğretmenlerin ihtiyaç duydukları konularda birbirlerinden yararlanmalarına imkan tanınmış olacaktır. Bu kapsamda, okullarımız sadece öğretmen adaylarının uygulama yaptıkları mekan olarak kalmayacak; aynı zamanda işbirliği çerçevesinde öğretmenler için düzenlenecek hizmetiçi eğitim etkinlikleri ile ortaklaşa planlanacak araştırma projelerinin uygulanacağı birer mesleki gelişim merkezleri haline dönüşecektir.

Öğretmen eğitimi programlarındaki yeni düzenlemeler, ilköğretim ve ortaöğretim düzeylerinde öğretmen adaylarının okullarda geçirecekleri süreyi uzatmakta ve onlara okullarda yapılacak etkinliklere ilişkin ayrıntılı bilgiler vermektedir. Öğretmen adaylarının başarılı bir öğretim için gerekli olan becerileri kazanabilmeleri için, okullarda geçirilecek sürenin sistemli bir şekilde planlanması ve izlenmesi gerekmektedir. Yeni programlarda okullarda uygulama çalışmaları Okul Deneyimi I (3 kredi), Okul Deneyimi II (3 kredi) ve Öğretmenlik Uygulamaları (5 kredi) başlıkları altında verilmektedir.

Okul Deneyimi aday öğretmenin okullarda yaptığı çalışmalardır. Okul deneyimi, yukarıda da belirtildiği gibi iki ders halinde düzenlenmiştir. Bu dersler sayesinde öğretmen adaylarının kendi deneyimlerini özümlemesi, ders dışı çalışmalarını faköltedeki çalışmalarıyla ilişkilendirmesi, bunları üniversite öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve arkadaşları ile tartışabilmesi mümkün olabilecektir. Bu kitabın Ekler bölümünde Okul Deneyimi başlığı altında bu süreç ile ilgili görevler ve etkinlikler verilmektedir. Bunlar, aday öğretmen için, gözlemlerinde, uygulamalarında ve öğretim becerileri ve mesleki yeterlikleri kazanmasında rehberlik yapacak planlı ve tutarlı bir eğitim programı oluşturmaktadır. Bu derslerin içeriği, yeniden düzenlenmiş eğitim programlarıyla uyum sağlaması için projenin daha önce ürettiği yayınlardan uyarlanarak hazırlanmıştır.

Proje fakölte-okul işbirliği konusunda ölkede çapında bir eğitim başlatmış bulunmaktadır. İlk olarak Ocak-Şubat 1998 ayı içerisinde Faköltelerden ve okullardan seçilen 20 kişilik çalışma grubu bu konuda eğitim görmek üzere dört hafta süre ile yurtdışına gönderilmiştir. Daha sonra, çalışma grubunun öncülüğünde, teknik eğitim, mesleki eğitim ve din eğitimi de dahil olmak üzere öğretmen eğitimi yapan 70 faköltenin temsilcilerinin katıldığı başarılı bir pilot seminer Şubat 1998 tarihinde Ankara'da yapılmıştır. Proje, Mayıs ve Haziran 1998 aylarında 38 eğitim faköltesinde aynı konuda kurslar düzenlemiştir. Bu kurslara fakölte öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ile müfettişlerle birlikte Milli Eğitim Bakanlığı

temsilcilerinin katılmaları öngörülmektedir. Uygulama okullarının sayısının çokluğu nedeniyle, fakültelerle işbirliği yapan okulların personelinin tümü bu kurslara davet edilememiştir. Önümüzdeki yıllarda, yukarıda belirtilen kurslarda eğitim görmüş elemanların kendi fakülte ve uygulama okullarında bu kurslara katılamamış arkadaşları için benzer eğitim kursları düzenleyerek, Fakülte-Okul İşbirliğinin gelişip güçlenmesine yardımcı olmaları gerekmektedir.

Proje çalışmalarına verdiği özel önem ve katkılarından dolayı sayın **Kemal Gürüz'e**; gerek yurtdışında gerekse yurtiçindeki seminerlerde büyük bir özveri ile çalışan **İşbirliği Çalışma Grubu'na**; toplantı ve eğitim etkinliklerinin sorunsuz ve etkin olarak düzenlenmesine katkıda bulunan **Proje ofisi çalışanlarına**; İşbirliği etkinliklerinin geliştirilmesine yaptıkları katkıları nedeniyle Teknik Başdanışman **Dr Margaret Sands'e** ve **Dr Ali Yıldırım'a**; çalışma gurubunda yer alan öğretmenleri görevlendiren **Milli Eğitim Bakanlığı'na** teşekkürlerimi sunarım.

Prof Dr Barbaros Günçer  
Proje Koordinasyon Birimi Başkanı

# FAKÜLTE-OKUL İŞBİRLİĞİ KILAVUZU

## Giriş

Günümüzde milli eğitimin amaçlarını gerçekleştirmede öğretmenlere önemli roller düşmektedir. Öğretmenin öğrenme-öğretme ortamında sürekli değişen rolünün önemi gittikçe artmaktadır. Geleneksel anlamda öğretmen bilginin tek kaynağı ve aktarıcısı iken, günümüzde öğrencilere öğrenmenin yollarını öğreten bir konuma gelmiştir. Öğretmenlerden beklenen bu yeni roller ve yeterliklerin geliştirilmesi için öğretmen eğitimi programlarında yeni gelişmeler doğrultusunda değişiklikler yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır. Eğitim fakültelerinin yeniden yapılandırılması sürecinde öğretmen eğitimi programlarında yapılan değişiklikler okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması konularını da kapsamaktadır. Bu kılavuz işbirliği sürecinde görev alması gereken uygulama öğretimi elemanları, uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları için hazırlanmıştır. Bu yeni yapılanma öğretmen eğitiminde fakültelerle uygulama okulları arasında sıkı bir işbirliğini zorunlu kılmıştır.

## Neden

1997-1998 eğitim-öğretim yılına dek öğretmen eğitimi programlarında bulunan öğretmenlik uygulaması boyutuna, bu konudaki uygulamaları tanımlayan ve yönlendiren ayrıntılı yönerge ve yönetmeliklerin bulunmaması nedeniyle, yeterli ölçüde yer verilemediği gözlenmiştir. Örneğin, eğitim fakülteleri sınıf öğretmenliği programlarında okul deneyimi ile ilgili dersler bulunmasına karşın, öğretmen adayları, uygulama okullarında kendilerini mesleklerinde geliştirebilmek için izleyecekleri programların yönerge ve yönetmeliklerle tanımlanmamış olması nedeniyle, gittikleri okullarda elverişli ortamlar bulamamaktaydılar. Ortaöğretim programlarında ise öğretmen adayları yine aynı nedenlerle kısıtlı sürelerle öğretmenlik uygulaması programına katılmakta ve bu uygulamadan yeterli ölçüde yararlanamamaktadır. Bu gözlemler sonucunda, öğretmenlik uygulamasının amacına uygun biçimde öğretmen adaylarını nitelikli öğretmenler olarak yetiştirebilmesi için bu uygulamaya ilişkin yasal düzenlemelerin yapılması ve uygulamada görev alacak tarafların sorumluluk ve işlevlerinin belirlenmesi konusunda çalışmalar yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır.

## Çözüm

Yukarıda sözü edilen öğretmenlik uygulamasına ilişkin çalışmalardan biri YÖK/Dünya Bankası-Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında başlatılan ve Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliğini gerçekleştirmeyi amaçlayan çalışmadır. Bu çalışmanın temelinde kimi mesleklerde olduğu gibi uygulama boyutu olmadan kuramsal bilginin etkili olmadığı düşüncesi yatmaktadır. Uygulama, ancak gerçek ortamda yapıldığında öğretmen adayına amaçlanan deneyimleri kazandırır. Öğretmenlik uygulamasının ortamı okuldur. Öğretmen adayları, becerilerini geliştirmek ve mesleğinin inceliklerini kavrayabilmek için bu ortamda bulunmalıdır. Bu nedenle etkili bir uygulama için Fakülte-Okul İşbirliğinin ayrıntılarını ortaya koyan bir düzenleme yapılması gerektiğine inanılmaktadır. Bu kılavuz, öğretmen yetiştirme programlarının uygulama boyutundaki yeni yapılanmanın başarılı olabilmesi için hazırlanmıştır. Kılavuz yedi bölümden oluşmaktadır.

\* **Birinci** bölümde, fakülte-okul işbirliğinin amacı, yapısı ve dayanağı belirtilmiş ve kılavuzda yer alan terimler açıklanmıştır.

- \* **İkinci** bölümde, işbirliği programında yer alan tarafların görev ve sorumlulukları belirtilmiştir.
- \* **Üçüncü** bölümde, fakülte-okul işbirliğinde tarafların karşılıklı beklentileri ve birbirlerine karşı sorumluluklarına değinilmiştir.
- \* **Dördüncü** bölümde, öğretmenlerde bulunması gereken yeterlikler tanımlanmış ve düzey göstergeleriyle bunların değerlendirme biçimi açıklanmıştır.
- \* **Beşinci** bölümde, fakülte-okul işbirliğinin işleyiş aşamaları, kurum ve bireylerin rollerine göre sıralanmıştır.
- \* **Altıncı** bölümde, Okul Deneyimi I ve Okul Deneyimi II derslerinin amaç, kapsam, işleyiş ve değerlendirme biçimleri üzerinde durulmuştur.
- \* **Yedinci** bölümünde, öğretmenlik uygulaması ve semineri dersi açıklanmıştır.

### **Beklenti**

Bu kılavuzda belirtilen Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nin etkili bir biçimde sürdürülebilmesi ve elverişli öğrenme ortamları oluşturabilmesi için burada önerilen sistemin gerekli olduğuna ve verimli işleyeceğine tarafların inanmaları ve bu doğrultuda çaba göstermeleri önemlidir. Öte yandan sistemin nasıl işleyeceğini görebilmeleri için ilgililerin bu yeniliği tanımaları ve anlamaları çok önemlidir. Bu sistemin başarılı olabilmesi için uygun öğrenme ortamlarının oluşturulması, taraflar arasında etkili bir iletişim kurulması ve sorumlulukların paylaşılması gerekmektedir.

Bu kılavuz fakülte-okul işbirliği'nin etkili biçimde yürütülebilmesi için bir başlangıçtır. Burada geliştirilmiş olan materyaller kullanıcılar tarafından okul ortamında uygulandıktan sonra fakültelerde yapılacak olan seminerlerdeki tartışmalara ve elde edilen dönütlere göre yeniden düzenlenmelidir. Bu geliştirme çalışmaları bitmeyen bir süreç olarak kabul edilmelidir.

Bu kılavuz, eğitim fakülteleri için hazırlanmıştır. Ancak, öğretmen yetiştiren diğer fakülteler de bu kılavuzdan yararlanabilir.

Çalışma grubu Fakülte-Okul İşbirliği kılavuzunun hazırlanmasına yardımları ile katkıda bulunan Prof. Dr. Margaret Sands, Doç. Dr. Ali Yıldırım ve King's College London Eğitim Fakültesi öğretim elemanlarına teşekkürlerini sunar.

# BÖLÜM 1

## EĞİTİM FAKÜLTESİ-UYGULAMA OKULU İŞBİRLİĞİ

Bu bölümde Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nin amacı, yapısı ve dayanağı ana çizgileriyle ele alınmıştır. Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nin yapısı, bu süreçte yer alan kurumlar ve bireylerin rolleri, görevleri ve sorumluluklarıyla birlikte açıklanmıştır. Ayrıca kavram yanılgılarını önlemek amacıyla bu bölümün sonunda kılavuzda sıkça kullanılan terimlerin kısa tanımları yapılmıştır.

### 1.1 Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nin Amacı

Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği, öğretmen adaylarının öğretmenlik yeterliklerini kazanması için düzenlenen bir uygulama sürecidir. Bu uygulama tarafların ortaklaşa sorumluluğu altında yürütülür.

Bu işbirliğinin amacı, öğretmen adaylarının kazanmış oldukları alan bilgisi, mesleki bilgi ve becerilerini etkili, verimli, güvenli olarak uygulamaları ve geliştirmeleri için görev ve sorumlulukların eğitim fakültesi ile uygulama okulu arasında paylaşılmasını sağlamaktır. Eğitim fakültesi-uygulama okulu işbirliği'nin özel amaçları şunlardır:

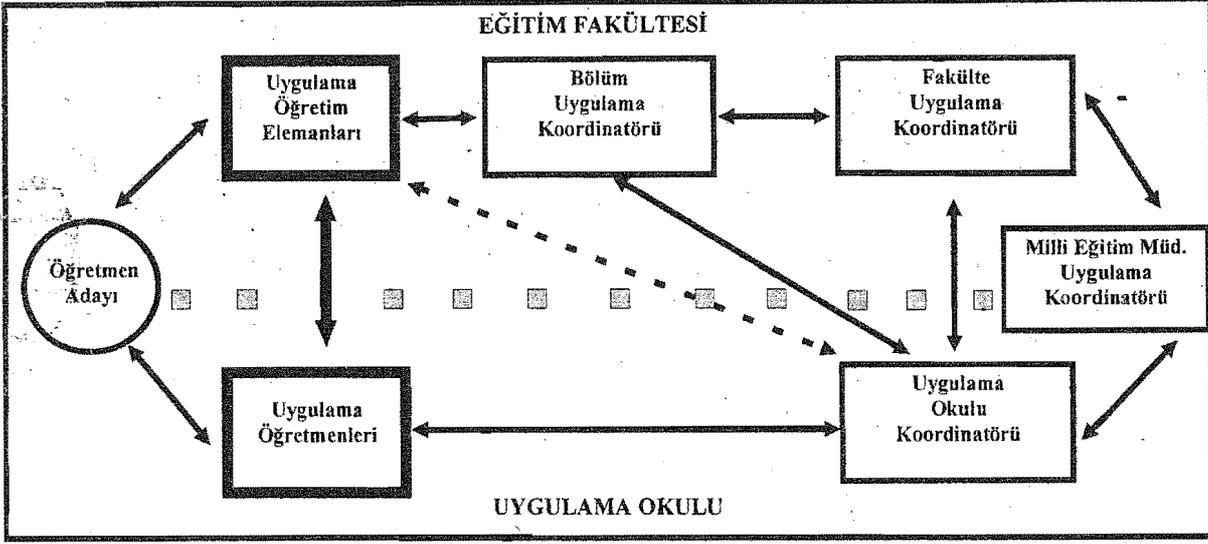
- Planlama, uygulama ve değerlendirmede belirlenen ilkeler çerçevesinde ulusal bir standart oluşturmak,
- Eğitim fakültesi ile uygulama okulu arasındaki işbirliğini geliştirecek bilgi alışverişini sağlamak,
- Eğitim fakültesi ile uygulama okulu arasındaki eğitim-öğretim sürecinde etkileşimi en üst düzeye çıkartmak.

### 1.2 Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nin Yapısı

Öğretmen adaylarının daha nitelikli yetiştirilmesinde Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nin gerekliliği yukarıda vurgulanmıştır. Bu işbirliğinde eğitim fakültesi, uygulama okulu ve milli eğitim müdürlüğü görev almaktadır. Bu sürecin akış çizelgesi Şekil 1'de verilmiştir (Bkz. Şekil 1: Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği). Aşağıdaki bölümde işbirliğini oluşturan bileşenler kısaca açıklanmıştır.

#### 1.2.1 Eğitim Fakültesi

Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nde fakülte tarafı, **fakülte uygulama koordinatörü, bölüm uygulama koordinatörü** ve **uygulama öğretim elemanlarından** oluşur. Fakülte uygulama koordinatörü dekanlıkça belirlenir. Fakülte'deki her bölüm başkanlığı bir bölüm uygulama koordinatörü belirler. Bölüm uygulama koordinatörü uygulama öğretim elemanları ile işbirliği içinde öğretmen adaylarının gidecekleri uygulama okullarını belirler ve bölüm başkanlığına bildirir. Bölüm birden fazla anabilim dalından oluşuyorsa, her anabilim dalı için ayrı bir uygulama koordinatörü görevlendirilir.



Şekil 1 Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği

### 1.2.2 Uygulama Okulu

Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nde uygulama okulu tarafı, **Uygulama okulu koordinatörü** ve **uygulama öğretmenlerinden** oluşur. Uygulama okulu yönetimi uygulama okulu koordinatörünü belirler.

Fakülte koordinatörü ile okul uygulama koordinatörü ve uygulama öğretmenleri ile öğretim elemanları yakın işbirliği içinde çalışır.

Öğretmen adayı, kendisinden sorumlu uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni ile işbirliği içinde görev ve sorumluluklarını yerine getirir.

Milli Eğitim Müdürlüğü, eğitim fakültesi-uygulama okulu işbirliği çerçevesinde gerekli yönetim işlerini yürütür.

### 1.3 Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nin Dayanağı

Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü tarafından oluşturulan ve üniversite öğretim elemanları ile Milli Eğitim Bakanlığının çeşitli birimlerinin temsilcilerinin yer aldığı **Okullarda Uygulama Komisyonu** tarafından öğretmen adaylarının okullarda yapacakları uygulama çalışmaları ile ilgili bir yönerge hazırlanmaktadır.

Bu yönerge, öğretmen yetiştiren yüksek öğretim kurumları öğrencilerinin, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı eğitim ve öğretim kurumlarında yapacakları uygulama çalışmalarının amaç, ilke ve yöntemleri ile tarafların görev ve sorumluluklarını kapsamaktadır.

Yönerge hazırlık çalışmalarının Haziran 1998 içerisinde tamamlanması planlanmıştır. Söz konusu yönerge, Milli Eğitim Bakanlığı ve Yükseköğretim Kurulu tarafından onaylandıktan sonra öğretmen yetiştiren fakültele ve milli eğitim müdürlüklerine

gönderilecektir. Böylece bu kılavuzda yer alan süreçlerin uygulanması resmi bir statüye kavuşmuş olacaktır.

#### 1.4 Terimler

**Uygulama Okulu:** Öğretmenlik uygulamalarının yürütüldüğü, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ve özel ilköğretim, ortaöğretim okulları ile yaygın eğitim kurumlarıdır.

**Okul Deneyimi:** Öğretmenlik uygulamasına hazırlık aşaması olan, öğretmen adayının öğretim uygulamaları ve becerilerini gözlemlemesi için, öğretmenlik mesleğini tanıtıcı nitelikte planlanmış etkinliklerden oluşan bir süreçtir.

**Öğretmenlik Uygulaması:** Öğretmen adayının öğretmenlik becerilerini kazanması ve geliştirmesi amacıyla uygulama okullarında yürüttüğü etkinlikleri ve sınıfıçi öğretim uygulamasını içeren bir süreçtir.

**Öğretmen Adayı:** Öğretmenlik uygulaması için gerekli koşulları tamamlamış, okul uygulaması yapacak fakülte öğrencisidir.

**Uygulama Öğretim Elemanı:** Öğretmen adayının alanında öğretimi gerçekleştiren ve öğretmen adayını okuldaki uygulama çalışmaları sırasında gözlemleyerek ona rehberlik ve danışmanlık yapan, alan öğretiminde uzmanlaşmış üniversite öğretim elemanıdır.

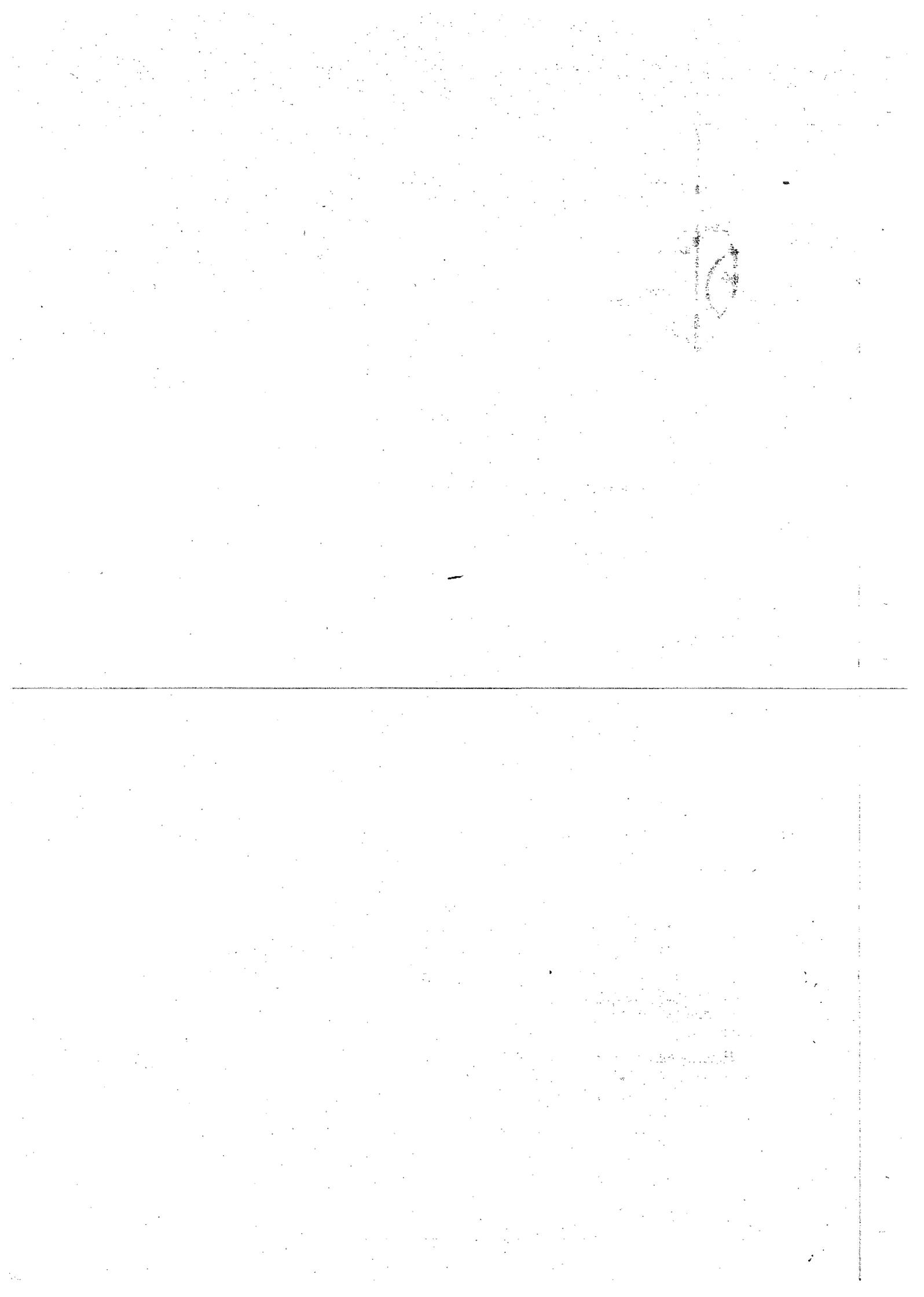
**Bölüm Uygulama Koordinatörü:** Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği sürecinde bölümün okul uygulamalarıyla ilgili yönetim işlerini planlayan ve yürüten öğretim elemanıdır.

**Fakülte Uygulama Koordinatörü:** Fakülte adına uygulama çalışmalarını düzenlemek ve yürütmek üzere görevlendirilen dekan yardımcısı ya da öğretim elemanıdır.

**Uygulama Öğretmeni:** Öğretmen adayının alanında öğretmenlik yapan ve ona okulda yapacağı uygulama çalışmalarında rehberlik ve danışmanlık yapan, çalışmalarını değerlendiren ve uygulama öğretim elemanı ile işbirliği içinde çalışan öğretmendir.

**Uygulama Okulu Koordinatörü:** Okulda öğretmen adaylarının yapacağı etkinlikleri düzenleyen, uygulama öğretmenlerini belirleyerek ve fakülte uygulama koordinatörüne bildiren ve Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nin sürekliliğini sağlayan deneyimli öğretmendir.

**Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama Koordinatörü:** Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği çerçevesinde Milli Eğitim Müdürlüğü'nce görevlendirilen milli eğitim müdür yardımcısı ya da şube müdürüdür.



## BÖLÜM 2

### GÖREV VE SORUMLULUKLAR

Bu bölüm Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nde yer alan tarafların karşılıklı görev ve sorumluluklarını bilerek daha iyi iletişim kurabilmeleri amacı ile hazırlanmıştır. Tarafların aşağıda belirtilen görev ve sorumluluklarına titizlikle uymaları bu işbirliği programının verimli ve amaca uygun işlenmesini sağlayacaktır.

#### 2.1 Kurumların Görev ve Sorumlulukları

##### 2.1.1 Eğitim Fakültesinin Görev ve Sorumlulukları

- Fakülte uygulama koordinatörünü ve uygulama öğretim elemanlarını belirler.
- Milli Eğitim Müdürlükleri ile gerekli resmi yazışmaları yapar.
- Her yıl belirli zamanlarda Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği konusunda seminer ve kurslar düzenler.
- Öğretmen adaylarını uygulama için hazırlar, denetler ve değerlendirir.

##### 2.1.2 Uygulama Okulunun Görev ve Sorumlulukları

- Uygulama okulu koordinatörünü ve uygulama öğretmenlerini belirler.
- Uygulama öğretmenlerinin çalışmalarını gerektiğinde denetler.
- Uygulama öğretmenleri ve öğretmen adayları ile toplantı yapar, kendilerine görev ve sorumluluklarını bildirir.
- Öğretmen adaylarına öğretmenlik becerilerini öğrenip geliştirecekleri ve uygulayacakları ortamı sağlar.

##### 2.1.3 Milli Eğitim Müdürlüğünün Görev ve Sorumlulukları

- Müdür yardımcılardan ya da şube müdürlerinden birini milli eğitim müdürlüğü uygulama koordinatörü olarak görevlendirir.
- Fakülte koordinatörü ile birlikte uygulama okullarını belirler.
- Fakültenin düzenleyeceği seminer ve kurslara Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama koordinatörünün, okul uygulama koordinatörlerinin ve uygulama öğretmenlerinin katılımını sağlar.

## 2.2 Bireylerin Görev ve Sorumlulukları

### 2.2.1 Öğretmen Adayının Görev ve Sorumlulukları

#### a. Öğretmen Adayının Eğitim Fakültesine Karşı Görev ve Sorumlulukları

- Uygulama programının gereklerini yerine getirmek için planlı ve düzenli çalışmak,
- Uygulama süresince yapılan öneri ve eleştirilerden yararlanarak olumlu yönde mesleki gelişim sergilemek,
- Okul deneyimi ve öğretmenlik uygulaması çalışmalarını yürütürken diğer öğretmen adayları, uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni ile 6.1, 6.2 ve 7'de açıklandığı gibi işbirliği ve iletişim içinde bulunmak.

#### b. Öğretmen Adayının Uygulama Okuluna Karşı Görev ve Sorumlulukları

- Okul yönetimi ve uygulama öğretmeni ile iletişim ve işbirliği içinde bulunmak,
- Uygulama öğretmenin ders programını aksatmadan verilen görevleri süresi içinde ve planlandığı biçimde yerine getirmek,
- Uygulama okulunun kurallarına uymak,
- Ders araçlarını verimli kullanmak ve korumak,
- Uygulama öğretmenin sorumluluğundaki etkinliklere katılmak.

#### c. Öğretmen Adayının Öğrencilere Karşı Görev ve Sorumlulukları

- Sorumluluğundaki öğrencilerin güvenliğini sağlamak,
- Öğrencilere açık ve anlaşılır yönergeler vermek,
- Öğrencileri nesnel ölçütlerle değerlendirmek,
- Dersin anlaşıldığından emin olmak,
- Sınıf yönetiminde kararlı ve hoşgörülü olmak,
- Öğrencileri işbirliği içinde çalışmaya yöneltmek,
- Öğrencilerin verimli çalışma alışkanlıkları geliştirmelerine katkıda bulunmak,
- Öğrencilere önderlik yapabilmek.

#### d. Öğretmen Adayının Kendine Karşı Görev ve Sorumlulukları

- Mesleğine karşı olumlu bir tutum içinde bulunmak ve mesleğin gerektirdiği nitelikleri edinmeye çalışmak,
- Kişisel ve mesleki yaşamında örnek olmak,
- Okul yönetiminin ve öğretmenlerin desteğini sağlamak,
- Alanındaki gelişmeleri yakından izlemek,
- Bilgi ve becerilerini sürekli geliştirmek,
- Zamanı verimli kullanmak,
- Öğrencilerle ilişkilerinde ölçülü olmak,
- Yaptığı çalışmalarını daha sonra yapılacak tartışma ve değerlendirmeler için bir dosya halinde düzenlemek,

### 2.2.2 Uygulama Öğretim Elemanının Görev ve Sorumlulukları

- a. Öğretmen adayını uygulama okulu, uygulama programı, öğretmen yeterlikleri, değerlendirmeler ve uyması gereken kurallar konusunda bilgilendirir,
- b. Öğretmen adayını uygulama okulu koordinatörü ve uygulama öğretmeni ile tanıştırır ve adayın dosyasını uygulama öğretmenine teslim eder,
- c. Uygulama okullarına programlanan biçimde giderek uygulama öğretmeni ile işbirliği yapar,
- d. Öğretmen adayının öğretmenlik uygulama programını düzenli olarak yürütebilmesini sağlamak için:
  - Plan, öğretim araçları ve benzeri hazırlıklarda rehberlik ve danışmanlık yapar,
  - Öğretmen adayına yazılı ve sözlü dönüt verir,
  - Ders planlama, öğretim araçlarını hazırlama ve kullanma, kayıt tutma, değerlendirme ve sınıf yönetimi gibi konularda rehberlik ve danışmanlık yapar,
  - Öğretmen adayının, uygulama dersini kendi kendine değerlendirmesini sağlar,
  - Her öğretmen adayının uygulama dersini en az iki kez izler,
  - Uygulama öğretmeni ile öğretmen adayının çalışmalarını görüşür, öğretmen adayının gelişmesini ve başarısını artırıcı önlemleri alır,
  - Uygulamada öğretmen adayının Milli Eğitim Bakanlığı'na belirlenen öğretmenlik mesleğine ilişkin kurallara uygun davranıp davranmadığını denetler,
  - Uygulama programının yürütülmesinde ilgili koordinatörlükler ve uygulama öğretmenleri ile sürekli iletişim ve işbirliği içinde bulunur,
  - Uygulama sonunda öğretmen adayını uygulama öğretmeni ile birlikte değerlendirir.

### 2.2.3 Bölüm Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları

- Uygulama öğretim elemanlarını uygulama, gözlem, değerlendirme ve formlar konusunda bilgilendirir, gerekli uygulama belgelerini ilgililere verilmesini sağlar,
- Uygulamaya gidecek öğretmen adaylarını ve uygulama okullarını seçip belirleyerek ilgililere bildirir,
- Uygulama okulu koordinatörü ile bağlantı kurarak uygulama programının takvimini belirler, öğretmen adaylarının uygulama öğretmenlerine dağılımını sağlar, uygulama öğretim elemanlarını bu konularda bilgilendirir,
- Uygulama öğretim elemanlarını plan, öğretim araçları, ders hazırlığı ve özel öğretim yöntemleri dersinin içeriği konularında bilgilendirir ve gerektiğinde danışmanlık yapar,
- Uygulama okullarına gözlem ve uygulamalar konusunda gerekli danışmanlık hizmetlerini sağlar,

- Uygulama okulu öğretmenlerine öğretmen yetiştirme programındaki yenilikleri tanıtır,
- Uygulama okulu koordinatörü, uygulama öğretmenleri, uygulama öğretim elemanları ile görüşerek ortaya çıkabilecek önemli sorunları dikkate alarak çözmeye çalışır,
- Uygulama okulunun isteklerini ilgililere iletir.

#### 2.2.4 Fakülte Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları

- Öğretmen adaylarının nitelikli yetiştirmelerini sağlamak için uygulama etkinliklerini yasa, yönetmelik ve yönerge hükümlerine göre planlayıp düzenler,
- Milli Eğitim Müdürlüğü ile işbirliği yaparak bölüm koordinatörleri tarafından belirlenen okulların listesini hazırlar,
- Öğretmenlik uygulaması sürecinin aksamaması için önlem alır, ortaya çıkabilecek düzenlemelerle ilgili sorunları çözümlenmek için girişimlerde bulunur,
- Uygulama öncesinde ilgili kurumlar ile gerekli yazışmaları yapar ve izin alır,
- Fakülte'deki bölüm uygulama koordinatörleri arasında eşgüdüm sağlar.

#### 2.2.5 Uygulama Öğretmeninin Görev ve Sorumlulukları

- Uygulama öğretim elemanı ile birlikte öğretmen adayının uygulama okulunda yapacağı çalışma programını düzenler,
- Öğretmen adayının mesleki gelişimine yardımcı olur, derslerinde gözlem yapmasını ve çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerini uygulamasını sağlar,
- Öğretmen adayına gerekli öğretim araç-gereç, kaynak ve ortamı sağlar, okulu tanıtır,
- Öğretmen adayına günlük etkinliklerini ve dersini planlamasında yardımcı olur,
- Öğretmen adayının okuldaki çalışmalarını gözlemler ve değerlendirir,
- Öğretmen adaylarını sınıfta uzun süre tek başına bırakmaz sınıftan ayrılması gerektiğinde kolayca ulaşılabilir durumda bulunur,
- Öğretmen adayı ile ilgili gözlem ve değerlendirme formlarını içeren bir dosya tutar,
- Gözlem sonucu tamamlanan ders gözlem formunun bir kopyasını gerekli dönütlerle birlikte öğretmen adayına verir,
- Öğretmen adayının gözlem dosyasını uygulama öğretim elemanı ile birlikte belirli aralıklarla inceler, öğretmen adayının gelişimini izler ve adayın gelişiminin olumlu yönde olmasına katkıda bulunur,
- Sınıf dışı etkinliklerde (tören ve toplantılar) öğretmen adayına rehberlik eder,
- Uygulama sonunda öğretmen adayını uygulama öğretim elemanı ile birlikte değerlendirir.

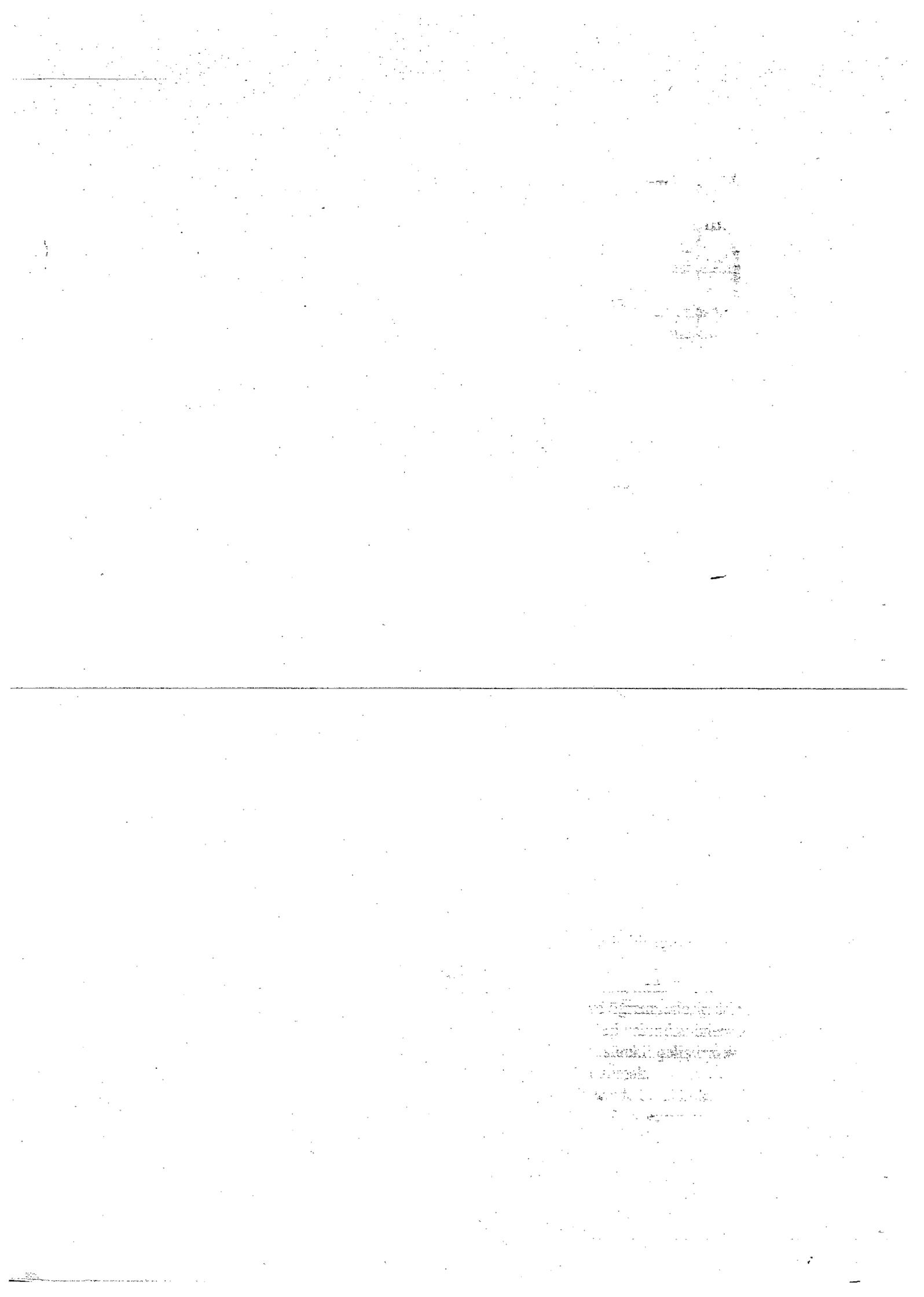
#### 2.2.6 Uygulama Okulu Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları

- Öğretmenlik uygulamalarında okula düşen görevlerin yerine getirilmesini sağlar,
- Uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni ile birlikte öğretmenlik uygulaması programının takvimini belirler,
- Uygulama öğretmenlerini ve sınıfları belirler,

- Öğretmen adaylarının farklı uygulama öğretmenlerini gözlemlmelerine olanak sağlar,
- Öğretmenlik uygulaması programı çerçevesinde uygulama öğretmenlerinin öğretmen adayları ile birlikte yürüttükleri ders dışı etkinlikleri düzenler,
- Uygulama sürecinde ortaya çıkabilecek sorunları uygulama öğretim elemanına bildirir.

#### **2.2.7 Milli Eğitim Müdürlüğü Uygulama Koordinatörünün Görev ve Sorumlulukları**

- Eğitim fakültesi-uygulama okulu işbirliği sürecinde yönetim işlerini yürütür ve eşgüdümü sağlar,
- Fakülte uygulama koordinatörünün düzenlediği toplantılara katılır.
- Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği çerçevesinde gereksinim duyulan öğretim alanı ve düzeylerinde uygulama okullarını belirler,
- Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği çerçevesinde fakültece düzenlenecek kurs ve seminerlere okul uygulama koordinatörlerinin ve uygulama öğretmenlerinin katılımını sağlar ve denetler.



## BÖLÜM 3

### İŞBİRLİĞİNDE TARAFLARIN KARŞILIKLI BEKLENTİLERİ

Bu bölümde Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nde yer alan tarafların birbirlerinden beklentileri ayrıntılı biçimde belirtilmiştir. Bu beklentilerin gerçekleşmesi işbirliğinin düzenli biçimde sürdürebilmesi için gereklidir.

#### 3.1 Öğretmen Adayının Beklentileri

- Öğretmen adayına öğretmenlik becerilerini öğreneceği, deneyeceği, geliştireceği ve öğretmenlik mesleğinin tüm sorumluluklarını üstlenme fırsatı bulacağı bir okul ortamı sağlanması,
- Öğretmen adayına uygulama sürecinde okulda yapacağı etkinlikleri de içeren bir çalışma programı yapılması,
- Öğretmen adayına değişik sınıf düzeylerinde gözlem ve uygulama yapma olanağı sağlanması,
- Öğretmen adayına fakültede uygulama öğretim elemanının, okulda uygulama öğretmenin destek ve rehberliğinin sağlanması,
- Öğretmen adayına okul deneyimi sırasında uygulama öğretim elemanı ile haftada bir kez gözlem raporu üzerinde görüşme olanağı sağlanması,
- Öğretmen adayının çalışmalarının programda belirtilen zamanlarda ilgililerce düzenli olarak gözlenmesi ve değerlendirilmesi,
- Öğretmen adayına değerlendirme ile ilgili dönüt verilmesi,
- Öğretmen adayına değerlendirme üzerinde uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı ile gerektiğinde görüşebilme fırsatının verilmesi,
- Öğretmen adayına okul deneyimi ve uygulama işlemlerinin önceden bildirilmesi.

#### 3.2 Uygulama Okulunun Beklentileri

- Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nde birlikte çalışmak,
- Öğretmen adaylarının uygulama okuluna gönderilmeleri, yerleştirilmeleri ve uygulamalar konusunda okul yönetiminin görüşlerinin alınması ve uygulama öncesinde okul uygulama öğretmenlerine bilgi verilmesi,
- Uygulama program takviminin hazırlanmasında uygulama okulu koordinatörü ile bölüm uygulama koordinatörünün işbirliğinde bulunması,
- Uygulama öncesinde uygulama öğretmenlerine öğretmen adaylarına ilişkin bilgi verilmesi.

- Uygulama öğretmeninin, uygulama öğretim elemanları ile düzenli aralıklarla bir araya gelerek öğretmen adayının gelişimi ve uygulamalara ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmesi,
- Uygulama öğretmeninin öğretmen adayının değerlendirilmesinde ve dönüt verme sürecinde yer alması,
- Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nde yer alan uygulama öğretmenlerinin ve okul uygulama koordinatörlerinin rollerine hazırlanmaları için hizmetiçi eğitim verilmesi,
- Uygulama öğretmenlerinin mesleki gelişimlerine katkıda bulunmak amacıyla fakülte ortamında akademik etkinliklere (ders, seminer, konferans vb.) katılımının fakültece sağlanması,
- Öğretmen adaylarının uygulama okulu kurallarına uymasının sağlanması.

### **3.3 Eğitim Fakültesinin Beklentileri**

- Okulların fakültenin göndermiş olduğu öğretmen adaylarını kabul etmesi, adayların uygulama öğretmenlerine dağılımını sağlaması,
- Okulların öğretmen adayları için hazırlanan uygulama takvimi ve programına uymaları,
- Uygulama öğretim elemanlarının, öğretmen adayının gelişimi ve uygulama etkinlikleri konusunda bilgi alışverişinde bulunabilmesi amacı ile düzenli aralıklarla yapacağı toplantılara uygulama öğretmenlerinin ve Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama koordinatörünün katılması,
- Uygulama öğretiminin doldurulan öğretmenlik uygulaması değerlendirme formununun ilgili öğretim elemanına zamanında teslim edilmesi.

## BÖLÜM 4

### ÖĞRETMEN YETERLİKLERİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ

Bu bölümde öğretmen yetiştirme programlarına uygulanabilir nitelikte bir öğretmen yeterlikleri listesi verilmiştir. Bu yeterliklerin öğretmen yetiştirme programı sürecinde öğrenciye sunulan kuramsal ve uygulamalı çalışmalar aracılığıyla kazandırılması ve beklenen düzeylere eriştirilmesi amaçlanmaktadır. Listede belirtilen yeterlikler beceriler düzeyinde tanımlanarak gözlenebilir ve ölçülebilir davranışlar biçiminde (E) eksiği var, (K) kabul edilebilir, (İ) iyi yetişmiş başlığı altında üç kategoride açıklanmıştır. Bu kategorilere bağlı olarak söz konusu yeterliklerin öğretmenlik uygulaması dersi boyunca ölçülmesi ve değerlendirilmesi için **ders gözlem formu ve öğretmenlik uygulaması değerlendirme formu** geliştirilmiştir. Öğretmen yeterliklerinin yukarıda anılan (E), (K), (İ) kategorileri altında açıklaması olan öğretmen yeterlik göstergeleri ile bu formlar ve formlara ilişkin açıklamalar bu bölümde yer almaktadır. Ders gözlem formu ile öğretmenlik uygulaması değerlendirme formu genel olarak tüm konu alanlarına uygulanabilir niteliktedir. Ancak, farklı konu alanlarındaki uygulamaların gereğince değerlendirilebilmesi için değerlendirme maddeleri ilgili alan uzmanlarınca alana uygun ayrıntıları içerecek biçimde düzenlenebilir.

#### 4.1 Öğretmen Yeterlikleri

##### 1 KONU ALANI VE ALAN EĞİTİMİNE İLİŞKİN YETERLİKLER

###### 1.1 Konu Alanı Bilgisi

- 1.1.1 Konulara ilişkin eğitim programının öngördüğü düzeyin üstünde bilgi birikiminin olduğunu gösterme
- 1.1.2 Konu alanına ilişkin kuram, ilke ve kavramları anlaşılabilir biçimde güvenle öğretebileceğini gösterme

###### 1.2 Alan Eğitimi Bilgisi

- 1.2.1 Öğrencilerde yaygın biçimde gözlenen eksik ve yanlış gelişmiş kavramları farketme
- 1.2.2 Öğrencilerin konuya ilişkin sorularına uygun ve yeterli yanıtlar oluşturabilme
- 1.2.3 Öğrencilerin bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal gelişiminin öğrenmelerini etkileyeceğini anlama
- 1.2.4 Konu alanının öğretim programlarına ilişkin bilgi sahibi olma
- 1.2.5 Konu alanı ile ilgili özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerine ilişkin bilgi sahibi olma
- 1.2.6 Konu alanı ile ilgili bilgi teknolojilerinden yararlanma
- 1.2.7 Konu alanı ile ilgili sağlık ve güvenlik önlemlerini alma

## 2 ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNE İLİŞKİN YETERLİKLER

### 2.1 Planlama

- 2.1.1 Amaçları ve hedef davranışları açık biçimde ifade etme
- 2.1.2 Hedef davranışları gerçekleştirmeye yönelik öğrenme-öğretme etkinliklerini düzenleme
- 2.1.3 Hedef davranışlara uygun araç-gereç ve materyal seçme, hazırlama
- 2.1.4 Öğrencilerin kişisel, ruhsal, etik, sosyal ve kültürel gelişimlerine katkıda bulunacak etkinlikleri planlama
- 2.1.5 Planlamada bireysel farklılıkları göz önünde bulundurma
- 2.1.6 Hedef davranışlara uygun değerlendirme biçimini belirleme

### 2.2 Öğretim Süreci

- 2.2.1 İşlenen konuyu önceki ve sonraki konularla ilişkilendirme
- 2.2.2 Öğrencileri güdüleyici hazırlık etkinliklerini sunma
- 2.2.3 Konuyu öğrencilerin düzeyine uygun bir biçimde sunma
- 2.2.4 Öğrencilerin yaşlarına, önceki öğrenme düzeylerine ve yeteneklerine uygun yöntem ve tekniklerden yararlanma
- 2.2.5 Uygun araç-gereç ve materyal kullanma
- 2.2.6 Zamanı etkili biçimde kullanma
- 2.2.7 Öğrencilerle etkileşimde bulunma ve uygun dönüt verme
- 2.2.8 Öğrencilerin katılımını sağlayacak etkinlikler (bireysel, ikili, grup çalışması, gösteri, gezi, gözlem, deney, panel ve benzeri) uygulama
- 2.2.9 Öğrencilerin öğrendiklerini yaşamlarıyla ilişkilendirecek fırsatlar yaratma
- 2.2.10 Öğrencilerin düzeylerine uygun, konuya ilgilerini çekecek ve düşüncelerini sağlayacak biçimde farklı sorular sorma
- 2.2.11 Konuya ilişkin terimleri uygun biçimde sıralama ve iyi seçilmiş örneklerle sunma
- 2.2.12 Öğrencilerin hedef davranışlara ulaşma düzeyini değerlendirebilme

### 2.3 Sınıf Yönetimi

- 2.3.1 Öğrencilere sınıfta kendilerini özgürce ifade edebilecekleri güvenli bir öğrenme ortamı sağlama ve sürdürme
- 2.3.2 Dersi amacına uygun ve güvenli biçimde sürdürme
- 2.3.3 Kesinti ve engellemeler karşısında uygun önlemler alma
- 2.3.4 Öğrencilerin derse karşı ilgi ve güdüsünün sürekliliğini sağlama
- 2.3.5 Öğrencilere davranışlarına ilişkin dönüt verme
- 2.3.6 Ödül ve yaptırımları uygun ve etkili biçimde kullanma

### 2.4 İletişim

- 2.4.1 Anlaşılır açıklamalar yapma ve yönergeler verme
- 2.4.2 Sınıf içinde etkili iletişimi sağlama (öğrenci-öğretmen; öğrenci-öğrenci; öğretmen-öğrenci etkileşimi)
- 2.4.3 Okul yöneticileri, meslektaşları, diğer okul personeli, veliler ve ilgili eğitim kuruluşlarıyla iletişim kurma
- 2.4.4 Ses tonunu etkili biçimde kullanma
- 2.4.5 Sözel dili ve beden dilini etkili biçimde kullanma (duruş, mimikler, el, kol hareketleri, vb.)

### 3 ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENMELERİNİ İZLEME, DEĞERLENDİRME VE KAYIT TUTMA

- 3.1 Öğrencilerin ürünlerini kısa sürede notlandırma ve sonuçları öğrencilerin gelişmesini sağlayacak önerileri içeren dönütlerle birlikte verme
- 3.2 Yapılan etkinliklerin (sınav, ödev, gözlem) ve sağlanan gelişmenin kayıtlarını tutma, sonuçlarını düzenli aralıklarla öğrenciye bildirme
- 3.3 Öğrencilerin öğrenmesini değerlendirmede sürekliliğin önemini kavrama ve uygulama
- 3.4 Başarısız öğrencilerin sorunlarının çözümünde deneyimli öğretmenlerin görüşlerinden yararlanma
- 3.5 Öğrencinin akademik gelişimini ulusal notlandırma ölçütlerini kullanarak değerlendirme

### 4 DİĞER MESLEKİ YETERLİKLER

- 4.1 Mesleği ile ilgili yasa ve yönetmeliklerde belirtilen hak ve sorumluluklarının farkında olma
- 4.2 Mesleki öneri ve eleştirilere açık olma
- 4.3 Mesleki açıdan kendini değerlendirme ve bilgi düzeyini geliştirme konusunda sürekli çaba gösterme
- 4.4 Toplantı, hizmetiçi eğitim, araç-gereç hazırlama gibi okul etkinliklerine ve okulun tümünü ilgilendiren diğer etkinliklere katılma
- 4.5 Kişisel ve mesleki yaşamında ve öğretimde iyi örnek olma
- 4.6 Mesleğine yürekten bağlı olma ve mesleğini severek yapma
- 4.7 Türk Milli Eğitim Sisteminin amaçlarına ve ilkelerine uygun biçimde öğretmenlik görevini yerine getirme.

## 4.2 Öğretmen Yeterlik Göstergeleri

Öğretmen yeterlik göstergeleri, öğretmen adaylarının yeterliklerinin değerlendirilmesinde kullanılmak amacıyla hazırlanmıştır. Tabloda belirtilen Eksiği var (E), Kabul edilebilir (K) ve İyi yetişmiş (İ) sütunları herbir yeterliğin amaçlanan başarı düzeyiyle ilgili açıklamaları içermektedir.

Bu göstergeler “Ders Gözlem Formu”nun ve “Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu”nun doldurulması sırasında kaynak olarak kullanılmalıdır.

(E) Eksiği var	(K) Kabul edilebilir	(İ) İyi yetişmiş
<b>1.0 KONU ALANI VE ALAN EĞİTİMİNE İLİŞKİN YETERLİKLER</b>		
<b>1.1 Konu Alanı Bilgisi</b> <ul style="list-style-type: none"><li>Alanın öğretim programının öngördüğü temel ilke, kavram, yasa ve kuramlara ilişkin bilgi sahibi olduğu görülmektedir.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Alanın öğretim programının öngördüğü temel ilke, kavram, yasa ve kuramlara ilişkin ayrıntılı bilgi sahibidir. Ancak alan bilgisinin kapsam ve derinliğini artırması gerekmektedir.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Alanın öğretim programının öngördüğü temel ilke, kavram, yasa ve kuramlara ilişkin bilgi düzeyinin ötesinde bir birikime sahiptir.</li><li>Alanı ve diğer konu alanlarının bilgilerinden yararlanarak bunları uygulayabilmektedir.</li></ul>
<b>1.2 Alan Eğitimi Bilgisi</b> <ul style="list-style-type: none"><li>Konuyu öğrencinin bilgi düzeyine indirmekte zorlanmaktadır.</li><li>Öğrencilerde yanlış öğrenilmiş kavramları tanımada güçlük çekmektedir.</li><li>Öğrenci sorularına yanıt vermekte daha yeterli olması gerekir.</li><li>Konu alanı öğretim programına ilişkin bilgisi yüzeyseldir.</li><li>Genel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerine ilişkin bilgi sahibidir, ancak alanın özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerine ilişkin bilgileri yüzeyseldir.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Genellikle konuyu öğrencinin bilgi düzeyine uygun öğretebilmekte, ancak kimi konularda zorlanmaktadır.</li><li>Öğrencilerde yanlış öğrenilmiş kavramları tanımakta, ancak bunların doğrusunu öğrenmekte güçlük çekmektedir.</li><li>Konu alanı öğretim programına ilişkin yeterli bilgiye sahiptir.</li><li>Konu alanının özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerine ilişkin bilgisi olmasına karşın, bilgisini geliştirmeye gereksinimi bulunmaktadır.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Öğrencilerin yanlış öğrendiği kavramları saptayarak doğrularını öğrenmelerini sağlayabilmektedir.</li><li>Öğrencilerin sorularına uygun ve yeterli yanıtlar verebilmektedir.</li><li>Öğreteceği bilgiyi öğrencilerin zihinsel, duygusal ve sosyal gelişimlerini göz önüne alarak düzenleyebilmektedir.</li><li>Alanın öğretim programlarını derinlemesine tanımaktadır.</li><li>Bilgi teknolojilerinden yararlanabilmektedir.</li><li>Konu alanına özgü özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerine ilişkin derinlemesine bilgi sahibidir.</li></ul>
<b>2.0 ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİNE İLİŞKİN YETERLİKLER</b>		
<b>2.1 Planlama</b> <ul style="list-style-type: none"><li>Genel olarak plan yapabiliyor. Öğrenci gereksinimlerine ilişkin bir anlayışa sahiptir, ancak hedef davranışları gerçekleştirmeye yönelik öğretim-öğrenme etkinliklerini düzenleme konusunda yetişmesi gerekmektedir.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Ayrıntılı plan yapma ve öğrenci gereksinimlerini karşılama konusunda tutarlı olması gerekmektedir.</li><li>Konuların sürekliliğini sağlama girişiminde bulunmaktadır.</li><li>Hedef davranışlar ile değerlendirme yaklaşımları tam uyuşmamaktadır.</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>Öğrenci gereksinimlerini ve konu alanını göz önüne alarak uygun plan yapabilmektedir.</li><li>Önceki ve sonraki konularla uygun bağlantılar kurabilmektedir.</li><li>Değerlendirmeyi hedef davranışlarla uyumlu biçimde planlayabilmektedir.</li></ul>

<p><b>2.2 Öğretim Süreci</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Belirli bir öğretim yönteminde ustalaşmış, ancak öğretim yaklaşımlarını hedefler ve öğrenci gereksinimlerine uygun duruma getirmesi konusunda yetişmesi gerekmektedir.</li> <li>• Konuyu yaşamla ilişkilendirmede eksikleri bulunmaktadır.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Hedefleri ve öğrenci gereksinimlerini göz önünde tutarak çeşitli öğretim yöntemlerini yerinde ve zamanında kullanarak dersinde çeşitlilik sağlamaktadır.</li> <li>• Konuyu yaşamla ilişkilendiren örnekler bulmaya çalışmaktadır.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Hedeflere ve öğrenci gereksinimlerine iyi uyarlanmış çeşitli öğretim yöntemleri geliştirmiştir.</li> <li>• Yöntemleri öğrenme fırsatlarını da göz önüne alarak ustalıkla kullanabilmektedir.</li> <li>• Örnekler vererek konuyu yaşamla ilişkilendirebilmektedir.</li> </ul>
<p><b>2.3 Sınıf Yönetimi</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Sınıfa bir düzen getirmesi ve güçlükleri farketmesi gerekmektedir.</li> <li>• Öğrenme ürünleri ve öğrenci davranışları konusunda etkili olabilmesi için çaba göstermesi gerekmektedir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dersleri düzenli ve iyi planlayabilmektedir.</li> <li>• düzenli bir öğrenme ortamı yaratmada güçlük çekmekte, ancak öğrenmeyi olumsuz yönde etkilememektedir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Ayrıntılara önem vererek, beklentileri karşılamak için uygun planlama ile düzenli ve etkili bir öğrenme ortamı yaratabilmektedir.</li> </ul>
<p><b>2.4 İletişim</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Derslerde uygun araç-gereçten yararlanma girişimi var.</li> <li>• Öğrencilerin gereksinimlerini ve yeteneklerini tanıma, derslerinde uygun bir düzen ve yapı sağlama konusunda yetişmesi gerekmektedir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dersleri öğrenciler için ilgi çekici yaparak daha çok katılım sağlaması gerekmektedir.</li> <li>• Sesini ve sözel dili öğrencilerin anlayabileceği biçimde kullanabilmektedir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Yönerge ve açıklamaları öğrencilerin gereksinimlerine ve yeteneklerine göre ayarlayabilmektedir.</li> <li>• Dersleri ilgi çekicidir.</li> <li>• Araç-gereç ve kaynakları uygun biçimde kullanabilmektedir.</li> <li>• Amaca uygun sorular sorabilmektedir.</li> </ul>
<p><b>3.0 ÖĞRENCİLERİN ÖĞRENMELEİNİ İZLEME, DEĞERLENDİRME VE KAYIT TUTMA</b></p>		
<p><b>3.1</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Konuya uygun değerlendirme yaklaşımlarının bir bölümünü kullanabilmektedir.</li> <li>• Çok seyrek dönüt vermekte, sıra öğrencileri izlemektedir.</li> <li>• Değerlendirme yapması uzun süre almaktadır.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Konuya uygun değerlendirme yaklaşımlarını kullanabilmektedir.</li> <li>• Zaman zaman dönüt vermektedir.</li> <li>• Öğrencilerin akademik gelişimini izlemektedir.</li> <li>• Zamanında değerlendirme yapabilmektedir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Konuya uygun değerlendirme yaklaşımlarını etkili biçimde kullanabilmektedir.</li> <li>• Öğrencilerin çalışmalarını inceleyip not verirken yönlendirici dönütler verebilmektedir.</li> <li>• Değerlendirme yapıp sonuçlarını izleyebilmektedir.</li> </ul>
<p><b>3.2</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Gözlem ve değerlendirme bilgisine sahiptir, ancak kısıtlı biçimde uygulayabilmektedir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Öğrenciyi gözleyip, gözlem sonuçlarını kaydedebilmekte ve gözlem sonuçlarının velilere bildirilmesi için okul yönetimiyle işbirliği yapabilmektedir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Öğrencileri farklı derslerde ve ortamlarda düzenli aralıklarla gözleyebilmektedir.</li> <li>• Öğrencilerle ilgili bireysel gözlem kartları tutarak gelişimlerini izleyebilmektedir.</li> <li>• Gözlem sonuçlarının velilere bildirilmesi için sınıf öğretmeni ve okul yönetimiyle işbirliği yapabilmektedir.</li> </ul>

<p><b>3.3</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Değerlendirme yaklaşımlarına ilişkin bilgi eksikliği bulunmaktadır.</li> <li>Derslere uygun değerlendirme yaklaşımlarını seçmede güçlük çekmektedir.</li> <li>Değerlendirmede zaman zaman sürekliliği sağlayabilmektedir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Değerlendirme yaklaşımlarını genellikle bilmektedir.</li> <li>Derslere uygun değerlendirme yaklaşımlarını seçebilmektedir.</li> <li>Değerlendirmede sürekliliği sağlayabilmektedir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Değerlendirme yaklaşımlarını bilmekte ve etkili biçimde kullanabilmektedir.</li> <li>Değerlendirmeyi dersin hedeflerine uygun ve sürekli biçimde yapabilmektedir.</li> </ul>
<p><b>3.4</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Başarısız öğrencilerin çoğunu saptayabilmektedir.</li> <li>Öğrencileri başarısız kılan nedenleri bulmaya çalışıyor. Bulduğu nedenler çerçevesinde ve kişisel deneyimleri doğrultusunda başarısızlığa çözüm arıyor.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Başarısız öğrencileri saptayabiliyor. Öğrencilerin başarısızlık nedenlerinin çoğunu bulabilmektedir.</li> <li>Kendi deneyimleri ve sınıf öğretmenin deneyimlerinden yararlanarak başarısızlıkları çözümlenebiliyor.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Başarısız öğrencileri kolayca saptayabiliyor.</li> <li>Öğrencilerin başarısızlık nedenlerini araştırıp doğru biçimde saptayabiliyor.</li> <li>Başarısızlığı çözmeye sınıf öğretmenin deneyiminden ve uzman görüşlerinden yararlanabilmektedir.</li> </ul>
<p><b>3.5</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Öğrencilerin akademik gelişimini genellikle izleyebilmekte ve ulusal notlandırma ölçütlerine uygun biçimde değerlendirmeye çalışmaktadır.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Öğrencinin akademik gelişimini yakından izleyebilmekte ve ulusal notlandırma ölçütlerine uygun biçimde değerlendirebilmektedir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Öğrencinin akademik gelişimini düzenli aralıklarla izleyebilmekte ve ulusal notlandırma ölçütlerine uygun biçimde değerlendirebilmektedir.</li> <li>Dikkatli kayıt tutabilmektedir.</li> </ul>
<p><b>4.0 DİĞER MESLEKİ YETERLİKLER</b></p>		
<p><b>4.1</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Hak ve sorumlulukları konusunda yeterli bilgisi bulunmamaktadır.</li> <li>Okul sisteminde gereksinim duydukça hak ve sorumluluklarını araştırabilmektedir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Meslekte karşılaştığı sorunları çözebilecek kadar hak ve sorumlulukları konusunda bilgisi bulunmaktadır.</li> <li>Yeni durumlarla karşılaştığında çözüm yolları bulabilmektedir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Hak ve sorumluluklarını iyi bilmektedir. Bu konudaki sorunları gündeme getirip tartışmaktadır. Yorum yaparak çözüm bulabilmekte ve uygulayabilmektedir.</li> </ul>
<p><b>4.2</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Genellikle mesleki eleştiri ve önerilere açık değildir.</li> <li>Eleştiriler karşısında yeterince duyarlı davranmamaktadır.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Mesleki öneri ve eleştirilere açıktır.</li> <li>Eksiklerini gidermeye çalışmaktadır.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Mesleki eleştiri ve önerileri olgunlukla karşılayıp değerlendirebilmekte ve uygun önerilerden yararlanabilmektedir.</li> </ul>
<p><b>4.3</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Kendini değerlendirme ve bilgi düzeyini geliştirme konusunda az sorumluluk üstlenebilmektedir.</li> <li>Okuldaki öğretmenlerle mesleki ilişkiler geliştirebildiğini gösteren kanıtlar bulunmaktadır.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Olumlu mesleki ilişkileri bulunmaktadır.</li> <li>Eğitimle ilgili sorunlar üzerinde tartışma ve kendini geliştirme isteğini gösteren kanıtlar bulunmaktadır.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Meslektaşlarıyla, ilgili kişi ve kurumlarla karşılıklı iyi ilişkiler bulunmaktadır.</li> <li>Sürekli bir gelişme sağlamak ve öğretmenlik rolünü sorumlulukla üstlenebilmektedir.</li> </ul>

<p><b>4.4</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Hizmetiçi eğitim ve okuldaki diğer etkinliklere ara sıra katılmaktadır.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Okuldaki ve okul dışındaki mesleki eğitim konularını izleyebilmektedir.</li> <li>Toplantılara katılmakta ve dersleri ile ilgili araç-gereç hazırlamada isteklidir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Okuldaki ve okul dışındaki mesleki eğitim konularını izleyip katılmakta ve meslektaşlarını bilgilendirebilmektedir.</li> </ul>
<p><b>4.5</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Kişisel ve mesleki yaşamında iyi örnek olma konusunda yeterince duyarlı değildir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kişisel ve mesleki yaşamında iyi örnek olma konusunda duyarlı davranmaya çaba gösterebilmektedir.</li> <li>Okul personeli ve öğrencilerle uyum içinde çalışabilmektedir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Kişisel ve mesleki yaşamında okul personeline, meslektaşlarına ve öğrencilere iyi örnek olma konusunda duyarlıdır ve sorumluluk bilinci ile uyumlu davranışlar gösterebilmektedir.</li> <li>İyi bir gözlemci ve uygulayıcıdır.</li> </ul>
<p><b>4.6/4.7</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Öğretmenlik mesleğine eğilimi vardır.</li> <li>Mesleği benimsemeye çalışmaktadır.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Öğretmenlik mesleğini sevdiğini ve benimsediğini söylemekte özverili davranışlarla mesleğe ilgisini sergileyebilmektedir.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>Öğretmenlik mesleğinden gurur duymakta, arkadaşlarını bu mesleğe çekmeye çalışmaktadır.</li> <li>Öğrencilere ve eğitime katkıda bulunmaya çaba gösterebilmektedir.</li> </ul>

### 4.3 Ders Gözlem Formu

Ders gözlem formu, öğretmenin adayının sınıf içi öğretim becerilerini ölçmek ve değerlendirmek amacıyla düzenlenmiştir. Bu formda yer alan maddeler öğretmen yeterliklerinden özellikle sınıf içerisinde gözlenebilir olanlarını içermektedir. Bu formu kullanmanın iki temel amacı bulunmaktadır:

- öğretmen adayına öğretmenlik uygulaması sırasında vereceği örnek derslere ilişkin dönüt vermek,
- uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanına öğretmenlik uygulaması değerlendirme formunu doldurabilmeleri için veri sağlamaktır.

Her öğretmen adayı, bu form kullanılarak olanaklar ölçüsünde sıkça gözlenmelidir. Öğretmen adayında gözlenebilen özellikler formda işaretlenmelidir. Bu form, öğretmen adayının öğretim sürecinde, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanınca doldurularak öğretmen adayına verilmelidir. Bu formun bir kopyası öğretmen adayının gelişimini izlemek amacıyla dosyasına konmalıdır.

Öğretmen adayının her yeterlik alanında yapmış olduğu çalışmalara ilişkin düşünceler gözlemci tarafından formun ilgili bölümüne yazılacaktır. Öğretmen adayına bu şekliyle verilecek olan formdaki ilgili bölüme aday da kendi görüşlerini yazarak imzalayacak ve gözlemciye geri verecektir.

Bu ders gözlem formu herhangi bir alana özgü hazırlanmadığından bazı alanlara ilişkin özel yeterlikleri ve davranışları gözlemeye elverişli olmayabilir. Bu durumlarda gözlemi yapan kişi kendi kanısını formun açıklama ve yorumlar bölümünde ifade edebilir. Ayrıca, bu kılavuzun ekinde verilen Okul Deneyimi bölümündeki ders gözlem formları kullanılabilir.

## DERS GÖZLEM FORMU

Öğretmen Adayı : .....  
Gözlemci : .....  
Konu : .....

Okulu : .....  
Sınıfı : .....  
Öğrenci Sayısı : .....  
Tarih : .....

Bu değerlendirme formundaki maddelerin karşısında bulunan kısaltmaların anlamı:

(E) = Eksiği var (K) = Kabul edilebilir (İ) = İyi yetişmiş

Uygun olan seçeneği (+) ile işaretleyiniz

		E	K	İ	ACIKLAMA VE YORUMLAR
1.0	<b>KONU ALANI VE ALAN EĞİTİMİ</b>				
1.1	<b>KONU ALANI BİLGİSİ</b>				
1.1.1	Konu ile ilgili temel ilke ve kavramları bilme				
1.1.2	Konuda geçen temel ilke ve kavramları mantıksal bir tutarlılıkla ilişkilendirebilme				
1.1.3	Konunun gerektirdiği sözel ve görsel dili (şekil, şema, grafik, formül vb.) uygun biçimde kullanabilme				
1.1.4	Konu ile alanın diğer konularını ilişkilendirebilme				
1.2	<b>ALAN EĞİTİMİ BİLGİSİ</b>				
1.2.1	Özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini bilme				
1.2.2	Öğretim teknolojilerinden yararlanabilme				
1.2.3	Öğrencilerde yanlış gelişmiş kavramları belirleyebilme				
1.2.4	Öğrenci sorularına uygun ve yeterli yanıtlar oluşturabilme				
1.2.5	Öğrenme ortamının güvenliğini sağlayabilme				
2.0	<b>ÖĞRETME-ÖĞRENME SÜRECİ</b>				
2.1	<b>PLANLAMA</b>				
2.1.1	Ders planını açık, anlaşılır ve düzenli biçimde yazabilme				
2.1.2	Amaç ve hedef davranışları açık bir biçimde ifade edebilme				
2.1.3	Hedef davranışları uygun yöntem ve teknikleri belirleyebilme				
2.1.4	Uygun araç-gereç ve materyal seçme ve hazırlayabilme				
2.1.5	Hedef davranışlara uygun değerlendirme biçimleri belirleyebilme				
2.1.6	Konuyu önceki ve sonraki derslerle ilişkilendirebilme				
2.2	<b>ÖĞRETİM SÜRECİ</b>				
2.2.1	Çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerini uygun biçimde kullanabilme				
2.2.2	Zamanı verimli kullanabilme				
2.2.3	Öğrencilerin etkin katılımı için etkinlikler düzenleyebilme				
2.2.4	Öğretimi bireysel farklılıklara göre sürdürebilme				
2.2.5	Öğretim araç-gereç ve materyalini sınıf düzeyine uygun biçimde kullanabilme				
2.2.6	Özetleme ve uygun dönütler verebilme				
2.2.7	Konuyu yaşamla ilişkilendirebilme				
2.2.8	Hedef davranışlarına ulaşma düzeyini değerlendirebilme				
2.3	<b>SINIF YÖNETİMİ</b>				
	<b>Ders başında</b>				
2.3.1	Derse uygun bir giriş yapabilme				
2.3.2	Derse ilgi ve dikkati çekebilme				
	<b>Ders süresinde</b>				
2.3.3	Demokratik bir öğrenme ortamı sağlayabilme				
2.3.4	Derse ilgi ve güdünün sürekliliğini sağlayabilme				
2.3.5	Kesinti ve engellemelere karşı uygun önlemler alabilme				
2.3.6	Övgü ve yaptırımlardan yararlanabilme				
	<b>Ders sonunda</b>				
2.3.7	Dersi toparlayabilme				
2.3.8	Gelecek dersle ilgili bilgiler ve ödevler verebilme				
2.3.9	Öğrencileri sınıftan çıkarmaya hazırlayabilme				

		E	K	İ	ACIKLAMA VE YORUMLAR
<b>İLETİŞİM</b>					
2.4.1	Öğrencilerle etkili iletişim kurabilme				
2.4.2	Anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verebilme				
2.4.3	Konuya uygun düşündürücü sorular sorabilme				
2.4.4	Ses tonunu etkili biçimde kullanabilme				
2.4.5	Öğrencileri ilgi ile dinleme				
2.4.6	Sözel dili ve beden dilini etkili biçimde kullanabilme				
<b>Toplam</b>					<b>Not:</b>

**Özet Bilgi:**

**Öğretmen adayının yukarıdaki yeterlik alanlarının her birinde yapmış olduğu çalışmalara ilişkin düşünceler**

	<b>Gözlemcinin İmzası</b>
--	---------------------------

**Öğretmen adayının görüşleri (varsa)**

	<b>İmza</b>
--	-------------

#### 4.4 Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu

Bu bölümde örneği sunulan **öğretmenlik uygulaması değerlendirme formu** öğretmen adayının öğretmenlik becerileri konusunda sağladığı gelişmeleri ve eriştiği düzeyi özetlemek ve öğretmenlik uygulamasındaki başarısını değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Bu form öğretmen adayının öğretmenlik uygulaması sırasında verdiği derslerde doldurulan ders gözlem formlarından yararlanılarak doldurulur. Formun doldurulmasında ders gözlemleri sonucunda adayın yeterliği ilgili her bir madde konusunda oluşan son kanı E, K, İ seçeneklerinden biri işaretlenerek belirtilir.

Bu değerlendirme formunun doldurulmasında, öğretmenlik uygulaması sonucunda her aday öğretmen için uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı tarafından ders gözlem formlarındaki açıklama ve yorumlar da göz önünde bulundurulur.

Formdaki maddelerin nota dönüştürülmesinde;

“E” sütunu işaretlenmiş her bir madde için (1) puan

“K” sütunu işaretlenmiş her bir madde için (2) puan

“İ” sütunu işaretlenmiş her bir madde için (3) puan verilerek toplam puan hesaplanır.

Bir adayın bütün maddelerden üç puan alarak oluşturacağı toplam puan 138’dir. Bunu 100’lük not sistemine çevirmek için  $(100/138)$  katsayısıyla çarpmak gerekir. Kısaca, adayın alacağı puan  $(100/138)$  katsayısıyla çarpılarak 100’lük not sistemine çevrilir. Bununla ilgili bir örnek öğretmenlik uygulaması değerlendirme formunun altında açıklanmıştır. Ancak, bu hesaplamada fakülteler kendilerine özgü yöntemleri de kullanabilirler.

# ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DEĞERLENDİRME FORMU

Öğretmen Adayı : .....  
Gözetmeni : .....  
Konu : .....

Okulu : .....  
Sınıfı : .....  
Öğrenci Sayısı : .....  
Tarih : .....

Bu değerlendirme formundaki maddelerin karşısında bulunan kısaltmaların anlamı:

(E) = Eksikliği var (K) = Kabul edilebilir (İ) = İyi yetişmiş

Uygun olan seçeneği (+) ile işaretleyiniz

		E	K	İ
1.0	<b>KONU ALANI VE ALAN EĞİTİMİ</b>			
1.1	<b>KONU ALANI BİLGİSİ</b>			
1.1.1	Konu ile ilgili temel ilke ve kavramları bilme			
1.1.2	Konuda geçen temel ilke ve kavramları mantıksal bir tutarlılıkla ilişkilendirebilme			
1.1.3	Konunun gerektirdiği sözel ve görsel dili (şekil, şema, grafik, formül vb.) uygun biçimde kullanabilme			
1.1.4	Konu ile alanın diğer konularını ilişkilendirebilme			
1.2	<b>ALAN EĞİTİMİ BİLGİSİ</b>			
1.2.1	Özel öğretim yaklaşım, yöntem ve tekniklerini bilme			
1.2.2	Öğretim teknolojilerinden yararlanabilme			
1.2.3	Öğrencilerde yanlış gelişmiş kavramları belirleyebilme			
1.2.4	Öğrenci sorularına uygun ve yeterli yanıtlar oluşturabilme			
1.2.5	Öğrenme ortamının güvenliğini sağlayabilme			
2.0	<b>ÖĞRETİM-ÖĞRENME SÜRECİ</b>			
2.1	<b>PLANLAMA</b>			
2.1.1	Ders planını açık, anlaşılır ve düzenli biçimde yazabilme			
2.1.2	Amaç ve hedef davranışları açık bir biçimde ifade edebilme			
2.1.3	Hedef davranışları uygun yöntem ve teknikleri belirleyebilme			
2.1.4	Uygun araç-gereç ve materyal seçme ve hazırlayabilme			
2.1.5	Hedef davranışlara uygun değerlendirme biçimleri belirleyebilme			
2.1.6	Konuyu önceki ve sonraki derslerle ilişkilendirebilme			
2.2	<b>ÖĞRETİM SÜRECİ</b>			
2.2.1	Çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerini uygun biçimde kullanabilme			
2.2.2	Zamanı verimli kullanabilme			
2.2.3	Öğrencilerin etkin katılımı için etkinlikler düzenleyebilme			
2.2.4	Öğretimi bireysel farklılıklara göre sürdürebilme			
2.2.5	Öğretim araç-gereç ve materyalini sınıf düzeyine uygun biçimde kullanabilme			
2.2.6	Özetleme ve uygun dönütler verebilme			
2.2.7	Konuyu yaşamla ilişkilendirebilme			
2.2.8	Hedef davranışlara ulaşma düzeyini değerlendirebilme			
2.3	<b>SINIF YÖNETİMİ</b>			
	<b>Ders başında</b>			
2.3.1	Derse uygun bir giriş yapabilme			
2.3.2	Derse ilgi ve dikkati çekebilme			
	<b>Ders süresinde</b>			
2.3.3	Demokratik bir öğrenme ortamı sağlayabilme			
2.3.4	Derse ilgi ve güdünün sürekliliğini sağlayabilme			
2.3.5	Kesinti ve engellemelere karşı uygun önlemler alabilme			
2.3.6	Övgü ve yaptırımlardan yararlanabilme			
	<b>Ders sonunda</b>			
2.3.7	Dersi toparlayabilme			
2.3.8	Gelecek dersle ilgili bilgiler ve ödevler verebilme			
2.3.9	Öğrencileri sınıftan çıkarmaya hazırlayabilme			

		E	K	İ
2.4	<b>İLETİŞİM</b>			
2.4.1	Öğrencilerle etkili iletişim kurabilme			
2.4.2	Anlaşılır açıklamalar ve yönergeler verebilme			
2.4.3	Konuya uygun düşündürücü sorular sorabilme			
2.4.4	Ses tonunu etkili biçimde kullanabilme			
2.4.5	Öğrencileri ilgi ile dinleme			
2.4.6	Sözel dili ve beden dilini etkili biçimde kullanabilme			
3.0	<b>DEĞERLENDİRME VE KAYIT TUTMA</b>			
3.1	Uygun değerlendirme materyali hazırlayabilme			
3.2	Öğrencilerin anlama düzeylerine göre dönütler verebilme			
3.3	Öğrencilerin ürünlerini kısa sürede notlandırma ve ilgililere bildirebilme			
3.4	Değerlendirme sonuçlarının kayıtlarını tutma			
4.0	<b>DİĞER MESLEKİ YETERLİKLER</b>			
4.1	Mesleği ile ilgili yasa ve yönetmeliklerin farkında olma			
4.2	Mesleki öneri ve eleştirilere açık olma			
4.3	Okul etkinliklerine katılma			
4.4	Kişisel ve mesleki davranışları ile çevresine iyi örnek olma			
<b>Toplam</b>				

**Bu formun kullanılması ile ilgili açıklama:**

Bu formdaki her bir maddeyi değerlendirmeden önce ayrıntılı açıklamalar içeren ve üç sütundan oluşan "Öğretmen Yeterlik Göstergeleri" belgesine bakınız. Değerlendirmenizi nota dönüştürmede aşağıdaki örnekten yararlanabilirsiniz. E, K ve İ'nin sayısal değerleri sırasıyla E=1, K=2 ve İ=3 olsun. Değerlendirilen aday öğretmen, örneğin, 14 E, 16 K ve 16 İ almış olsun. Aday öğretmenin aldığı puanı 100 üzerinden değerlendirmek istiyorsanız, şu formülü kullanınız.  $[(14 \times 1) + (16 \times 2) + (16 \times 3)] \times 100 / 138 = 68$  olarak bulunur.

Not: 138: alınabilecek en yüksek puandır.

**Aday hakkında eklemek istediğiniz başka görüşleriniz varsa yazınız:**

İmza  
Uygulama Öğretmeni

İmza  
Uygulama Öğretim Elemanı

#### 4.5 Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formuna İlişkin Açıklamalar

ÖĞRETMENLİK BECERİSİ	AÇIKLAMALAR
1 Konu Alanı ve Alan Eğitimi Bilgisi	<ul style="list-style-type: none"><li>• Konu alanını, kavram ve becerileri anlama</li><li>• Alan bilgisini gerektiği biçimde kullanma ve artırabilme</li><li>• Alan ile ilgili öğretim programını bilme</li><li>• Özel öğretim yöntemlerinden ve öğretim teknolojilerinden haberdar olma</li></ul>
2 Öğretme - Öğrenme Süreci 2.1 Planlama	<ul style="list-style-type: none"><li>• Ders planında hedef davranışları açık olarak ifade etme</li><li>• Öğretim programına uygun plan yapma</li><li>• Ders planında yer alacak etkinlikleri hedeflere ulaştıracak şekilde seçme</li><li>• Konuyu öğrencilere daha iyi anlatabilmek ve somut hale getirmek için uygun araç gereçlere ders planında yer verme</li><li>• Ders planında süreklilik ve aşamalılık sağlayacak, önceki ve sonraki dersleri ilişkilendirme</li></ul>
2.2 Öğretim Süreci	<ul style="list-style-type: none"><li>• Öğrencilerin yaşları, yetenekleri ve önceki öğrenmelerine uygun yöntemler kullanma</li><li>• Çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanma, tüm öğrenciler ve gruplarla iletişim kurma ve onları ders süresince güdüleme</li><li>• Öğretim araç-gereçlerini ustalıkla kullanma</li><li>• Bilişim teknolojilerinden yararlanma</li><li>• İşlenen dersi örneklenirerek günlük yaşamla ilişkilendirme</li></ul>
2.3 Sınıf Yönetimi	<ul style="list-style-type: none"><li>• Dersi amacına uygun ve düzenli biçimde sürdürme</li><li>• Derse uygun biçimde başlama ve dersi planlı biçimde sonlandırma</li><li>• Duruma uygun bireysel çalışma, grup çalışmasından yararlanma</li><li>• Öğrencilerin ilgisini çekme, güdüleme ve bunları sürdürme</li><li>• Övgü ve yaptırımları uygun biçimde kullanma</li><li>• Kesinti ve engellemeleri önleme</li><li>• Öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine yardımcı olacak demokratik ortamlar oluşturma</li><li>• Uygulamalı derslerde fiziksel kazaları engellemek amacıyla gerekli önlemleri alma</li></ul>
2.4 İletişim	<ul style="list-style-type: none"><li>• Öğrencilere açık ve anlaşılır açıklamalar yapma</li><li>• Zamanında ve etkili sorular sorma</li><li>• Ses tonunu etkili kullanma</li><li>• Öğrencilerin düzeyine uygun dil kullanma</li><li>• Öğrencileri dinleme, öğrencilerden gelen dönütlere duyarlı davranma ve bu dönütlere yararlanma</li></ul>

<b>3 Değerlendirme ve Kayıt Tutma</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Gerçekçi hedefler belirleme, gelişmeleri değerlendirme, sonuçlarından yararlanma</li><li>• Öğrenme ürünlerini zamanında inceleyip sonuçları yapıcı eleştirilerle birlikte öğrenciye iletme</li><li>• Öğrencilerdeki gelişmeleri farklı ölçütlerle değerlendirme</li><li>• Etkinlikler ve sağlanan gelişmeleri düzenli olarak kaydetme ve ilgililere bildirme</li></ul>
<b>4 Diğer Mesleki Yeterlikler</b>	<ul style="list-style-type: none"><li>• Öğretmenlik mesleği ile ilgili yasa ve yönetmelikleri izleme ve değişikliklerden haberdar olma</li><li>• Zamanı planlı ve verimli kullanma</li><li>• Eleştiri ve önerileri dikkate alma ve mesleki gelişmesinde kullanma</li><li>• Kendini geliştirme çabası içinde olma</li><li>• Okul toplantıları ve etkinliklerine katılma</li></ul>

## BÖLÜM 5

### İŞLEYİŞ

Öğretmen adaylarının okullardaki uygulama çalışmalarından amaçlanan düzeyde yararlanabilmesi Fakülte-Okul İşbirliği'nin etkin ve düzenli bir biçimde işlemesine bağlıdır. Bu nedenle Fakülte-Okul İşbirliği'nde yer alan kurum ve kişilerin rolleri çok açık olarak tanımlanmalıdır. Ayrıca tanımlanan bu rollerin eğitim sistemimizde uygulanabilir olması da çok önemlidir.

Fakülte-Okul İşbirliği'nin sağlıklı bir biçimde yürütülebilmesi için uygulama öğretmenlerinin istekli olmaları, yeterli bilgi ve deneyime sahip bulunmaları gereklidir. Bu öğretmenlerin yetiştirilmesi için eğitim fakültelerinde belli aralıklarla seminerler düzenlenmeli, uygulama koordinatörleri arasında etkili bir iletişim sağlanmalıdır. Bu seminerlerin bir başka amacı da Fakülte-Okul İşbirliği'nde yapılması öngörülen değişiklikleri tartışmak ve değerlendirmek olmalıdır.

Bu bölümde eğitim fakültesinin ve uygulama okulunun uygulamalar sırasında öğretmen adaylarına sunacakları hizmetleri nasıl planlayacakları ve bunları hangi birimler aracılığıyla uygulayabilecekleri ayrıntılarıyla ele alınmış ve açıklanmıştır.

#### 5.1 Uygulama Okullarının Seçimi

Tüm ilköğretim ve ortaöğretim okullarında okul deneyimi ve öğretim uygulamaları yapılabilir. Öğretmen adaylarının birden fazla okulda deneyim kazanması da sağlanabilir. Bu nedenle, okul seçiminde birden fazla yerdeki ve farklı düzeydeki okullardan yararlanılmalıdır.

Uygulama okulu seçiminde aranılan ölçütler şunlardır:

- Öğretmen adaylarına yeterli zaman ayırabilecek deneyimli öğretmenlerinin olması,
- Araç ve gereç bakımından iyi donatılmış olması,
- Eğitim kaynakları ve okul atmosferinin uygun olması,
- Fakülte-Okul İşbirliği'nin öngördüğü görev ve sorumlulukları kabul etmiş olması,

#### 5.2 Uygulama Öğretmenlerinin Seçimi

Öğretmen adayları ile çalışacak olan uygulama öğretmenlerinin üstlendikleri öğretmenlik uygulaması programı sorumluluk ve deneyim gerektirdiği için seçimin titizlikle yapılması gerekmektedir.

Uygulama öğretmenlerinin öğretmen adaylarına daha iyi rehberlik edebilmeleri, çalışmalarını yönlendirebilmeleri ve alanlarıyla ilgili mesleki becerilerini geliştirebilmeleri için aşağıdaki ölçütlere uygun olarak, fakülte uygulama koordinatörü ile okul koordinatörü işbirliği çerçevesinde alan uygulama öğretmenleri belirlenir.

Uygulama öğretmeni seçiminde uygulanacak ölçütler:

- Öğretmen yetiştirmeye katkıda bulunmaya ve mesleğinde kendini geliştirmeye istekli olması,
- Kendi alanında eğitim görmüş olması,
- En az üç yıllık mesleki deneyimi olması,
- Öğretim yöntem ve tekniklerini uygulamada başarılı olması,
- Tutum ve davranışlarıyla öğrencilere örnek olması.

### 5.3 Uygulama Öğretmeni Yetiştirme Semineri

- Fakülte uygulama koordinatörü milli eğitim müdürlüğü uygulama koordinatörü ile işbirliği içinde uygulama öğretmeni yetiştirme semineri programını düzenler ve ilgili okullara bildirir.
- Uygulama okulu koordinatörü kendisiyle birlikte görev yapacak uygulama öğretmenlerinin bu seminere katılımını sağlar.
- Seminer, eğitim fakültesi bünyesinde her bölüm/anabilim dalı için aynı gün ya da farklı tarihlerde iki ya da üç gün süreli düzenlenir. Seminerle ilgili tüm hazırlıklar eğitim fakültesi uygulama koordinatörünce planlanır. Seminerin giderlerini fakülte karşılar.

#### Seminer Kapsamı ve Düzeni

Seminer uygulama okullarının bulunduğu ildeki eğitim fakültelerinde daha önce bu seminere katılmış olan fakülte öğretim elemanları ve uygulama öğretmenleri tarafından düzenlenerek yürütülür. Grup çalışmaları sonunda katılımcıların soru ve dönütleri değerlendirilir.

Düzenlenecek seminerin içeriği aşağıdadır.

#### 1. Gün

- Açılış konuşması ve tanışma,
- Proje ve seminerin amacı,
- Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği'nde yer alan kurumların ve bireylerin görev ve sorumlulukları (grup çalışması ve tartışma),
- Eğitim Fakültesi-Okul İşbirliği Programının ve işleyişinin tanıtımı,
- Öğretmen yeterliklerinin tanıtımı ve grup çalışması,

## 2. Gün

- Öğretmen yeterliklerinin öğretmen yeterlik göstergeleri ile karşılaştırılması ve tanıtımı (tartışma),
- Değerlendirme formunun tanıtılması ve açıklamalarla ilişkilendirilmesi,
- Öğretmen yeterliklerinin değerlendirilmesi üzerine grup çalışması (video ile örnek ders),
- Okul Deneyimi I, II (tanıtımı),

## 3. Gün

- Öğretmenlik uygulaması ve semineri dersinin tanıtımı, işleyişi
- Öğretmen adayının hazırlayacağı dosyanın içeriği ve değerlendirilmesi,
- Kursun değerlendirilmesi.

**Not:** Haziran 1998 yaz kursu programı Ek 3'de verilmiştir. Bu program daha sonra düzenlenecek seminerlerde de kullanılabilir.

## 5.4 Koordinatörlere ve Uygulama Öğretmenlerine Ödenecek Ücret

Üniversite, Eğitim Fakültesi-Uygulama Okulu İşbirliği çerçevesinde görevlendirdiği okul koordinatörü ve uygulama öğretmenine öğretim görevlisi ek ders ücreti öder.

## 5.5 Uygulama Öğretmenleri ve Koordinatörlere Sağlanacak Hizmetler

Uygulama öğretmenlerinin yetiştirilmesi ve uygulama öğretmenliğinin saygın bir duruma getirilmesi eğitim fakültelerinin sorumluluğudur. Eğitim fakültelerinin uygulama öğretmenlerine verecekleri hizmetler şunlardır:

- Uygulama öğretmenlerini yetiştirme,
- Lisansüstü programa ücretsiz başlama fırsatı sağlama,
- Öğretmenlerin mesleki gelişmelerine katkıda bulunma,
- Üniversite kütüphanesinden yararlanma hakkı tanıma,
- Üniversitenin sosyal tesislerinden yararlanma hakkı tanıma,
- Fakülte'deki dersleri izleme fırsatı tanıma.

## 5.6 Öğretmen Adayının Uygulama Okulunda Uyması Gereken Kurallar

### 5.6.1 Okul Kuralları

- Okul öğrencilerinin uymak zorunda oldukları kuralları öğrenir, öğrencilerin bu kurallara uymalarını sağlamada okul personeline yardımcı olur.
- Tutum ve davranışlarıyla öğrencilere örnek olur.

- Devlet memurlarının uyması gereken 25.10.1982 tarih 17849 sayılı resmi gazetede yayınlanan kılık kıyafet yönetmeliğini bilmelidir. (Yapılan değişiklik 15.08.1991 tarih 20961 sayılı resmi gazetede yayınlanmıştır.)

### 5.6.2 İletişim

- Okul personeli, uygulama öğretim elemanı, öğretmen adayı arkadaşları ve okul öğrencileri ile düzeyli ve etkili iletişim kurar.
- Öğrencileri incitecek fiziksel ve psikolojik davranışlardan kaçınır.
- Okulda yapılan eğitsel kol çalışmaları, veli toplantıları, sosyal ve kültürel çalışmalara katılır.
- Okul personelinin ve öğrencilerin katıldığı resmi törenlere katılır.
- Derste öğretme ve öğrenmeye elverişli bir ortamın yaratılmasında uygulama öğretmenine yardımcı olur.

### 5.6.3 Devam Durumu

- Uygulamaya devam etmek zorundadır.
- Okul personelinin günlük çalışma saatlerine uyar.
- Hastalanması durumunda ya da herhangi bir nedenle gelemediğinde okula ve fakülteye bildirir ve devamsızlığını belgelendirir.

## BÖLÜM 6

### OKUL DENEYİMİ; AMAÇ VE İŞLEYİŞİ

Öğretmen adaylarının öğretmenliğe hazırlanmaları sırasında öğretmen ve öğrencilerle birlikte uygulama çalışmaları yapmaları esastır. Okullarda yapılacak iki ayrı uygulama çalışmasından ilki olan okul deneyimi, öğretmenlik mesleğini oluşturan birçok görevi öğretmen adaylarına tanıtmaya yönelik planlı gözlem ve etkinliklerden oluşmaktadır. Bu gözlem ve etkinlikler **Okul Deneyimi I ve II** olarak mevcut öğretmen eğitimi programlarında iki ayrı dönemde haftada bir saat seminer ve dört saat okuldaki etkinlikler olarak yer almaktadır.

#### 6.1 Okul Deneyimi I: Amaç ve İşleyişi

Okul Deneyimi I öğretmen adayının uygulama yapacağı okulu, öğrencileri, programı ve öğretmenleri genel olarak tanımasını sağlamak için sunulan gözlem ve görüşmelere dayalı bir derstir. Bu derste öğretmen adayının, okulu, öğrencileri ve öğretmenlik mesleğini değişik yönleriyle tanıması ve lisans programında alacağı derslere bir temel oluşturması amaçlanmaktadır.

#### Amaç

Okul Deneyimi I dersi tamamlandığında öğretmen adayları aşağıdaki özellikleri kazanmış olmalıdır:

- Okulun örgütsel yapısını, işleyişini ve öğretmenliği sistemli bir yaklaşımla tanımış olma,
- Okulun yönetimi ve okuldaki işler ile okulda bulunan kaynaklara ilişkin bilgi sahibi olma,
- Sınıf ortamındaki ve okuldaki diğer etkinlikleri gözlem yoluyla tanıma.

#### Kapsam

Okul Deneyimi I dersi haftada bir gün olmak koşuluyla bir dönem sürmekte ve öğretmen adayının okulda yaşamı tanımasını ve öğretimi amaçlamaktadır. Öğretmen adaylarının bu derste yaptıkları görev ve etkinlikler onlara deneyimli öğretmenleri görev başında gözleme, okul öğrencilerini tanıma fırsatı sağlamaktadır. Okul Deneyimi I dersini planlarken aşağıda verilen etkinliklerden yararlanılmalıdır:

Etkinlik 1.1	Dönem Planı ✓
Etkinlik 1.2	Öğretmenin Okuldaki Bir Günü ✓
Etkinlik 1.3	Öğrencinin Okuldaki Bir Günü ✓
Etkinlik 1.4	Bir Öğrencinin İncelenmesi ✓
Etkinlik 1.5	Öğretim Yöntemleri ✓
Etkinlik 1.6	Yan Branşınızda Öğretim Yöntemleri ✓
Etkinlik 1.7	Derslerin Gözlenmesi

Etkinlik 1.8	Yan Branşımızda Derslerin Gözlenmesi
Etkinlik 1.9	Dersin Yönetimi ve Sınıf Kontrolü
Etkinlik 1.10	Soru Sormayı Gözleme
Etkinlik 1.11	Okulda Araç-Gereç ve Yazılı Kaynaklar
Etkinlik 1.12	Okul Müdürü ve Okul Kuralları
Etkinlik 1.13	Okul ve Toplum
Etkinlik 1.14	Mikroöğretim Teknikleri
Etkinlik 1.15	Okul Deneyimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi

Bunlardan farklı etkinlikler de belirlenip kullanılabilir. Etkinlikler ile ilgili ayrıntılı açıklamalar için Ek 1’de yer alan *Okul Deneyimi*’ne bakınız.

## İşleyiş

Okul Deneyimi I etkinliklerinin planlı ve amacına uygun bir biçimde sürdürülebilmesi için aşağıdaki işlemlerin sırasıyla yapılması öngörülmektedir:

- Bölüm uygulama koordinatörü, dönem başlamadan önce Okul Deneyimi I dersini verecek olan öğretim elemanları ile birlikte yukarıda verilen etkinlikleri inceleyerek, gerekirse yeni etkinlikler de ekleyerek planlama yapar. Planda hangi etkinliğin hangi hafta yapılacağı açıkça belirtilir.
- Okul Deneyimi I dersinde görev alan öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve sorumluluğundaki öğretmen adaylarına hazırlanan uygulama programını, görev ve sorumluluklarını tanıtır.
- Öğretmen adayları tamamladıkları haftalık etkinlikle ilgili rapor yazarlar. Raporun bir kopyası üniversitede kendilerinden sorumlu uygulama öğretim elemanına verilir.
- Fakülte uygulama öğretim elemanları, Okul Deneyimi I süresince her hafta bir **seminer** yaparak, öğretmen adaylarının o hafta tamamlamış oldukları okul etkinliğine ilişkin gözlem sonuçlarının tartışılmasına olanak sağlar. Öğrencilerin yazdıkları haftalık raporlara ilişkin dönüt verir ve bu raporların öğrenciler arasında paylaşılmasını sağlar.
- Uygulama öğretim elemanı zaman zaman uygulama okuluna giderek okul deneyiminin amacına uygun bir biçimde sürdürülmesine yardımcı olur.

Not: Okul Deneyimi I çalışma plan örneği Ek 2’de verilmiştir.

## Değerlendirme

Öğretmen adayının izlenmesi ve yetiştirilmesinden sorumlu olanların Okul Deneyimi I aşamasındaki başlıca amaçları, öğretmen adayının başarısını değerlendirmek değil, onlara rehberlik etmek ve destek olmaktır. Burada sözü edilen rehberlik ve destek aşağıdaki biçimde gerçekleştirilir:

- Okul Deneyimi I dersi sırasında öğretmen adayının etkinliklerini rapor ettiği dosya düzenli biçimde denetlenerek, görevlerini yerine getirip getirmediği değerlendirilir,

- Okul Deneyimi I dersi için okuldaki çalışmalarını tamamlayan, öğretmen adayının dosyası incelenir ve adayla mesleki gelişimi üzerine görüşülerek kendisine dönütler verilir,
- Öğretmen adayının başarı notunu hesaplamada haftalık raporların değerlendirilmesi esas alınır. Ancak öğretmen adayının devam çizelgesi ve uygulama okulundaki etkinlikleri de göz önünde bulundurulur.

## 6.2 Okul Deneyimi II: Amaç ve İşleyişi

Okul Deneyimi II öğretmen adayının uygulama yapacağı okulda, öğrenme-öğretme sürecinde gözlem, uygulama ve değerlendirme yapmak amacıyla planlanan bir derstir.

### Amaç

Okul Deneyimi II dersi tamamlandığında öğretmen adayları aşağıdaki özellikleri kazanmış olmalıdır:

- Sınıf içi öğretimde kullanılabilecek kısa süreli etkinlikler planlayabilme ve uygulayabilme.
- Öğrenme ve gelişme açısından öğrenciler arasındaki bireysel farklılıkları tanıyabilme.
- Okulda diğer öğretmenlerle verimli ve uyumlu çalışabilmek için gerekli becerileri kazanma.

### Kapsam

Okul Deneyimi II haftada bir gün olmak koşuluyla bir dönem sürmekte ve öğretmen adayının öğretime planlı bir biçimde katılmasını amaçlamaktadır. Öğretmen adaylarının bu derste yaptıkları görev ve etkinlikler, onlara öğrencilerle bireysel olarak ve küçük gruplar halinde çalışma, sınırlı sorumluluklarla da olsa kısa sürede öğretmenlik deneyimi kazanma fırsatı sağlamalıdır.

Okul Deneyimi II dersini planlarken aşağıdaki etkinliklerden yararlanılmalıdır:

Etkinlik 2.1	Dönem Planı
Etkinlik 2.2	Yönerge ve Açıklamalar
Etkinlik 2.3	Soru Sorma Alıştırmaları
Etkinlik 2.4	Dersin Yönetimi ve Sınıfın Kontrolü
Etkinlik 2.5	Öğrenci Çalışmalarının Değerlendirilmesi
Etkinlik 2.6	Ders Kitaplarından Yararlanma
Etkinlik 2.7	Grup Çalışmaları
Etkinlik 2.8	Çalışma Yapraklarının Hazırlanması ve Kullanılması
Etkinlik 2.9	Değerlendirme ve Kayıt Tutma
Etkinlik 2.10	Test Hazırlama, Puanlama, Analiz
Etkinlik 2.11	Öğretimde Benzetimlerden Yararlanma
Etkinlik 2.12	Dersi Planlama ve Etkinlikleri Sıraya Koyma
Etkinlik 2.13	Okul Deneyimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi

Bu etkinliklerin dışında değişik etkinlikler de belirlenip kullanılabilir. Etkinliklerle ilgili ayrıntılı açıklamalar için **Ek 1**'de yer alan *Okul Deneyimi*'ne bakınız.

## **İşleyiş**

Okul Deneyimi II etkinliklerinin planlı ve amacına uygun biçimde sürdürülmesi için aşağıdaki işlemlerin sırasıyla yapılması öngörülmektedir:

- Bölüm uygulama koordinatörü dönem başlamadan önce, Okul Deneyimi II dersini veren öğretim elemanlarıyla birlikte yukarıda verilen etkinlikleri inceleyerek, gerekirse yeni etkinlikler de ekleyerek, planlama yapar. Planda etkinliklerin haftalara göre dağılımı belirtilir.
- Okul Deneyimi II dersinde görev alan öğretim elemanları, uygulama öğretmenleri ve sorumluluğundaki öğretmen adaylarına düzenlenen programı, görev ve sorumluluklarını tanıtır.
- Öğretmen adayı tamamladığı haftalık etkinlikle ilgili rapor yazar ve bir kopyasını fakültede kendilerinden sorumlu uygulama öğretim elemanına verir.
- Uygulama öğretim elemanı, sorumlu olduğu öğretmen adaylarının etkinliklerde belirtilen işleri yapabilmeleri için uygulama öğretmenleri ile işbirliği yapar. Her öğretmen adayını en az bir kez kısa bir öğretim yaparken gözler.
- Fakülte uygulama öğretim elemanları Okul Deneyimi II süresince her hafta bir seminer yaparak, öğretmen adaylarının o hafta tamamlamış oldukları okul etkinliği ile ilgili gözlem sonuçlarının gündeme getirilmesine olanak sağlar. Okuldaki deneyimler paylaşılır. Öğrencilerin yazdıkları raporlara, gerçekleştirdikleri etkinliklere sözlü ve yazılı dönüt verir.

Not: Okul Deneyimi II çalışma plan örneği **Ek 2**'de verilmiştir.

## **Değerlendirme**

Okul Deneyimi II aşamasında amaç öğretmen adaylarının yeterliklerini değerlendirmek değil, bu yeterlikleri edinme sürecinde onlara yardım ve rehberlik etmektir. Bunun için bu aşamada daha çok yetiştirme ve geliştirmeye dönük değerlendirme esastır. Bu değerlendirme uygulama öğretim elemanınca aşağıdaki gibi yapılır:

- Öğretmen adayının haftalık etkinlik raporunu inceleyerek, öğretmen adayına dönüt verir.
- Öğretmen adayını sınıfta en az bir kez izledikten sonra gözlemlerini öğretmen adayına bildirir.
- Okul Deneyimi II dersi ile ilgili başarı notunu hesaplamada öğretmen adayının haftalık raporlarını esas almakla birlikte öğretmen adayının devam çizelgesi ve uygulama okulundaki etkinliklerini de göz önünde bulundurur.

## BÖLÜM 7

### ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI VE SEMİNERİ

**Öğretmenlik uygulaması ve semineri**, öğretmen adayının kazanmış olduğu bilgi ve becerilerini bir okul ortamında deneyip geliştirebilmesi ve mesleğinin gerektirdiği özellikleri kazanabilmesi için planlanan bir derstir.

#### Amaç

Öğretmenlik uygulaması ve semineri dersi tamamlandığında öğretmen adayları aşağıdaki nitelikleri kazanmış olmalıdır:

- Uygulama okulunda değişik sınıflarda öğretmenlik yaparak öğretmenlik mesleğinin yeterliklerini geliştirebilme,
- Kendi alanının ders programını anlayabilme, ders kitaplarını değerlendirebilme, ölçme ve değerlendirme yapabilme,
- Öğretmenlik uygulaması sırasında kazanmış olduğu deneyimleri arkadaşları ve uygulama öğretim elemanı ile paylaşarak kendisini bu yönde geliştirebilme.

#### Kapsam

Lisans programlarında ve tezsiz yüksek lisans programlarında bu ders haftada iki saatlik seminer ve altı saatlik öğretmenlik uygulamasından oluşan bir dönemlik derstir. Öğretmen adayından bir öğretmene verilen haftalık ders saatinin en az üç saatinde sınıflara girerek ders yapması, kalan üç saatinde ise okulda kalarak aşağıda belirtilen çalışmaları yapması ve bu çalışmaları hazırladığı dosyaya koyması istenir.

Aday öğretmenin okulda yapması istenen çalışmalar şunlardır:

- Özellikle o gün öğreteceği konu ile ilgili son hazırlıkları yapmak,
- Tepegöz, fotokopi, çalışma yaprakları ve diğer görsel araçlar gibi ders araçlarını hazırlamak,
- Verdiği dersle ilgili olarak uygulama öğretmeni ile görüşmek,
- O gün verdiği dersle ilgili kendi değerlendirmesini yapmak,

Kısacası aday öğretmen okulda gününü gözden geçirir, değerlendirir ve planlamalar yapar. Zamanı kalırsa uygulama öğretmenin vereceği diğer dersleri izler. Aday öğretmenin okulda geçireceği bu zamanı nasıl kullanacağı kuşkusuz onun okuldaki uygulama programına bağlı olacaktır.

Uygulama öğretim elemanı öğretmen adayı ile **seminer** dersinde okullarda yapılan uygulamalarla ilgili gelişmeleri tartışır ve değerlendirmeler yapar. Bu süreçte, uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni öğretmen adayına yardım ve destek sağlar ve öğretmen adayı ile yakın işbirliği yapar. Uygulama öğretmeni öğretmen adayının dersini

belli bir programa göre birçok kez baştan sona gözlemler. Uygulama öğretim elemanı da öğretmen adayının derslerini dönem boyunca belli aralıklarla en az iki kez izler ve öğretmen adayının gelişmesine katkı sağlayacak yapıcı önerilerde bulunur. Öğretmen adayı, uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı-ile yaptığı görüşmelerde üzerinde durulan noktaları, bunlarla ilgili önerileri dikkatle not alır, bu öneriler üzerinde düşünür ve çalışmalarını bunları dikkate alarak sürdürür.

## İşleyiş

- 1 Eğitim fakültelerinin öğretmenlik uygulaması dersi kapsamındaki öğretmen adayları, lisans ve tezsiz yüksek lisans öğretmen yetiştirme programlarında haftada altı saat, sınıf içi öğretmenlik uygulaması yapmak üzere seçilmiş okullara gider. Ayrıca öğretmenlik uygulamasını değerlendirmek amacıyla eğitim fakültesinde öğretim elemanı tarafından yürütülen öğretmenlik uygulaması dersinin bir bölümü olan iki saatlik seminere katılır.
- 2 Fakülte uygulama koordinatörü, bölüm uygulama koordinatörünce belirlenen öğretmen adaylarının sayısı, adları ile uygulamadan sorumlu öğretim elemanlarının ve seçilmiş uygulama okullarının adlarını liste halinde milli eğitim müdürlüklerine bildirir.
- 3 Milli eğitim müdürlükleri de onayladıkları listeleri, ilgili uygulama okullarına ve fakülte uygulama koordinatörüne gönderir.
- 4 Fakülte uygulama koordinatörü, milli eğitim müdürlüklerince onaylanan öğretmen adaylarının sayısı, adları ile uygulamadan sorumlu öğretim elemanlarının adlarını seçilmiş uygulama okullarına yazılı olarak bildirir.
- 5 Fakülte ya da bölüm uygulama koordinatörü, seçilen ve milli eğitim müdürlüğünce onaylanan okullara giderek okul koordinatörü ile birlikte uygulama öğretmenlerini belirler.
- 6 Uygulama okulu koordinatörü, fakülte uygulama koordinatörünün gönderdiği öğretmen adaylarının ve uygulamadan sorumlu öğretim elemanlarının listesini ilgili alan uygulama öğretmenlerine dağıtır ve onlarla birlikte öğretmenlik uygulaması programını ve takvimini hazırlar. Uygulama sürecinde öğretmen adaylarının izleyecekleri okul içi etkinlikleri uygulama öğretmenleri ile birlikte düzenler.
- 7 Uygulama öğretmeni, öğretmen adayları ve uygulama öğretim elemanları ile birlikte uygulama sürecinde izleyecekleri etkinliklerin, gözlemlerin ve değerlendirmelerin haftalara göre dağılımını gösteren bir uygulama çizelgesi hazırlar.
- 8 Uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı izlediği derslerle ilgili gözlemlerini ders gözlem formuna işler. İzlediği dersle ilgili gözlemlerini dersten sonra öğretmen adayı ile gözden geçirir, yapıcı bir eleştiri ile tartışarak öğretmen adayına yazılı yönlerini anlaması ve kendisini geliştirmesi için dönüt verir.
- 9 Öğretmen adayı uygulama çizelgesinde belirtilen tüm etkinlikleri yerine getirir. Uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanından aldığı dönütler doğrultusunda kendini geliştirir.

10 Etkinliklerin gerçekleştirilmesinde öğretmen adayı bir başka öğretmen adayı ile yardımlaşabilir ve birlikte çalışabilir. Bu durumda sorumlulukların da eşit olarak paylaşılması gerekir.

11 Uygulama öğretim elemanı, seminer dersinde öğretmen adayı ile birlikte her hafta okulda yapılan uygulamalarla ilgili gelişmeleri gözden geçirir. Böylece öğretmen adayının uygulamalarda saptadığı ya da karşılaştığı sorunlar üzerinde daha kapsamlı tartışmalar yapılır.

12 Uygulamalar sonunda, öğretmen adayı hazırlamakta olduğu tüm çalışmalarını içeren dosyayı tamamlar ve uygulama öğretim elemanına teslim eder.

13 Örnek bir öğretmen adayı devam çizelgesi Ek 4'te, öğretmen adayı için gözlem protokolü Ek 5'de verilmiştir.

### **Uygulama Deneyimlerinin Kaydedilmesi ve Dosyalanması**

Öğretmenlik uygulaması ile ilgili dosya tutulması çok önemlidir. Bu dosya içindeki yaprakların kolayca ekleme ve çıkarma yapılmasına uygun olmalıdır.

- Dosyanın başına tüm dönem içinde yapılacak etkinliklerin zaman çizelgesi ve öğretmen adayının çalıştığı sınıfların bir listesi konmalıdır.
- Öğretmen adayı öğrettiği derslerin planlarını ve o derslerle ilgili notlarını ayrı bölümler halinde sırayla dosyaya yerleştirmelidir.
- Öğretmen adayı her dersinden sonra kendi dersini değerlendirerek yazmalıdır.
- Derslerde çözülen problemler, verilen örnekler, sorulan sorular, uygulanan öğrenci çalışma yaprakları, yapılan sınavlar ve değerlendirmeleri dosyada bulunmalıdır.
- Dosyada ayrıca uygulama okulunun yönetim ve akademik yapısı ile ilgili bilgiler, uygulama öğretmenlerinin listesi, okulda uyulması gereken kurallar, yönerge ve yönetmelikler yer almalıdır.
- Öğretmen adayı öğretmenlik uygulaması ve seminer dersi boyunca mesleki açıdan kazandığı deneyimleri yazarak bu dosyanın ayrı bir bölümünde tutmalıdır.

Öğretmen adayının birlikte çalıştığı uygulama öğretmeni ve uygulama öğretim elemanı, adayın dosyasını dönem içinde belli zamanlarda incelemek isteyebilir. Öğretmen adayı uygulama okulunda bulunduğu zamanlarda dosyasını yanında bulundurmalı ve sürekli güncelleştirmelidir. O güne kadar yapılan her dersle ilgili etkinlikler, değerlendirmeler ve ders notları tamamlanmış olarak dosyada bulundurulmalıdır.

### **Değerlendirme**

Fakültenin belirlediği esaslara göre, uygulamadan sorumlu öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni öğretmen adayının başarısını ortaklaşa değerlendirir. Öğretmenlik uygulaması değerlendirme formu öğretmen adayının öğretmenlik becerilerindeki gelişmelerini özetlemeye elverişli bir yapıdadır. (Bu formla ilgili açıklamalar 4.3 Ders Gözlem Formu ve 4.4 Öğretmenlik Uygulaması Değerlendirme Formu başlığı altında verilmiştir). Bu nedenle gözlem sırasında doldurulan formların bir kopyası öğretmen adayına verildiğinden, öğretmen adayı gelecekteki çalışmalarını bu formda belirtilen görüşlerden

yararlanarak zayıf yönlerini öğretmenlik uygulaması bitmeden önce düzeltebilir ve öğretmenliğe daha nitelikli olarak başlama olanağı bulabilir.

- Öğretmenlik uygulaması sırasında öğretmen adayının düzenlediği dosya adayın öğretmenlik uygulaması ve semineri dersinde gösterdiği gelişmelerin ve yaptığı etkinliklerin değerlendirilmesinde en önemli ölçüttür.
- Gözlem yapan uygulama öğretmeni ya da uygulama öğretim elemanı doldurduğu ders gözlem formunu öğretmen adayına dersin bitiminde gösterir, (4.3 ve 4.4'teki açıklamalara bakınız) öğretmen adayının güçlü ve zayıf yönlerini belirleyen, sözlü ya da yazılı yapıcı dönütler verir.
- Öğretmen adayının, öğretmenlik uygulamasında gösterdiği gelişmeler ve eriştiği öğrenme düzeyi ders gözlem formları esas alınarak izlenir. Bu ders gözlem formlarına dayalı olarak öğretmen adayının uygulama başarı notu öğretmenlik uygulaması değerlendirme formu doldurularak belirlenir. Bu form, uygulama öğretim elemanı ve uygulama öğretmeni tarafından doldurulur, ancak öğretmen adayının başarı notu uygulama öğretim elemanınca verilir.

... Boy  
... lıkta

...  
...

## EKLER

...

...  
...  
...  
...  
...

Faint, illegible text in the top left corner, possibly a header or address.

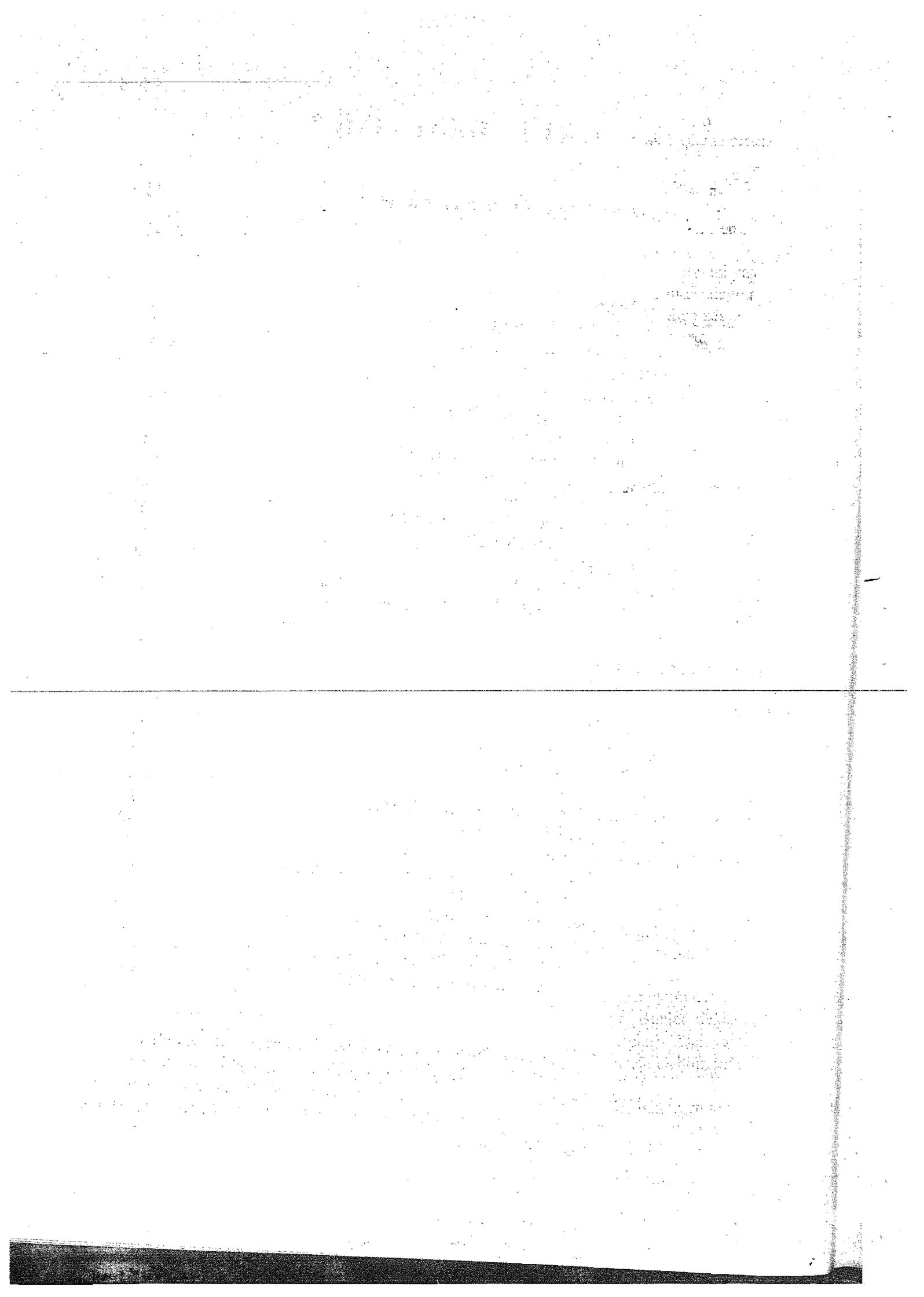
Faint, illegible text in the bottom left corner, possibly a footer or page number.

## OKUL DENEYİMİ \*

<b>Okullarda Uygulama Yapan Öğretmen Adayları</b>	45
<b>Okul Deneyimi I</b>	49
Etkinlikler	
1.1 Dönem Planı	49
1.2 Öğretmenin Okuldaki Bir Günü	50
1.3 Öğrencinin Okuldaki Bir Günü	51
1.4 Bir Öğrencinin İncelenmesi	52
1.5 Öğretim Yöntemleri	53
1.6 Yan Branşınızda Öğretim Yöntemleri	55
1.7 Derslerin Gözlenmesi	57
1.8 Yan Branşınızda Derslerin Gözlenmesi	59
1.9 Dersin Yönetimi ve Sınıfın Kontrolü	61
1.10 Soru Sormayı Gözleme	62
1.11 Okulda Araç-Gereç ve Yazılı Kaynaklar	63
1.12 Okul Müdürü ve Okul Kuralları	65
1.13 Okul ve Toplum	66
1.14 Mikroöğretim Teknikleri	67
1.15 Okul Deneyimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi	71
<b>Okul Deneyimi II</b>	73

Etkinlikler	
2.1 Dönem Planı	75
2.2 Yönerge ve Açıklamalar	76
2.3 Soru Sorma Alistirmaları	78
2.4 Dersin Yönetimi ve Sınıfın Kontrolü	83
2.5 Öğrenci Çalışmalarının Değerlendirilmesi	85
2.6 Ders Kitaplarından Yararlanma	88
2.7 Grup Çalışmaları	90
2.8 Çalışma Yapraklarının Hazırlanması ve Kullanılması	94
2.9 Değerlendirme ve Kayıt Tutma	98
2.10 Test Hazırlama, Puanlama, Analiz	100
2.11 Öğretimde Benzetimlerden Yararlanma	102
2.12 Dersi Planlama ve Etkinlikleri Sıraya Koyma	104
2.13 Okul Deneyimi Çalışmalarının Değerlendirilmesi	107

\* Okul Deneyimi, **Dr. Margaret Sands** ve **Prof. Dr. Durmuş Ali Özçelik** tarafından yazılmış ve içeriği, YÖK/Dünya Bankası Milli Eğitimi Geliştirme Projesi kapsamında 1997 yılında yayınlanan aynı yazarlara ait *Okullarda Uygulama Çalışmaları İlköğretim* (ISBN 975-7912-05-0) ve *Okullarda Uygulama Çalışmaları Ortaöğretim* (ISBN 975-7912-04-2) kitaplarından alınmıştır.



# OKULLARDA UYGULAMA YAPAN ÖĞRETMEN ADAYLARI

## Giriş

*Okul Deneyimi*, eğitim fakültelerindeki öğretmenlik bölümlerinin uygulamadan sorumlu **öğretim elemanları**, öğretmen adaylarının yetiştirilmesinde görev alacak olan ortaöğretim okullarındaki **uygulama öğretmenleri** ve öğretmenlik için hazırlanmakta olan **öğretmen adayları** için hazırlanmıştır. Kitaptaki etkinlikler, okullarda uygulama yapmakta olan öğretmen adayları tarafından gerçekleştirilecektir. Öğretmen adaylarının bu çalışmaları, üniversitelerin ilgili öğretim elemanları ile uygulama okullarına giden öğretmen adaylarının yanlarında çalıştıkları uygulama öğretmenleri tarafından izlenecek ve desteklenecektir.

## Okul Deneyimi

*Okul Deneyimi*, öğretmenlik mesleğini oluşturan birçok görevi öğretmen adaylarına tanıtmaya amacını güden planlı gözlem ve etkinliklerden oluşmakta, öğretmen adayına okul yaşamını ve öğretimini tanıtmaktadır. Bu ders iki dönem boyunca, haftada bir günlük ders olarak verilmektedir. Bu süre, öğretmen adaylarının okullarda gözlemler yapmaları, gözlemleri üzerinde düşünmeleri ve öğretmenlik becerilerinde deneyim kazanmaları için yeterli olacaktır. Öğretmen adaylarının bu derste yaptıkları görev ve etkinlikler onlara, deneyimli öğretmenleri görev başında gözleme, öğrencilerle bireysel olarak ve küçük gruplar halinde çalışma, sınırlı sorumluluklarla da olsa, kısa süreli öğretmenlik deneyimleri kazanma olanakları sağlamaktadır. Okul deneyimi dersindeki etkinlikler öğretmen adaylarına, başarılı birer öğretmen olmalarını sağlayacak çeşitli beceriler kazandıracaktır. Deneyim kazandıkça onlar, küçük bir grupta kısa bir süre için öğretmenlik yapmaya veya öğretmenin yakın denetimi altında, onunla birlikte ekip öğretimine başlayacaklardır. Okul deneyiminin sonuna doğru öğretmen adaylarından, bir ders saatinin tümü için sınıftaki öğretmenlik rolünü üstlenmeleri istenecektir. Bundan sonra onlar, öğretim yöntemleri ve sınıf yönetimi konularında, önemli ölçüde deneyim kazanmış olarak öğretmenlik uygulamasına başlayacaklardır.

## Kitabın Kullanımı İle İlgili Esaslar

*Okul Deneyimi*, bir **çalışma kitabı** niteliğindedir. Etkinliklerin, öğretmen adayları tarafından okullarda gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Öğretmen adayları, eğitim fakültesindeki öğrenimleri sırasında, gerekli olabilecek bilgileri, kuramları, temel ilke ve kavramları öğrenmiş olacaklardır. Bu nedenle, kitaptaki etkinlikler adaylara, bu tür temellere ilişkin çok az bilgi vermektedir. Okullardaki uygulama çalışmalarından ve özellikle özel öğretim yöntemi dersinden sorumlu olan fakülte öğretim elemanı, öğretmen adaylarının daha önce fakültede öğrenmiş oldukları bilgilerle okullardaki uygulamalar arasında bağlantı kurabilecektir. Bu gibi bağlantıların kurulması için, haftalık Öğretmenlik Uygulaması Seminerinden yararlanılacaktır.

Kılavuzun **4. Bölümünde**, öğretmen adaylarının deneyerek geliştirmeleri gereken öğretmenlik becerilerinin bir listesi verilmektedir. Bu becerilerin bazıları, okul deneyiminde gözlenecek ve uygulanacaktır. Okul deneyiminden sorumlu fakülte öğretim elemanı etkinlikleri, içinde bulunulan koşullara uygun olduğunu düşünebileceği herhangi bir şekilde kullanabilir. Bu kitapta etkinlikler, her hafta öğretmenlik becerilerinden bir kısmı üzerinde inceleme ve alıştırmaya fırsat verecek şekilde düzenlenmiştir. Edinilecek deneyimlerin birbiri üzerine eklenmesine ve bu yolla bütün öğretmenlik becerilerinin kazanılmasına elverişli bir sıra izlenmeye çalışılmıştır. Ancak, duruma bağlı olarak etkinlikler farklı bir sırada verilebilir ya da bazıları atlanabilir. Mümkün olduğunca her hafta ya da iki hafta için bir etkinlik planlanmalıdır. Öğretim elemanları, kendi aday öğretmenleri için fazladan etkinlikler ya da gözlemler hazırlayabilirler. **Okul Deneyimi I etkinlikleri gözlem şeklinde olup, öğretmen adaylarından öğretim denemesi istenmemektedir. Okul Deneyimi II süresinde ise, öğretmen adaylarından her hafta kısa ve sınırlı öğretim denemeleri yapmaları istenir.** Okul Deneyimi içindeki çalışmalarında öğretmen adayları iki kişilik gruplar halinde (eşli) çalışabilecekleri gibi, küçük gruplar halinde çalışabilir veya her aday dersin öğretmeni ile ekip öğretimi yapabilir. Okul Deneyimi dersi başlamadan önce, bu derste yapılacak etkinlikler, öğretmen adayına rehberlik yapacak olan uygulama öğretmeni ile görüşülmeli ve etkinlik programı üzerinde onunla görüş birliği sağlanmış olmalıdır.

## Uygulama Öğretmenleri

Uygulama öğretmenlerinin görev ve sorumlulukları, fakülte öğretim elemanları tarafından kendilerine ve aday öğretmenlere yardım edecek olan okuldaki diğer öğretmenlere açıklanmalıdır. Öğretmen adayları okul deneyimine başlamadan önce bir program yapılmalıdır. Aday öğretmenler, gözlem yaparken ve sınıf öğretmeniyle çalışırken mesleğe yakışır şekilde davranmalıdır. Gözlem yapacağı öğretmenden izin almalı, yapılacak işi öğretmene göstermeli ve sonunda tuttuğu notları okuması için öğretmene sunmalıdır. Yapılacak görüşmelerde, sınıf öğretmeni aday öğretmene nasıl gözlem yapılacağı, nelerin not edileceği ve kendi düşünceleri ile ilgili olarak değerli dönütler verebilir.

Uygulama öğretmeni, okul deneyimi kazanması ve becerilerini geliştirmesi için, aday öğretmene dersin bazı bölümlerini öğretme olanağı sağlayarak yardımcı olabilir. Örneğin bunlar bir soru sorma tekniği, bir demonstrasyon ya da kısa bir açıklama olabilir. Öğretmen adaylarına ev ödevlerini düzeltmek, bir test hazırlamada yardımcı olmak, devam edemeyen öğrencilere geçmiş dersleri öğretmek, grup çalışmalarında yardımcı olmak gibi görevler de verilebilir. Uygulama öğretmeni, aday öğretmene önerilerde bulunabilir ve ona rehberlik yapabilir.

Uygulama öğretmenleri, aday öğretmenlerin ders planlamasına katılmalarını da isteyebilir ve bu yolla onlar da bu süreci anlamaya başlarlar. Yeterli zaman varsa, ders bittiğinde ders değerlendirmelerini aday öğretmenlerle tartışabilirler. Ayrıca öğretim/öğrenme sürecinde önemli olanın **öğrenme** olduğunu onlara hatırlatabilir ve öğrencinin öğrenmesinden ne anladıklarını tartışabilirler.

## Öğretmen Adayları

Öğretmenlik Uygulamasına başlayıp öğretmenlik görevini tam olarak üstlenmeden önce okullarda bazı çalışmalar yapacaksınız. Bu ilk dönemde okullarda yapacağınız çalışmalara **Okul Deneyimi** adı verilmiştir. Okul Deneyimi, hergün okulda yapılacak bir etkinlikten oluşmaktadır.

Okulda bulunduğunuz zamanlarda, planlı gözlemler yapacak ve sizi öğretmenliğe hazırlayacak görevlerden oluşan çeşitli etkinliklerde bulunacaksınız. Bu etkinliklerden bazıları ile ilgili olarak sizin ve sizi gözleyen gözlemcilerin doldurması gereken formlar vardır. Okul Deneyimi kapsamındaki etkinlikleri oluşturan görevleri birer birer yerine getirirken bunların her birinde dikkatinizi öğretmenliğin bir yönüne yönelteceksiniz. Görevi yaparken, öğretmenliğin o yönü üzerinde düşüneceksiniz. Daha sonra öğrendiklerinizi, öğretmenlik becerileri geliştirme ile ilgili kendi birikimlerinize birleştireceksiniz. Uygulama öğretmenlerini gözleyerek ve onların sizin yaptıklarınızla ilgili görüşlerini alarak, olabildiğince çok şey öğrenmeye çalışacaksınız. Bu etkinlikleri başarı ile tamamladığınız zaman, öğretmen olma yolunda bir hayli ilerlemiş olacaksınız.

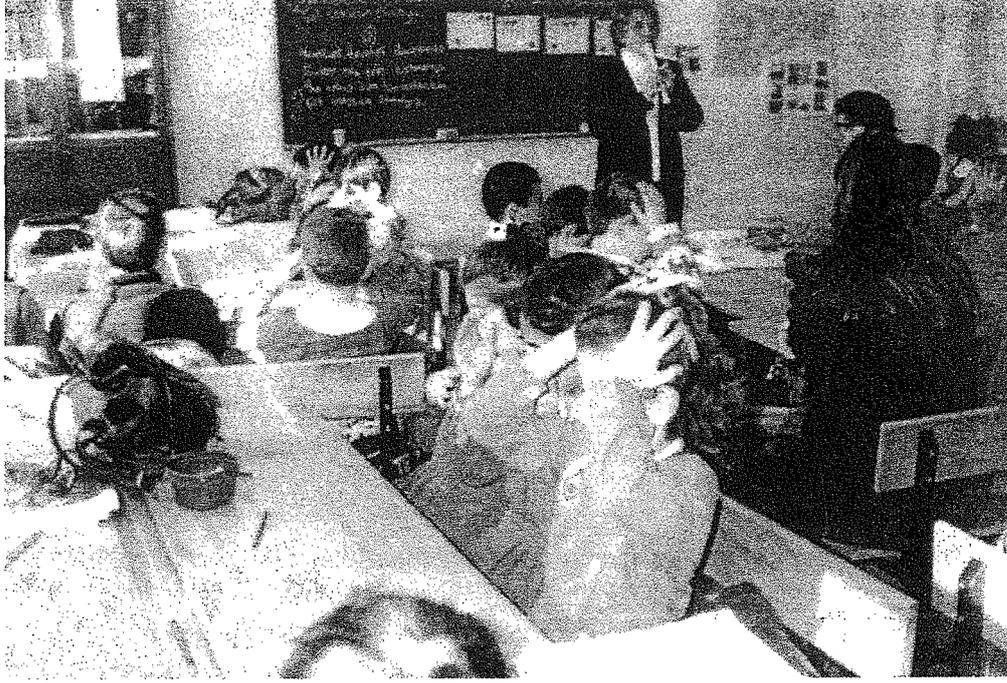
Bir öğretmeni gözleyeceğiniz zaman, çalışmanızla ilgili hazırlık ve düzenlemeleri kurallara uygun bir biçimde, meslekten bir kişi gibi yapmalısınız. Okul Deneyimi kapsamındaki çalışmalara başlamadan önce, bu derste yerine getireceğiniz bütün görevleri incelemeli; bunların, öğretmenlik becerilerinizi geliştirmeye yönelik nasıl bir sıralı çalışmalar düzeni oluşturduğunu görmeye çalışmalısınız. Her görev için yeterince önceden hazırlıklarınızı yapmalı; gözlemek istediğiniz öğretmenlerle görüşmelisiniz. Sonra onlara ne yapmak istediğinizi anlatmalı; onların derslerinizle ilgili olarak tuttuğunuz notları okumaları için mutlaka kendilerine sunmalısınız. Kısa bir süre veya bir ders saati için bir sınıfa öğretmenlik yaparsanız, bu durumda da hazırlıklarınızı yeterince önceden yapmalısınız. Öğretmenin, sizin ne yapacağınız konusunda bilgi sahibi olmasını ve yapacağınız çalışma konusunda, sizinle aşağı yukarı aynı düşünceyi paylaşmasını sağlamak zorundasınız. Böyle bir durumda, derste ne yapacağınızı gösteren planınızı ve gerçekleştirmeyi düşündüğünüz çalışmayı öğretmene gösteriniz; onun size yapabileceği rehberlik ve önerilerden yararlanmaya çalışınız. Okulda geçen günleriniz arasında bir zamanda, öğretmenle görüşme olanağı bulmanızın, uygulamada size önemli kolaylıklar sağlayacağını unutmayınız.

Okul Deneyimi süresince, her haftanın bir gününü okulda geçireceksiniz. Mümkün olduğunca aynı sınıfla birlikte çalışmalısınız. Böylece, sınıftaki öğrencileri tanımaya başlayacaksınız. Onlarla birlikte çalıştıkça, kendinize olan güveniniz artacak. Gittikçe sınıfta olup bitenlerin bütün yönleriyle ilgilenmeye, üzerinize üstesinden gelebileceğiniz kadar çok iş almaya başlayacaksınız.

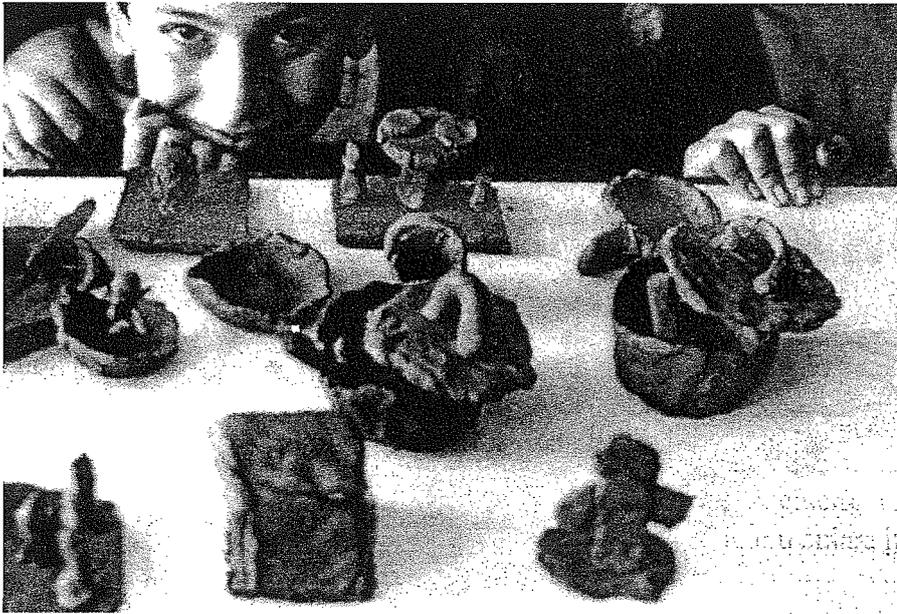
Okul Deneyimi dersinin kapsamını oluşturan etkinlik ve görevlerin belli ve tek bir sırası yoktur. Bunlar, değişik sıralarla ele alınabilir. Etkinlik ve görevlerin sırası konusunda kendi düşüncelerinizden yararlanabilirsiniz. Onları, sınıflarınızdaki programa uygun düşecek bir sıra ile ele alabilirsiniz.

Okullardaki uygulama çalışmalarında, başka bir öğretmen adayı ile birlikte çalışmakta olabilirsiniz. Böyle bir durum söz konusu ise, birbirinize yardımcı ve destek olmaya, birbirinizden gözlemci ve değerlendirici olarak yararlanmaya ve çabalarınızı birleştirerek ekip öğretimi yapmaya çalışmalısınız.

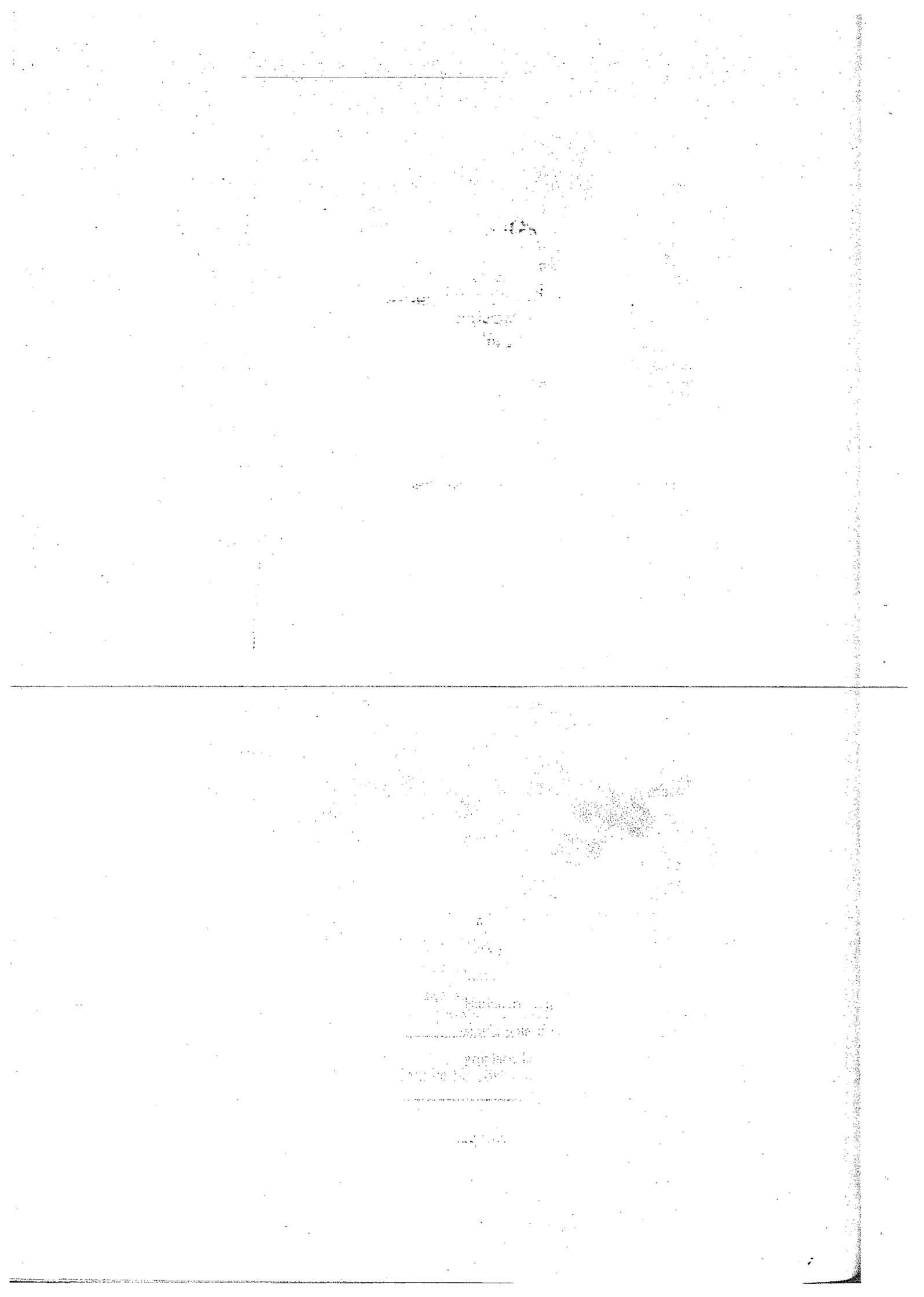
Okullardaki uygulama çalışmalarınızla ilgili tutmanız gereken dosyaya ilişkin bilgi 7 nci bölümde verilmiştir. Bu dosyada okul deneyimi çalışmalarınız ile ilgili belgeleri de buldurmalsınız. Size sorulan sorularla ilgili cevaplarınızı, sizden istenen raporları, değerlendirmeleri ve doldurduğunuz formları, sıralı ve düzenli bir şekilde bu dosyada toplamalısınız. Dosyanızdaki bu bilgileri, bu derste neler yaptığınızı size rehberlik yapmakta olan fakülte öğretim elemanına ve uygulama öğretmenine, açıkça gösterecek bir şekilde düzenlemiş ve bunları, derste yaptığımız etkinlik ve görevlerle uygun bir şekilde ilişkilendirmiş olmanız gerekir. Dosyanızdaki çalışmaları, aynı konularla ilgili olarak, fakültedeki derslerde yaptığımız çalışmalarla karşılaştırmanız; okullardaki uygulama çalışmalarınız ile fakültede kazandığınız kuramsal öğrenmeler arasında ilişkiler kurmanız da gereklidir.



Antakya Sümerler İlkokulu



Antakya Sümerler İlkokulu  
Kültür ve Sanat Projesi



## OKUL DENEYİMİ I

### ETKİNLİK 1.1

### DÖNEM PLANI

**Özet** Okul Deneyimi dersinin bu dönem ile ilgili planınızı, okulda size yardımcı olacak uygulama öğretmeni ile birlikte yapınız.

1 Bu dönemin uygulama okulunda geçen ilk günü sonunda, geriye kalan haftalarla ilgili çalışma planınızın ana hatları üzerinde ilgililerle görüş birliği sağlamış olmalısınız. Bu konuda, okul deneyimi çalışmalarından sorumlu fakülte öğretim elemanına vermek üzere bir plan taslağı hazırlamış olmanız gerekir.

2 Uygulama okulundaki çalışmalarınızı yakından izleyecek ve size rehberlik yapacak olan uygulama öğretmeniyle bir görüşme yapmak üzere randevu almayı unutmayınız. Bu görüşmede, fakülte öğretim elemanının sizden ikinci dönem içinde yapmanızı istediği çalışmaları öğretmene anlatınız. Ondan, bu çalışmaların uygun bir şekilde organize edilmesi konusunda size yardımcı olmasını rica ediniz.

3 Öğretmeninize dersin tüm hazırlıklarına katılmak ve bu hazırlıkları yapmak istediğinizi açıklayınız. Öğretmeninizin plan hazırlıklarına katılmak ve görüş birliğine varınız. Uygulama okulunda geçen günleriniz arasındaki zamanlarda, size yardımcı olan uygulama öğretmeniyle gerekli hallerde nasıl ilişki kurabileceğinizi öğrenmeniz sizin için çok yararlı olacaktır.

4 Uygulama okulunda bu dönem geçireceğiniz **her gün içinde**,

- diğer bir sınıfta bu kitaptaki etkinliklerden birini yapmaya çalışmakta ve
- başka bazı dersleri gözlemekte
- uygulama öğretmeni ile görüş birliğine varmakta olacağınızı unutmayınız.

## ETKİNLİK 1.2

### ÖĞRETMENİN OKULDAKİ BİR GÜNÜ

**Özet** Bir gününüzü, alanınızda çalışan bir öğretmen veya sınıf öğretmenin okuldaki bir günlük zamanını nelere ve nasıl harcadığını öğrenmeye ayırınız. Bu bir gün içinde, öğretmenin mesleği ile ilgili olarak yaptığı bütün işleri, bunlara harcadığı zamanı not etmeye çalışınız.

**1 a** Okuldaki bir günü boyunca öğretmenin sınıf içinde ve dışında yaptığı bütün işlerin bir listesini yapınız. Listeye yazdığınız işlerden her biri için harcanan zamanı da tahmin etmeye çalışınız. Bu size, okuldaki bir günde öğretmenin yaptığı işlerin çeşitleri ve bunların günlük işler arasındaki ağırlığı hakkında bilgi sağlayacaktır. Topladığınız bu bilgiler size, öğretmenliğe ve diğer görevlere harcanan zaman konusunda da bir fikir verecektir.

**b** Elde ettiğiniz sonuçları dosyanıza not ediniz. Günün sonunda bu notları, izlediğiniz öğretmenle birlikte gözden geçiriniz.

**c** İzlediğiniz öğretmene, bu günün onun okulda geçirdiği günleri temsil eden iyi bir örnek olup olmadığını sorunuz. Öğretmene ayrıca, okuldaki görevi ile ilgili olarak akşamları veya hafta sonlarında yaptığı başka işler bulunup bulunmadığını da sorunuz ve böyle işler varsa onları da not alınız.

**Öğretmenlerin yaptıkları işlerden bazı örnekler:** öğrencilerin öğrenmelerini sağlamaya çalışma, öğrencilerle bireysel olarak veya küçük gruplar halinde görüşme, velilerle görüşme, öğretmen toplantıları, eğitsel kol çalışmaları, araç gereç bulma ve bunları kontrol etme, özel araç gereç hazırlama, derse hazırlanma, okul yönetiminin verdiği görevleri yapma, öğrenci çalışmalarını değerlendirme.

**2** Öğretmenin okulda geçen bir günlük çalışmalarını hakkındaki düşüncelerinizi kısa kısa not ediniz. Bunlar, sizin görmeyi umduğunuz çalışmalara ne kadar benziyor?

**3** Dönem içinde uygulama çalışmanızda şu konuları araştırınız ve not ediniz.

- Haftada bir nöbet
- Sınıf öğretmenliği ve rehberlik çalışmaları
- Eğitsel kol çalışmaları
- Sağlık ve güvenlik önlemleri

**4** Çözümünü bulamadığınız bir problem ile karşılaşmışsanız onu arkadaşlarınızla ve danışmanlarınızla tartışınız. Sonuçta ulaştığınız neticeleri kısaca not ediniz.

## ETKİNLİK 1.3

### ÖĞRENCİNİN OKULDAKİ BİR GÜNÜ

**Özet** Bir öğrenci seçin ve gözlemleyin.

Sınıfın rehber öğretmenine ve ders öğretmenlerine danışarak, okuldaki bir günlük çalışmalarını incelemek amacıyla bir öğrenci seçiniz. Çalışmalarına hiçbir müdahalede bulunmadan, bu öğrenciyi sınıfta bir gün boyunca gözleyiniz. Gözlemlerinizi sırasında dikkatinizi aşağıdaki konular üzerinde toplayınız.

1 Aynı gün içinde öğrencinin devam ettiği dersler nelerdir?

2 Her bir derste gerçekleştirilen başlıca etkinlikler nelerdir? Özellikle öğrencinin katıldığı etkinliklerin neler olduğunu, bunların sayısını ve çeşitlerini not almalısınız. Olanaklar ölçüsünde, öğrencinin bu etkinliklerden her birine harcadığı zamanı tahmin etmeye çalışmalısınız. Örneğin, öğrenci okuldaki bir günü içinde ne kadar zamanını oturup öğretmeni dinlemeye, öğretmenin ne yapmakta olduğuna bakmaya, öğretmenle etkileşimde bulunmaya, kendi başına veya diğer öğrencilerle çalışmaya, bunlardan daha başka bir iş yapmaya harcamaktadır?

---

**Öğretme-öğrenme etkinliği örneklerinden** bazıları şunlardır: öğretmenin ders anlatması, soru-cevap, uygulama çalışması, gösteri (demonstrasyon), öğretme-öğrenme araç gereçlerinin kullanılması, öğrencilerin gruplar halinde çalışmaları, öğrencilerin bireysel olarak çalışması.

3 Günlük çalışmanızın sonunda, izlediğiniz öğrencinin okuldaki o günü ile ilgili izlenimlerini de öğrenmeye çalışınız.

4 Öğrencinin okuldaki bir günü ile ilgili izlenimlerinizi kısaca not ediniz. Bu notlarınızı, başka öğrencileri gözlemiş olan sınıf arkadaşlarınızın notları ile karşılaştırınız.

5 Dersinizi planlarken bu çalışmadan sağladığınız bilgilerden nasıl yararlanabilirsiniz? Öğrencilerin gereksinimlerini dikkate almaya çalışırken neleri unutmamanız gerekir? Bu ve benzeri konularda hatırlayabildiğiniz noktaları not alınız.

## ETKİNLİK 1.4

### BİR ÖĞRENCİNİN İNCELENMESİ

**Özet** Bir öğrencinin incelenmesi

Bu etkinliğin temel amacı, öğrencileri **okulda** gerçekleşecek öğrenmelere ilişkin yönleriyle tanıma konusunda öğretmen adaylarına yardımcı olmaktır. Çünkü, onlardan, öğretmen olduklarında derslerini bu bilgiler ışığında planlayarak yürütmeleri istenecektir.

1 Öğretmene danışarak, incelemek üzere bir öğrenci seçiniz. Çalışmalarına hiçbir müdahalede bulunmadan, bu öğrenciyi okuldaki bir günü boyunca dersleri sırasında gözleyiniz. Aynı sınıfta daha sonra da çalışma yapar veya bu öğrenciyle başka okul çalışmalarında da karşılaşırsanız, gözlemlerinize bu çalışmalar sırasında da devam edebilirsiniz.

Gözlemlerinizi sırasında dikkatinizi, öğrencinin aşağıda verilen durumlarda gösterdiği davranışlar üzerinde toplayınız. Öğrencinin, bu durumlarda ne yapmakta olduğuna bakınız.

- Sözlü etkinlikler: Dinleme (konuşma, müzik, diğer sesler), konuşma, soru ve cevap
- Uygulama çalışmaları: Öğretmenin yaptığı gösteriler (demonstrasyonlar) ve öğrenci etkinlikleri
- Yazılı materyallerle çalışmalar: Okuma, yazma
- Görsel materyallerle çalışmalar: Öğretme-öğrenme araç ve gereçleri, sanat eserleri
- Sosyal etkileşim: Öğrenciler toplu haldeyken, gruplar halindeyken, bireysel olarak çalışırken
- Oyun

2 Öğrencinin okuldaki bir gününe ilişkin çalışmasını ve etkinliklerini not ediniz.

3 Sizin almış olduğunuz eğitim programındaki çocuk gelişimi çalışması ile öğrencilerle ilgili bu bilgiler nasıl bağlantılıdır?

**Not:** Bu etkinlik, Okul Deneyimi dersi boyunca birkaç kez tekrarlanmalıdır. Etkinliğin her tekrarında, öncekilerden farklı yaşta, farklı cinsiyette ve farklı yetenek düzeyinde bir öğrenci seçilmelidir.

## ETKİNLİK 1.5

### ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

**Özet** Kendi alanınızdan çeşitli öğretme-öğrenme etkinliklerini belirleme.

1 Olanak varsa aynı gün içinde, kendi alanınızdan birkaç öğretmenin dersini gözlemeye ve bu yolla, çeşitli öğretme-öğrenme etkinliklerini görmeye çalışınız.

2 Gözlediğiniz öğretme-öğrenme etkinliklerinin bir listesini yapınız. Bu amaçla, aşağıda verilen örneğe benzer bir formdan yararlanabilirsiniz. Derste bu etkinliklere ayrılan süreleri de gösteriniz. Etkinlikler sırasında öğretmen ve öğrencilerin neler yapmakta olduklarını belirtiniz. Sizin öğretme-öğrenme etkinliklerinizin analizi Etkinlik 1.2'den daha detaylı olmalıdır.

#### Öğretme-öğrenme etkinlikleri ile ilgili bazı örnekler

Öğretmenin açıklama yapması, öğretmenin soru sorması, ders kitaplarının kullanılması, öğretmenin bir görsel-ışitsel araç kullanması (hangi araç olduğu belirtilecek), öğretmenin bir gösteri (demonstrasyon) yapması, öğrencilerin gruplar halinde çalışmaları, öğrencilerin bireysel olarak çalışmaları, öğrencilerin yazılı bir metni okumaları, çalışma yaprakları üzerinde çalışılması, yazı yazılması, çizim yapılması. Ayrıca, öğrencilerin hiçbir öğretme-öğrenme etkinliğine katılmadan sınıfta geçirdikleri zaman ile sınıfta kontrolün sağlanması için harcanan zamanı da not ediniz.

#### Öğretme-öğrenme etkinliklerine ilişkin bir gözlem kaydı örneği

Sınıf .....	Öğrenci sayısı .....	Konu .....
Saat	Öğretmen etkinliği	Öğrenci etkinliği
9.30	Sınıfa soru sorar	Soruları yanıtlar
9.35	Türkiye'deki endüstri kuruluşlarını anlatır	Dinler
9.55	Haritaları verir, sınıfta dolaşır ve gruplarla konuşur	Gruba verilen haritayı kullanarak sorulara yanıt bulmaya çalışır

3 Her dersten sonra, gözlemlerinizi öğretmen ile gözden geçirin ve bu görüşme ile ilgili düşüncelerinizi not ediniz.

4 Derste her bir etkinlik türü için ne kadar zaman harcanmakta olduğunu, yüzdeler şeklinde ifade ediniz.

5 Bulgularınızı değerlendiriniz ve değerlendirme sonuçlarını not ediniz.

6 Elde ettiğiniz sonuçları, aynı etkinliği tamamlamış olan diğer arkadaşlarınızla tartışınız. Aşağıdaki noktalarla ilgili ortak görüşlerinizi not ediniz:

- Öğrencilerin gözlenen etkinliklerle ilgili tepkileri
- Öğrencilerin ilgilerinin ve katılımlarının sürdürülebilmesi için etkinliklerin uzunluklarının ne kadar olması gerektiği
- Etkinliklerin genellikle belli bir sıra ile yapılıp yapılmadığı
- Farklı öğretmenlerin değişik yaklaşımlardan, değişik yöntemlerden yararlanıp yararlanmadıkları, zamanı farklı biçimlerde kullanıp kullanmadıkları
- Öğretmenlerin, öğretmekte oldukları sınıf ne olursa olsun kendilerine özgü birer öğretim stillerinin olup olmadığı

7 Gözlemlerinizi, bunlar üzerindeki çalışmalarınız ve arkadaşlarınızla yaptığınız tartışmalardan, öğretim yöntemlerinin etkililiğine ilişkin olarak çıkardığınız sonuçları yazınız.

8 Daha sonra öğretmenliğini yapacağınız bir konu ile ilgili bir ders planı hazırlayınız. Bu planda, kendi alanınızla ilgili olabildiği kadar çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanmaya çalışınız. Bu yöntemlerle yapacağınız çalışmaları, hem konunun kendi yapısına uygun bir şekilde öğrenilmesini hem de ders süresince çeşitli etkinliklerden yararlanılmasını sağlayacak bir sıra ve düzene sokunuz.

9 Çıkardığınız sonuçları ve hazırladığınız ders planını, uygulama çalışmalarınızdan sorumlu fakülte öğretim elemanı ve birlikte çalıştığınız uygulama öğretmeni ile tartışınız.

## ETKİNLİK 1.6

### YAN BRANŞINIZDA ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

**Özet** Yan branşınızda veya değişik başka bir branşta mümkün olduğunca öğretme-öğrenme etkinliklerini belirleme

1 Olanak varsa aynı gün içinde, yan branşınız veya seçtiğiniz başka bir branştan birkaç öğretmenin dersini gözlemeye ve bu yolla, çeşitli öğretme-öğrenme etkinliklerini görmeye çalışınız.

2 Gözlediğiniz yan branşınızla ilgili öğretme-öğrenme etkinliklerinin bir listesini yapınız. Bu amaçla, aşağıda verilen örneğe benzer bir formdan yararlanabilirsiniz. Derste bu etkinliklere ayrılan süreleri de gösteriniz. Etkinlikler sırasında öğretmen ve öğrencilerin neler yapmakta olduklarını belirtiniz. Sizin öğretme-öğrenme etkinliklerinizin analizi Etkinlik 1.2'den daha detaylı olmalıdır.

#### Öğretme-öğrenme etkinlikleri ile ilgili bazı örnekler

Öğretmenin açıklama yapması, öğretmenin soru sorması, ders kitaplarının kullanılması, öğretmenin bir görsel-işitsel araç kullanması (hangi araç olduğu belirtilecek), öğretmenin bir gösteri (demonstrasyon) yapması, öğrencilerin gruplar halinde çalışmaları, öğrencilerin bireysel olarak çalışmaları, öğrencilerin yazılı bir metni okumaları, çalışma yaprakları üzerinde çalışılması, yazı yazılması, çizim yapılması. Ayrıca, öğrencilerin hiçbir öğretme-öğrenme etkinliğine katılmadan sınıfta geçirdikleri zaman ile sınıfta kontrolün sağlanması için harcanan zamanı da not ediniz.

#### Öğretme-öğrenme etkinliklerine ilişkin bir gözlem kaydı örneği

Sınıf .....	Öğrenci sayısı .....	Konu .....
Saat	Öğretmen etkinliği	Öğrenci etkinliği
9.30	Sınıfa soru sorar	Soruları yanıtlar
9.35	Türkiye'deki endüstri kuruluşlarını anlatır	Dinler
9.55	Haritaları verir, sınıfta dolaşır ve gruplarla konuşur	Gruba verilen haritayı kullanarak sorulara yanıt bulmaya çalışır

3 Her dersten sonra, gözlemlerinizi öğretmen ile gözden geçiriniz ve bu görüşme ile ilgili düşüncelerinizi not ediniz.

4 Derste her bir etkinlik türü için ne kadar zaman harcanmakta olduğunu, yüzdeler şeklinde ifade ediniz.

5 Bulgularınızı değerlendiriniz ve değerlendirme sonuçlarını not ediniz.

6 Elde ettiğiniz sonuçları, aynı etkinliği tamamlamış olan diğer arkadaşlarınızla tartışınız. Aşağıdaki noktalarla ilgili ortak görüşlerinizi not ediniz.

- Öğrencilerin gözlenen etkinliklerle ilgili tepkileri
- Öğrencilerin ilgilerinin ve katılımlarının sürdürülebilmesi için etkinliklerin uzunluklarının ne kadar olması gerektiği
- Etkinliklerin genellikle belli bir sıra ile yapılıp yapılmadığı
- Farklı öğretmenlerin değişik yaklaşımlardan, değişik yöntemlerden yararlanıp yararlanmadıkları, zamanı farklı biçimlerde kullanıp kullanmadıkları
- Öğretmenlerin, öğretmekte oldukları sınıf ne olursa olsun kendilerine özgü birer öğretim stillerinin olup olmadığı

7 Gözlemlerinizi, bunlar üzerindeki çalışmalarınız ve arkadaşlarınızla yaptığımız tartışmalardan, öğretim yöntemlerinin etkililiğine ilişkin olarak çıkardığımız sonuçları yazınız.

8 Daha sonra öğretmenliğini yapacağınız yan branşınızda bir konu ile ilgili bir ders planı hazırlayınız. Bu planda, kendi alanınızla ilgili olabildiği kadar çeşitli öğretim yöntemlerinden yararlanmaya çalışınız. Bu yöntemlerle yapacağınız çalışmaları, hem konunun kendi yapısına uygun bir şekilde öğrenilmesini hem de ders süresince çeşitli etkinliklerden yararlanılmasını sağlayacak bir sıra ve düzene sokunuz.

9 Çıkardığınız sonuçları ve hazırladığınız ders planını, uygulama çalışmalarınızdan sorumlu fakülte öğretim elemanı ve birlikte çalıştığınız uygulama öğretmeni ile tartışınız.

## ETKİNLİK 1.7

### DERSLERİN GÖZLENMESİ

**Özet** Gözlem formunun nasıl kullanılacağını öğreniniz. Bu amaçla aşağıdaki gözlem formu örneği üzerinde çalışabilirsiniz. Aşağıdaki noktaları göz önünde tutarak kendi alanınızda üç değişik dersi gözlemeye çalışınız. Bu derslerden her biri ile ilgili gözlemlerinizi seçtiğiniz gözlem formuna kaydediniz.

**1** Okullardaki uygulama çalışmalarında size rehberlik eden fakülte öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin sizin öğretmenlik becerilerinizi gözlemekte kullanacakları gözlem formu üzerinde de çalışabilirsiniz.

**2** Gözlem yapacağınız her dersten önce, sınıfın özellikleri, dersin amaçları ve ana hatları ile ilgili bilgi edinmek için öğretmenle bir görüşme yapınız. Öğretmenden, sınıfın kendine has özellikleri varsa, derste bazı özel öğretim tekniklerinden yararlanılacaksa bunları size anlatmasını isteyiniz.

**3** Kendi alanınızla ilgili derslerden her birini başından sonuna kadar izleyiniz. Bunların her birinde ayrı bir öğretmeni gözleme olanağı bulabilirsiniz sizin için daha iyi olacağını unutmayınız. Her derste gözlemlerinizi ayrı bir forma kaydediniz.

**4** Gözlem yaptığınız her dersten sonra, gözlemlerinizi gözlediğiniz öğretmenle birlikte gözden geçiriniz. Gözlemlerinizi ilgili soruları olursa cevaplayınız. Öğretmenden, dersi ile ilgili kendi değerlendirmesini öğrenmeye çalışınız.

**5** Forma kaydettiğiniz gözlemlerinizi değerlendiriniz. Gözlem kayıtlarınızı değerlendirmede kullanırken karşılaştığınız güçlükler olursa bunları bir yere not ediniz. Gözlem formunun kullanılışını, okullardaki uygulama çalışmalarınızda size rehberlik yapmakta olan fakülte öğretim elemanı ile tartışınız.

**Ders gözlem formu (gözlem sırasında dikkat edilecek noktalar)**

<p><b>Öğretmen adayı</b> .....</p> <p><b>Sınıf</b> ..... <b>Tarih</b> .....</p> <p><b>Ders</b> .....</p> <p><b>Öğretmen (ler)</b> .....</p> <p><b>Öğrenci sayısı</b> .....</p> <p><b>Dersi planlama:</b> Öğretmen, dersini planlamak veya ona hazırlanmak için dersten önce neler yapmıştır?</p> <p><b>Başlangıç:</b> Derse nasıl başlamıştır?</p> <p><b>Dersin amaçları:</b> Size göre öğretmen bu derste, öğrencilerin neleri öğrenmesini sağlamaya çalışmaktadır?</p> <p><b>Öğretme-öğrenme yaklaşımı:</b> Öğretmen dersini nasıl organize etmekte ve dersi nasıl geliştirmektedir?</p> <p><b>Öğretim yöntemleri:</b> Derste öğrencilerin katıldıkları birbirinden farklı etkinlik tipleri nelerdir? Öğretmen, dersin her aşamasını nasıl bir düzenleme ile gerçekleştirmektedir?</p> <p><b>İletişim:</b> Öğretmenin sınıftaki ses tonuna dikkat ediniz; öğretmen yönerge veya açıklamaları sunarken ve soru sorarken ses tonundan nasıl yararlanmaktadır? Öğretmen, sınıftan kendisine ulaşan dönütleri nasıl kullanmaktadır?</p>
<p><b>Etkinlikler arasındaki geçişler:</b> Öğretmen, derste bir etkinlikten diğerine geçişi nasıl sağlamaktadır?</p> <p><b>Öğrencilerin yönetimi:</b> Öğretmen, öğrencilerin davranışlarını nasıl yönetmektedir? Sınıfı nasıl güdülemektedir? Bireysel çalışmalar veya grup çalışmalarından nasıl yararlanmaktadır? Övgü ve yaptırımları nasıl kullanmaktadır? Öğretmen, potansiyel rahatsızlık kaynaklarıyla ilgili olarak ne yapmaktadır? Ses tonunu değiştirme, öğrenciye bakma, onun etrafında dolaşma, jest ve mimiklerle iletişimde bulunma gibi araçlardan nasıl yararlanmaktadır? Varsa disiplin problemleri, yaramaz ve ilgisiz öğrencilerin kesinti ve engellemelerine karşı nasıl önlem almaktadır?</p> <p><b>Dersi bitirme:</b> Öğretmen dersi nasıl bitirmektedir? Dersi toparlama, derste öğrenilenleri özetleme yapıyor mu? Derste olup bitenleri gözden geçiriyor, ileriye yönelik olarak birşeylerden söz ediyor mu? Dersi bitirmesi ve sınıfı boşaltması ne kadar zaman alıyor?</p> <p><b>Öğrenci çalışmalarını değerlendirme:</b> Öğretmen, öğrencilerin çalışmalarını ve dersteki ilerlemelerini değerlendirmek için ne yapıyor?</p>
<p><b>Genel öneriler</b></p>

## ETKİNLİK 1.8

### YAN BRANŞINIZDA DERSLERİN GÖZLENMESİ

**Özet** Gözlem formunun nasıl kullanılacağını öğreniniz. Bu amaçla aşağıdaki gözlem formu örneği üzerinde çalışabilirsiniz. Aşağıdaki noktaları göz önünde tutarak yan branşınızda veya seçtiğiniz başka bir branştan üç değişik dersi gözlemeye çalışınız. Bu derslerden her biri ile ilgili gözlemlerinizi seçtiğiniz gözlem formuna kaydediniz.

1 Okullardaki uygulama çalışmalarında size rehberlik eden fakülte öğretim elemanları ve uygulama öğretmenlerinin sizin öğretmenlik becerilerinizi gözlemekte kullanacakları gözlem formu üzerinde de çalışabilirsiniz. Son olarak sözü edilen gözlem formunun örnekleri bu kitabın ekler kısmında verilmiştir.

2 Gözlem yapacağınız her dersten önce, sınıfın özellikleri, dersin amaçları ve ana hatları ile ilgili bilgi edinmek için öğretmenle bir görüşme yapınız. Öğretmenden, sınıfın kendine has özellikleri varsa, derste bazı özel öğretim tekniklerinden yararlanılacaksa bunları size anlatmasını isteyiniz.

3 Yan branşınızda veya seçtiğiniz başka bir branştaki ilgili derslerden her birini başından sonuna kadar izleyiniz. Bunların her birinde ayrı bir öğretmeni gözleme olanağı bulabilerseniz sizin için daha iyi olacağını unutmayınız. Her derste gözlemlerinizi ayrı bir forma kaydediniz.

4 Gözlem yaptığınız her dersten sonra, gözlemlerinizi gözlediğiniz öğretmenle birlikte gözden geçiriniz. Gözlemlerinize ilgili soruları olursa cevaplayınız. Öğretmenden, dersi ile ilgili kendi değerlendirmesini öğrenmeye çalışınız.

5 Forma kaydettiğiniz gözlemlerinizi değerlendiriniz. Bu form, ilgili alanlarınıza uyacak mı, uymayacak mı? Uymayacaksa nasıl değiştirirsiniz.

**Ders gözlem formu (gözlem sırasında dikkat edilecek noktalar)**

**Öğretmen adayı** .....

**Sınıf** ..... **Tarih** .....

**Ders** .....

**Öğretmen (ler)** .....

**Öğrenci sayısı** .....

**Dersi planlama:** Öğretmen, dersini planlamak veya ona hazırlanmak için dersten önce neler yapmıştır?

**Başlangıç:** Derse nasıl başlamıştır?

**Dersin amaçları:** Size göre öğretmen bu derste, öğrencilerin neleri öğrenmesini sağlamaya çalışmaktadır?

**Öğretme-öğrenme yaklaşımı:** Öğretmen dersini nasıl organize etmekte ve dersi nasıl geliştirmektedir?

**Öğretim yöntemleri:** Derste öğrencilerin katıldıkları birbirinden farklı etkinlik tipleri nelerdir? Öğretmen, dersin her aşamasını nasıl bir düzenleme ile gerçekleştirmektedir?

**İletişim:** Öğretmenin sınıftaki ses tonuna dikkat ediniz; öğretmen yönerge veya açıklamaları sunarken ve soru sorarken ses tonundan nasıl yararlanmaktadır? Öğretmen, sınıftan kendisine ulaşan dönütleri nasıl kullanmaktadır?

**Etkinlikler arasındaki geçişler:** Öğretmen, derste bir etkinlikten diğerine geçişi nasıl sağlamaktadır?

**Öğrencilerin yönetimi:** Öğretmen, öğrencilerin davranışlarını nasıl yönetmektedir? Sınıfı nasıl güdülemektedir? Bireysel çalışmalar veya grup çalışmalarından nasıl yararlanmaktadır? Övgü ve yaptırımları nasıl kullanmaktadır? Öğretmen, potansiyel rahatsızlık kaynaklarıyla ilgili olarak ne yapmaktadır? Ses tonunu değiştirme, öğrenciye bakma, onun etrafında dolaşma, jest ve mimiklerle iletişimde bulunma gibi araçlardan nasıl yararlanmaktadır? Varsa disiplin problemleri, yaramaz ve ilgisiz öğrencilerin kesinti ve engellemelerine karşı nasıl önlem almaktadır?

**Dersi bitirme:** Öğretmen dersi nasıl bitirmektedir? Dersi toparlama, derste öğrenilenleri özetleme yapıyor mu? Derste olup bitenleri gözden geçiriyor, ileriye yönelik olarak birşeylerden söz ediyor mu? Dersi bitirmesi ve sınıfı boşaltması ne kadar zaman alıyor?

**Öğrenci çalışmalarını değerlendirme:** Öğretmen, öğrencilerin çalışmalarını ve dersteki ilerlemelerini değerlendirmek için ne yapıyor?

**Genel öneriler** .....

## ETKİNLİK 1.9

### DERSİN YÖNETİMİ VE SINIFIN KONTROLÜ

**Özet** Sınıf yönetimi hakkında düşünmeye başlama

Sınıfta olup bitenlerin kontrol altında tutulmasını ve öğrenciler için etkili bir öğretme-öğrenme ortamı oluşturulmasını sağlayan becerileri öğrenmeye çalışınız. Sınıftaki öğretme-öğrenme sürecinin etkili ve verimli bir biçimde işletilmesini sağlayan bu becerilerin öğretmenlik rolünün özünü oluşturduğunu unutmayınız.

Bir dersin tümünü izleyerek, sınıf yönetimine ve sınıftaki öğretme-öğrenme sürecinin işletilmesine ilişkin önlemleri ve bunların nasıl gerçekleştirildiğini gözleyiniz. Bu gözlemlerde, aşağıdaki örneğe benzer bir formdan yararlanabilirsiniz. Gözlem yapacağınız dersten önce öğretmenle bir görüşme yapmayı unutmayınız. Bu görüşme sırasında öğretmene, kullanacağınız gözlem formunu gösterebilir ve gözlem sırasında neleri görmeye çalışacağınızı anlatabilirsiniz.

#### Dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü ile ilgili gözlemlerde dikkat edilecek noktalar

**Dersin başlangıcında:** Öğrencilerin sınıfa girişlerinde kontrol nasıl sağlanıyor? Derse başlamadan önce sınıftaki öğrencilerin yerlerine yerleşmeleri ve dikkatlerini konu üzerine toplamaları için neler yapılıyor? Derse açık ve net bir şekilde başlanması nasıl sağlanıyor? Başka şeylerle ilgilenen ve sınıfa geç giren öğrencilere zaman kaybetmeden müdahale etme amacıyla neler yapılıyor?

Gözlem formunun bu kısmında, Bloom'un okulda öğrenme modelinde, "öğretim hizmetinin niteliği" içindeki temel öğelerden biri olan "öğrenciye, neleri öğreneceğini ve bunun için ne yapması gerektiğini anlatan işaret ve açıklamaların sunulması" ile ilgili önlemlere de yer verilebilir. (Bakınız, B.S.Bloom, *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1995, sayfa: 129-164) D.Ali Özçelik, *Eğitim Programları ve Öğretim*, ÖSYM Eğitim Yayınları 8, Ankara 1989, sayfa:165-172)

**Ders sırasında:** Öğrencilere nasıl hitap ediliyor? (Adları kullanılarak mı?) Yönergelerin açık ve anlaşılır olması nasıl sağlanıyor? Öğrencilerle konuşurken nasıl davranılıyor? (Yüzlerine bakılıyor mu?) Sınıfın tümü nasıl görüş alanı içinde tutuluyor; sınıfın her köşesinde olup bitenden nasıl haberdar olunuyor?

**Stratejiler:** Yüzünü sınıfa dönük tutma, hareketli olma ve sınıf içinde dolaşma ve benzeri önlemler nasıl kullanılıyor? Etkinlikler arasındaki geçişler nasıl sağlanıyor? Sınıftaki bütün öğrencilerin derse katılımını sağlamak için sorulardan nasıl yararlanılıyor? Övgü ve cesaretlendirmeler nasıl kullanılıyor?

Gözlem formunun son iki kısmının uygun yerlerinde, Bloom'un okulda öğrenme modelinde, "öğretim hizmetinin niteliği" içindeki temel öğelerden, "öğrencinin öğretme-öğrenme sürecine aktif katılımının kolaylaştırılması ve özendirilmesi", "öğrencinin süreçteki öğrenmelerinin pekiştirilmesi", "öğrencilerin öğrenme eksiklerinin belirlenerek zamanında giderilmesi" ile ilgili önlemlere de yer verilebilir. (Bakınız B.S. Bloom'un yukarıda verilen eseri s: 129-164; D.Ali Özçelik'in yukarıda verilen eseri s:173-201).

**Ders sonunda:** Öğrencilerin toparlanması ve sınıftan çıkarılmasında sessizlik ve düzen nasıl sağlanıyor? Bir sonraki ders öğretmenine sınıf nasıl hazırlanıyor?

## ETKİNLİK 1.10

### SORU SORMAYI GÖZLEMLEME

**Özet** Öğretmenin on dakika veya daha uzun bir süreyle soru-cevap tekniğinden yararlanacağı bir ders seçiniz. Aşağıdaki önerilerden yararlanarak öğretmenin soru sormadaki becerisini gözlemek ve gerekli notları almak için hazırlıklarınızı yapınız.

1 Dersten önce, sınıftaki öğrencilerin oturma düzenini gösteren bir plan hazırlayınız. Ders başlarken, öğrencilerin aynı düzende oturup oturmadıklarını kontrol etmeyi unutmayınız. Öğretmenin öğrencilere sorduğu soruları bir listeye yazınız. Bu liste ve plandan yararlanarak, sorulan her sorunun kaçınıcı soru olduğunu, hangi öğrenciye yöneltilen sorudan sonra sorulduğunu ve sorulma amacını belirleyiniz.

2 Öğretmenin sorularını hangi öğrencilerin cevapladığını oturma planı üzerinde işaretleyiniz. Derste, sınıftaki öğrencilerin tümüne soru sorulmuş olup olmadığını, sınıftaki erkeklere ve kızlara yaklaşık olarak aynı sayıda soru sorulmuş olup olmadığını, sınıfın değişik yerlerinde oturmakta olan öğrencilere yaklaşık aynı sayıda soru sorulmuş olup olmadığını inceleyiniz.

3 Aşağıdakilere ilişkin gözlemlerinizi not ediniz.

- Öğrencilere, sorunun cevabını düşünmeleri için zaman verilmesi
- Soruların öğrencilere yöneltilmesi ve öğrencilerin isimleriyle çağrılmaları
- Öğrenciler soruyu beklenen şekilde cevaplayamadığında, sorunun farklı bir ifadeyle sorulması veya cevabı bulduracak ipuçları verilmesi
- Övgü ve cesaretlendirmelerden yararlanılması
- Cevapların tümüyle reddedilmesinden kaçınılması
- Öğrencilerin dildeki gelişme düzeylerine uygun bir anlatımdan yararlanılması
- Öğrencilerin cevaplamaya katılımını sağlamak ve onları cesaretlendirmek için göz temasından, jest ve mimiklerden yararlanılması

4 Dersten sonra, gözlemlerinizi öğretmenle birlikte gözden geçiriniz.

5 Soru sorma ile ilgili notlarınızı bir yere yazınız.

6 Yukardaki noktaları göz önünde tutarak, gözlem yapmakta olduğunuz sınıftaki çalışmaların bir bölümü ile ilgili bir soru-cevapla öğretim planı hazırlayınız.

## ETKİNLİK 1.11

### OKULDA ARAÇ-GEREÇ VE YAZILI KAYNAKLAR

**Özet** Okulda, ne gibi araç gereç ve yazılı kaynaklar bulunduğunu, okulun uygulamakta olduğu kuralları, öğrencilere sağlanabilecek ödülleri ve uygulanabilecek yaptırımları öğrenmeye çalışınız.

**1** Okulda bulunan **öğretme-öğrenme araç gereçlerini ve yazılı kaynakları** öğreniniz. Araç gereç ve kaynaklarla ilgili bu bilgilere, okulda çalıştığınız süre içinde ve özellikle öğretmenlik yapmaya başladığınızda elde ettiğiniz yeni bilgileri de eklemelisiniz.

**2** Gözlem yaptığınız sınıflardaki kitaplıkları, öğrenci etkinliklerini gösteren panoları, sınıfların fiziksel yapılarını inceleyin. Öğrenmeyi olumlu etkileyen **sınıf ortamı** nasıl olmalıdır?

**3** Okulda öğrencilerin uymaları gereken **kuralları** öğreniniz. Öğretmen adayı olarak bu kuralların uygulanması konusunda sizden nelerin beklenmekte olduğunu öğretmenlerle görüşünüz. Öğrenciler nasıl ödüllendirilmekte ve onlara gerektiğinde ne gibi cezalar uygulanmaktadır? Bu konulara ilişkin olarak elde ettiğiniz bilgileri kısa notlar halinde yazarak dosyanıza koyunuz.

Okulda ve okul içindeki çeşitli bölümlerde bulunan öğretme-öğrenme araç gereçlerini ve yazılı kaynakları belirlemek için kullanabileceğiniz formlarla ilgili bir örnek verilmiştir.

## Araç gereçler ve yazılı kaynaklar ile ilgili olarak toplanması gereken bilgiler

### Kitaplar

- Sınıftaki değişik derslerde ve sizin alanınızda kullanılan ders kitaplarının adları
- Yukarıda sözü edilen ders kitapları ile ilgili sizin değerlendirmeleriniz
- Öğretmenin kullanımına verilmiş olan başvurma kitapları
- Okul kitaplığında bulunan, alanınızda sınıfın düzeyine uygun kaynak kitaplar
- Öğrenciler tarafından kullanılmakta olan başka kitaplar
- Öğretmen tarafından hazırlanmış olan çalışma yaprakları ve diğer kaynaklar

### Materyal üretimi

Öğrencilerin kendi materyallerini hazırlamada yararlanabilecekleri araç gereç ve olanakları

- Neler var, bunlar nerede duruyor; bunları kimler kullanıyor, siz bunları görebilir misiniz?
- Bilgisayar ve kelime işlem (elektronik dizgi) olanakları neler?
- Fotokopi makinesi ve diğer kopya alma araçlarından neler var?

### Görsel araç ve gereçler

- Tepegöz, saydamlar (asetat), saydam üzerine yazı yazmak için özel kalemler
- Video göstericisi, video filmleri (kaset)

Öğrencilerin sınıfta kullanabilecekleri **bilgisayarlar ve bilgisayar yazılımları**

### Diğer malzemeler

- Haritalar, fen deney araç gereçleri, modeller, şemalar, slaytlar vb. neler var?
- Bunları kim kullanıyor?
- Bunlar nerede saklanıyor?
- Siz bunları nasıl kullanabilirsiniz?

## ETKİNLİK 1.12

### OKUL MÜDÜRÜ VE OKUL KURALLARI

**Özet** Uygulama okulundaki diğer öğretmen adaylarıyla bir araya gelerek Okul Müdüründen, okulun tümünü ilgilendiren sorunlar konusunda bilgi alabilirsiniz. (Okul müdürü, bu konuda size yardımcı olmak üzere başka bir kişiyi de görevlendirebilir.)

1 Uygulama okulundaki diğer öğretmen adayları ile ilişki kurarak Okul Müdüründen bir randevu alınız. Müdürdən, okuldaki öğretmen adaylarıyla bir toplantı düzenlenmesi, toplantıda okulun genel sorunları hakkında bilgi verilmesi ve soruların cevaplanması konusunda yardımlarını rica ediniz.

2 Uygulama Okulu Müdürüyle yapılacak toplantıda sorabileceğiniz sorulardan bazıları şunlar olabilir:

- Müdürün, okuldaki çalışmalarla ilgili başlıca amaçları nelerdir?
- Müdür, okuldaki öğretmenlerden neler beklemektedir?
- Müdürün, yeni öğretmenlerin okula ve görevlerine uyum sağlamalarındaki rolü nedir?
- Okul müdürüne göre, başarılı öğretmenlerin özellikleri nelerdir?
- Müdürün, öğrenci ve öğretmenlerde görmek istediği davranışlar nelerdir?
- Okul yönetiminin yapısı nasıldır?

3 Sizler, birkaç haftadır uygulama okulundasınız. Okuldaki yaşantılarınız ve yukardaki önerilerden yararlanarak, sizin ve arkadaşlarınızın Okul Müdürüyle yapılacak bir toplantıda tartışılmasını isteyebileceğiniz soruların neler olduğunu düşününüz; düşündüklerinizi bir yere yazınız. Gerekli görürseniz yazdığımız soruları değişikliğe uğratabilir; bunlara yenilerini ekleyebilirsiniz. Bu şekildeki bir çalışmayla, üzerinde tartışmak istediğiniz sorular konusunda arkadaşlarınızla görüş birliğine ulaşmaya çalışınız. Bu soruların bir kopyasını, toplantıdan önce okul müdürüne veriniz.

4 Uygulama Okulu Müdürü konuşurken onun söyledikleriyle ilgili notlar alınız. Daha sonra bu notlarınızı gözden geçiriniz ve göreve yeni başladığınızda sizin için önemli olabilecek noktaları belirlemeye çalışınız. Sizden nelerin beklenebileceği, okula katkıda bulunmak için neler yapabileceğiniz, Okul Müdürünün öğretmenlerde görmek istediği özelliklere sahip olup olmadığınız gibi konularda açıklığa varmaya çalışınız.

## ETKİNLİK 1.13

### OKUL VE TOPLUM

**Özet** Okulun bulunduğu toplumdaki yeri hakkında bilgi toplama.

Bu etkinlik sırasında toplayacağınız bilgiler size hem öğretimi anlatacak hem de yararlı bazı ders materyalleri sağlayacaktır. Okul tek başına var olamaz; kendisini de içine alan daha geniş toplumun bir parçasıdır. Etkinlik 1.12'de müdürün okulu nasıl bir örgüt (organizasyon) olarak gördüğünü anlamış olmalısınız. Bu etkinlik sizi, okul örgütüne daha geniş bir çerçeveden bakmaya yöneltmektedir.

1 Aşağıdaki sorular sizi bir inceleme veya araştırma yapmaya sevk etmelidir. Bu soruları çeşitli insanlarla konuşarak, kendi gözlem ve incelemelerinizden yararlanarak cevaplayabileceksiniz.

- Okulun içinde bulunduğu ve hizmet sunduğu semti fiziksel, sosyal ve kültürel yönleriyle nasıl tanımlarsınız?
- Veliler okulu düzenli olarak ziyaret ediyor ve okuldaki çalışmalara herhangi bir yönden katılıyorlar mı?
- Okulu başka kimler ziyaret ediyor?
- Yakın çevredeki doktorlar, meclis üyeleri, polisler, diğer ülkelerden gelmiş ziyaretçiler, özel becerileri veya ilgileri olan kişiler arasında okula gelerek öğrencilerle konuşmaya istekli olanlar var mı?
- Müzeler, sergiler, süpermarketler, farklı el sanatlarının icra edildiği yerler gibi, sınıfın düzenli bir gezi programı ile ziyaret edebileceği yerler var mı?
- Fen bilgisi veya sosyal bilgiler derslerindeki çevre incelemeleri kapsamına alınması yararlı olabilecek yerler var mı?

2 Çalıştığınız okulun ve onun içinde yer aldığı yerel toplumun bir profilini çıkarabilmek için yukarıdaki noktalar ve benzeri ile ilgili olarak topladığınız bilgileri yazılı olarak bir yere not etmiş olmalısınız.

## ETKİNLİK 1.14

### MİKROÖĞRETİM TEKNİKLERİ

**Özet** Her öğretmen adayından, bir konu veya davranışı fakülteadaki sınıf arkadaşlarından oluşan bir gruba, beş dakikalık bir süre içinde öğretmesi istenecektir. Öğretim, videoya kaydedilecektir. Gruptaki öğretmen adayları, öğretim yapan arkadaşlarının yaptıklarını, bu amaçla hazırlanmış bir form üzerinde değerlendireceklerdir. Video kayıtları bütün gruba gösterilecek ve öğretmenlik yapan adayların durumları birlikte değerlendirilecektir.

Mikroöğretim teknikleri ile yapılacak ilk çalışmalarda **açıklama yapma** becerisinin geliştirilmesi beklenir. Çünkü bu, öğretmenlikte sıkça yararlanılan bir beceridir. Bu nedenle aşağıda, mikroöğretim teknikleri ile açıklama yapma becerisinin geliştirilmesi üzerinde durulmaktadır. Diğer öğretmenlik becerilerinin geliştirilmesi ile ilgili mikroöğretim çalışmalarının da buna benzer bir şekilde düzenlenebileceği açıktır.

Bir iletişim becerisi olan açıklama yapma, bilgi aktarma ve anlayış kazandırmada etkili bir araçtır. Ancak, istenen sonuçları verebilecek bir açıklama için çok iyi bir hazırlık yapılmış olması gerekir.

#### A Mikroöğretimden önce yapılacak işler

- 1 Yapacağınız açıklama ile ilgili hazırlıklar: İyi bildiğiniz ve açıklayabileceğinizi düşündüğünüz bir konu **seçiniz**. Bu amaçla, sizin alanınızdan bir konuyu, çalışmalarınızdan edindiğiniz bir deneyimi, ilginizi çeken bir şeyi seçmiş olabilirsiniz. Açıklamanızı öğretmen adayı arkadaşlarınıza yapacaksanız, onların bilmedikleri ve ilgilerini çekecek bir konu seçmeniz iyi olur.
- 2 Seçtiğiniz konuda bildiklerinizi **gözden geçiriniz**. Bu konuda **gerçekten** çok şey biliyor musunuz? Bildiklerinizi, yeni ve ilgi çekici bilgilerle zenginleştirmeye çalışınız.
- 3 Beş dakikadan daha uzun olmayacak bir **açıklama** hazırlayınız. Üzerinde duracağınız düşüncelerin bir listesini yapınız. Bu düşüncelerden her biri üzerinde iyice düşününüz. Sorulabilecek sorular üzerinde durunuz. Açıklamanızın her bölümünü nasıl sunacağınızı, hangi sözcükleri kullanacağınızı, hangi öğretme-öğrenme araç gereçlerinden yararlanacağınızı kararlaştırınız. Açıklamanın her bölümü ile diğerleri arasında nasıl bir ilişki kuracağınızı belirleyiniz. Açıklamanızın bir özetini yapınız.
- 4 **Başlangıcın** çok önemli olduğunu, sınıfı öğrenmeye güdülediğini ve öğrenmeye uygun bir ortam hazırladığını unutmayınız.
- 5 Kullanacağınız **yazılı kaynakları** ve tepegöz saydamları gibi öğretme-öğrenme araç gereçlerini hazırlayınız.

6 Öğretme sırasında yararlanabileceğiniz **kısa notlar** hazırlamayı unutmayınız. Ancak, açıklama yaparken sakın bu notları okuma yoluna **gitmeyiniz**.

7 Açıklamanızı **sunarken**, dili kullanma, ses tonu değişiklikleri, jest ve mimiklerden yararlanma, hareketleriniz ve görünümünüz, grupla ilişkileriniz ile ilgili olarak neler yapacağınızı iyice düşününüz.

8 Açıklama (sunuş) üzerinde yeterince alıştırma, yani **prova** yapınız.

9 **Zamanlamanın** iyi olup olmadığını kontrol ediniz.

10 **Gereksinme** duyabileceğiniz her şeyin hazır, istediğiniz yerlerde, uygun bir sırada olmasını sağlayınız.

11 Hazırlıklarınızı, aşağıda bir örneği verilen formdan yararlanarak **kontrol** ediniz.

## B Grup

Diğer öğretmen adaylarının yapacakları açıklamalar ile ilgili hazırlıklar:

12 Altı ila on kişilik gruplar oluşturunuz.

13 Her grupta yapılacak çekimleri, bu çekimlerin her birinde açıklamayı yapacak, video kamerasını kullanacak, zamanı tutacak kişileri belirleyiniz. Gruptaki her çekimde bu rolleri üstlenen kişilerin değişmesi gerektiğini unutmayınız.

14 Her gruptaki video çekimlerinde, yukardaki üç rolü üstlenenlerin dışında kalanların dinleyici grubunu oluşturmaları ve açıklama hakkında notlar almaları için gerekli hazırlıkları yapınız.

## C Mikroöğretim sırasında yapılacak işler

15 Sıradaki ilk kişinin açıklamasını yapması ve çalışmanın video kaydının yapılması.

16 Çalışma ve kayıt sırasında, zamanı tutan üyenin, dört dakika dolduğunda masaya vurarak bir dakikalık zaman kaldığını haber vermesi; beş dakika dolduğunda masaya iki kere vurması.

Zamanı ayarlama, çok önemli bir öğretmenlik becerisidir. Onun için, beş dakika dolduğunda açıklama yapan kişi, açıklamasını bitirememiş olsa bile durmalıdır. Hiçbir öğretmen adayının açıklamasına, beş dakika dolduktan sonra da devam etmesine izin verilmemelidir.

17 Dinleyici rolünde olanların, notlarına bakarak gözlem formunu doldurmaları.

Açıklama yapan öğretmen adayı da, kendi açıklaması ile ilgili izlenimlerine dayanarak bir form doldurmalıdır.

18 Sıradaki ikinci kişinin açıklamasına ve bu çalışmanın video kaydına geçilmesi; gruptaki bütün adayların açıklamaları ve bunlarla ilgili kayıt, değerlendirme gibi işlemlerinin aynı şekilde tamamlanması.

19 Okul Deneyimi dersini yürüten fakülte öğretim elemanının, beş dakikalık kayıtları öğretmen adaylarına birer birer izletmesi. Her kaydın izlenmesinden sonra öğretim elemanının, tartışma ve değerlendirme çalışmalarını başlatması ve ilk sözü açıklamayı yapan öğretmen adayına vermesi.

Tartışma ve değerlendirme sırasında öğretmen adayı, kendi açıklaması ile ilgili görüş ve önerileri dikkatle not almalıdır. Sonra da kendi açıklamasının, bunları özetleyen bir değerlendirmesini yapmalıdır.

20 Bütün öğretmen adaylarının açıklamaları bu şekilde gözden geçirildikten sonra fakülte öğretim elemanının, üzerinde durulmuş olan noktaları özetlemesi ve daha sonra yapılacak olan mikroöğretim çalışmasını tanıtması.

21 Öğretmen adaylarının, tamamladıkları çalışmadaki deneyimlerinden yararlanarak, aynı amaçla yararlanabilecekleri beş dakikalık yeni bir mikroöğretim hazırlığı daha yapmaları.

22 Mikroöğretim çalışmasının, yeni hazırlıkların görülmesi için bir-iki hafta içinde tekrarlanması; öğretmen adaylarının üzerinde çalışılmakta olan becerilerini en son şekliyle ortaya koymaya çalışmaları.

## Mikroöğretimle ilgili değerlendirme formu

Ders	Evet	Kısmen	Hayır
Dersin başlangıcı ilgi çekici mi? .....	( )	( )	( )
Üzerinde durulan düşüncelerin neler olduğu açık mı? .....	( )	( )	( )
Üzerinde durulan düşüncelerin sırası açık mı? .....	( )	( )	( )
Dinleyenlere not alma imkanı verildi mi? .....	( )	( )	( )
Sorulardan yararlandı mı? .....	( )	( )	( )
Görsel araç gereçlerden yararlandı mı? .....	( )	( )	( )
İlgi çekici örnekler verildi mi? .....	( )	( )	( )
Özetleme yapıldı mı? .....	( )	( )	( )
Zaman iyi ayarlandı mı? .....	( )	( )	( )
<b>Sunuşta</b>	<b>İyi</b>	<b>Tatmin edici</b>	<b>Dikkat gerekli</b>
Sesin şiddeti, derecesi, değişimi, konuşma hızı .....	( )	( )	( )
Duraklamalardan yararlanma .....	( )	( )	( )
Kullanılan dil, dilde akıcılık .....	( )	( )	( )
Dinleyicilerle göz teması .....	( )	( )	( )
Jest ve mimikler .....	( )	( )	( )
Yüz ifadesi .....	( )	( )	( )
Görsel araç gereçler .....	( )	( )	( )
Heyecan-coşku .....	( )	( )	( )

bu doldurmalıdır.

her beş dakika

birer dakika durmalıdır. Her

beş dakika devam etmesine izin

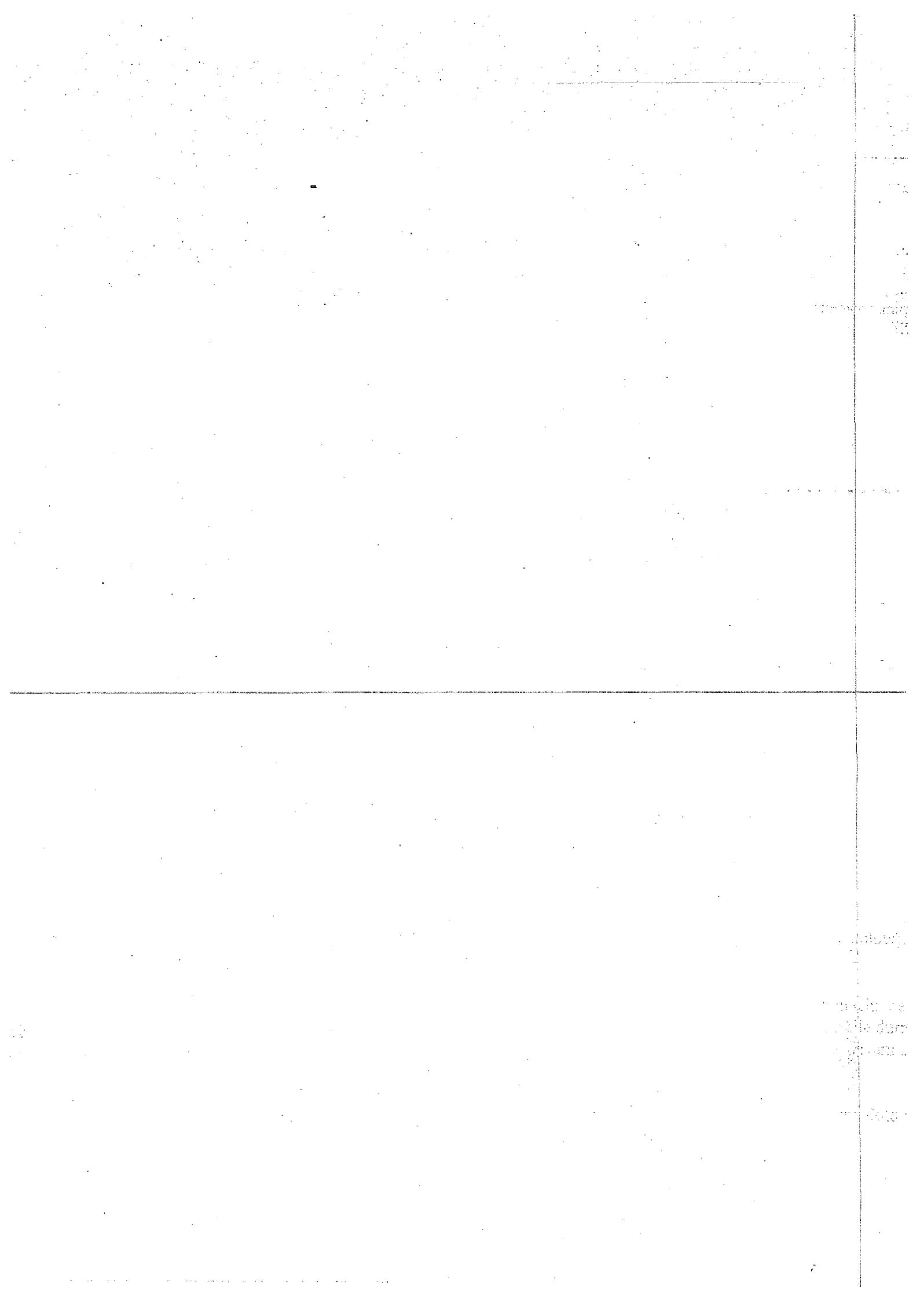
bu doldurmalıdır.

## **ETKİNLİK 1.15**

### **OKUL DENEYİMİ ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ**

**Özet** Okul çalışmalarınızı değerlendirin.

- 1** Öğretmenlik dosyanızı baştan sona dikkatle inceleyiniz. Dosyanızın düzenli, her etkinliğe ilişkin notlarınızın tamam ve yerinde olmasını sağlayınız.
- 2** Dersle ilgili notlarınız ve değerlendirmelerinizin dosyanızda tam olarak yer almış olmasını sağlayınız.
- 3** Dönem boyunca göstermiş olduğunuz gelişmeyi ve yapmış olduğunuz çalışmaları, birlikte çalıştığınız fakülte öğretim elemanı ve uygulama öğretmenleri ile gözden geçiriniz.
- 4** Kendi değerlendirmeleriniz ile fakülte öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve varsa sınıf arkadaşınızın değerlendirmelerini yazılı olarak özetleyiniz ve bu özeti dosyanıza koyunuz. Özellikle güçlü ve zayıf yönlerinizi not etmeyi unutmayınız.





İstanbul Kadıköy Anadolu Lisesi'ndeki Fen dersleri ( yukarıdaki resim) ve İstanbul Acıbadem İstek Lisesi'ndeki Fen dersleri (alttaki resim)

1948  
1949  
1950  
1951  
1952  
1953  
1954  
1955  
1956  
1957  
1958  
1959  
1960  
1961  
1962  
1963  
1964  
1965  
1966  
1967  
1968  
1969  
1970  
1971  
1972  
1973  
1974  
1975  
1976  
1977  
1978  
1979  
1980  
1981  
1982  
1983  
1984  
1985  
1986  
1987  
1988  
1989  
1990  
1991  
1992  
1993  
1994  
1995  
1996  
1997  
1998  
1999  
2000  
2001  
2002  
2003  
2004  
2005  
2006  
2007  
2008  
2009  
2010  
2011  
2012  
2013  
2014  
2015  
2016  
2017  
2018  
2019  
2020  
2021  
2022  
2023  
2024  
2025

1948  
1949  
1950  
1951  
1952  
1953  
1954  
1955  
1956  
1957  
1958  
1959  
1960  
1961  
1962  
1963  
1964  
1965  
1966  
1967  
1968  
1969  
1970  
1971  
1972  
1973  
1974  
1975  
1976  
1977  
1978  
1979  
1980  
1981  
1982  
1983  
1984  
1985  
1986  
1987  
1988  
1989  
1990  
1991  
1992  
1993  
1994  
1995  
1996  
1997  
1998  
1999  
2000  
2001  
2002  
2003  
2004  
2005  
2006  
2007  
2008  
2009  
2010  
2011  
2012  
2013  
2014  
2015  
2016  
2017  
2018  
2019  
2020  
2021  
2022  
2023  
2024  
2025

## OKUL DENEYİMİ II

Bu dönemde sizden, öncekine göre daha fazla öğretmenlik yapmanız istenecektir. Dönemin sonunda, okula geldiğiniz günlerde öğretmenlik yapmanız gerekecektir. İkinci dönem içinde yapılması düşünülen Etkinlik 1.12 bu dönemdeki etkinliklerin planı ile ilgilidir. Uygulama okulundaki ilk dersinizden önce bu etkinliklerle ilgili kısmı okuyunuz.

Derslerinizde alanınızdan seçilmiş bir bölümü öğretmek üzere en azından bir sınıf ile birlikte çalışmış olmalısınız. Birlikte çalışacağınız sınıflarda, kitabın ikinci dönem ile ilgili olan bu kısmında verilen etkinliklerden birini hazırlayacak, sınıfta uygulayacak ve bu uygulamanın değerlendirmesini yapacaksınız.

Belki de, öğretmen adayı olan bir arkadaşınızla birlikte çalışacaksınız. Böyle bir durum söz konusu ise, ikiniz de çalışmalarınızı birlikte organize etmeli; sizden beklenenleri tam olarak yerine getirmiş olmalısınız.

Dönem içindeki çalışmalarınızı, önce de yaptığınız gibi, dönem başlamadan önce ve uygulama öğretmeniyle birlikte planlamalısınız. Etkinliklerin burada verilen sıra ile gerçekleştirilmesi zorunlu değildir. Sıralamada değişiklik yapılabilir. Bu etkinliklerden sadece bir bölümünü seçme zorunluğu doğarsa, kendi koşullarınıza ve gelişme gereksinimlerinize en uygun olanları seçmeye çalışmalısınız.

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

## ETKİNLİK 2.1

### DÖNEM PLANI

**Özet** Okul Deneyimi dersinin ikinci dönemi ile ilgili planınızı, okulda size yardımcı olacak uygulama öğretmeni ile birlikte yapınız.

- 1 İkinci dönemdeki çalışmalarınızı da önceki dönemde çalıştığınız uygulama okulunda yapacaksınız, birlikte çalışacağınız öğretmenleri ve sınıfları ziyaret ediniz.
- 2 İkinci dönemde, birincidekinden farklı bir uygulama okulunda çalışacaksanız, önceki dönemde yaptığınız okul, öğretmenlik, araç gereç ve yazılı kaynaklar ve öğrenciler ile ilgili çalışmalardan birini veya birkaçını bu okulda tekrarlayarak bilgilerinizi tamamlamaya çalışınız.
- 3 Bu dönemin uygulama okulunda geçen ilk günü sonunda, geriye kalan haftalarla ilgili çalışma planınızın ana hatları üzerinde ilgililerle görüş birliği sağlamış olmalısınız. Bu konuda, okul deneyimi çalışmalarından sorumlu fakülte öğretim elemanı ile üzerinde çalışmak üzere bir plan taslağı hazırlamış olmanız gerekir.
- 4 Uygulama okulundaki çalışmalarınızı yakından izleyecek ve size rehberlik yapacak olan uygulama öğretmeniyle bir görüşme yapmak üzere randevu almayı unutmayınız. Bu görüşmede, fakülte öğretim elemanının sizden ikinci dönem içinde yapmanızı istediği çalışmaları öğretmene anlatınız. Ondan, bu çalışmaların uygun bir şekilde organize edilmesi konusunda size yardımcı olmasını rica ediniz.
- 5 İkinci dönem için, her hafta etkinlik yapmanıza izin verecek şekilde bir düzenleme yapılmış olmasını sağlamalısınız. Bu durumda sizin, her hafta öğretmenliğini yapacağınız dersin öğretmeni ile ilişki kurmanız ve onunla derste neyi ve nasıl öğreteceğiniz konusunda görüş birliğine varmanız gerekecek demektir. Öğretmeniniz sizden, derslerden bazılarını kendisi ile ekip öğretimi yapmak suretiyle gerçekleştirmenizi isteyebilir. Ancak, tamamını siz yürütmüyor olsanız bile, dersin tüm hazırlıklarına katılmak ve bu hazırlıkları yapmak zorundasınız. Uygulama okulunda geçen günleriniz arasındaki zamanlarda, size yardımcı olan uygulama öğretmeniyle gerekli hallerde nasıl ilişki kurabileceğinizi öğrenmeniz sizin için çok yararlı olacaktır.
- 6 Uygulama okulunda geçireceğiniz **her gün içinde**, büyük bir olasılıkla
  - daha sonra bir dersin tümünü öğretmekte, (veya öğreten ekip içinde yer almakta)
  - bu kitaptaki etkinliklerden birini yapmaya çalışmakta ve
  - başka bazı dersleri gözlemekte olacağınızı unutmayınız.

## ETKİNLİK 2.2

### YÖNERGE VE AÇIKLAMALAR

**Özet** Uygulama öğretmenleri tarafından yapılan yönlendirme ve açıklamaları izleyerek, iyi bir yönlendirme ve açıklamanın nasıl olması gerektiğini belirlemeye çalışınız. Kendiniz böyle bir açıklama hazırlayınız.

- 1 Olanak varsa aynı gün içinde iki veya üç dersi gözleyiniz. Gözlediğiniz her derste, dikkatinizi öğretmenin sınıfa hitap ettiği ve öğrencilere bir konuyu anlattığı bölümlere toplayınız. Gözlem planınız ile ilgili olarak, sınıfta gözlem yapacağınız öğretmenlerle önceden bir görüşme yapmayı unutmayınız.
- 2 Gözlediğiniz her ders için bir gözlem formu doldurunuz.
- 3 Dersten sonra, gözlemlerinizi öğretmenle birlikte gözden geçiriniz.
- 4 Aşağıda verilen noktaları göz önünde tutarak, gözlem yapmakta olduğunuz sınıftaki çalışmaların bir kısmı ile ilgili bir açıklama hazırlayınız. Açıklamanızı, 15 dakikadan fazla bir zaman almayacak şekilde kısa tutunuz. Bu açıklamayı sınıfta denemek için ders öğretmeniyle görüşünüz. Ders öğretmeni veya bir öğretmen adayı arkadaşınızdan, açıklamanızı izleyerek gözlemlerini aşağıdaki gibi bir forma kaydetmesini rica ediniz. Dersten sonra, gözlemlerini onunla birlikte gözden geçiriniz.
- 5 Açık ve anlaşılır bir yönerge veya açıklamada bulunması gereken başlıca özellikleri yazınız.

## Yönerge ve açıklamalarla ilgili gözlemlerde dikkat edilecek noktalar

### Giriş

Giriş için ayrılan zaman  
Öğrencilerin dikkatlerini çekmek için neler yapıldığı

### Temel Düşünceler

Temel düşüncelerin mantık ve bütünlüğe sahip bir sıra ve düzeni  
Açıklık ve anlaşılabilirliği  
Özlülüğü  
Düşünceler arasındaki bağlantılar  
En sonunda özetleme

### Anlatım

Açık ve akıcı bir dil  
Yeni sözcüklerin açıklanması  
Sözcükler ve cümle yapısının öğrencilerin yaşlarına, ilgilerine ve yeteneklerine uygunluğu  
Kısa ve anlaşılır cümleler

### Düşünceler

Konuyu somutlaştırmak için iyi seçilmiş ve anlaşılır örnekler  
Öğrencilerin sahip oldukları deneyimlere uygun örnekler

### Tekrarlama

İlerleme hızının sınıfın öğrenme hızına uygunluğu  
Anlatılmak istenen konunun anlaşılma derecesini belirlemeye yarayacak sorular ve dönüt şekilleri  
Öğrencinin düşünceleri alınıyor ve kullanılıyor mu?  
Görsel araç-gereç kullanımı.

### Ses

Ses yüksekliği  
Hızı  
Ses tonundaki değişimler  
Vurgulama  
Duraksama

### Diğer

Jestler  
Duruş  
Hareket  
Göz teması  
Öğretmen öğrencilerin konu üzerinde dikkatlerini nasıl sağlıyor?

## ETKİNLİK 2.3

### SORU SORMA ALIŞTIRMALARI

**Özet** Farklı soru türleri bulunuz. Sonra, Etkinlik 1.10'da geliştirdiğiniz soru sorma becerinizi gözden geçiriniz. Bu becerinizden sıkça yararlanabileceğiniz bir ders planlayınız.

1 Öğretmenler sık sık soru sorarlar. Niçin? Soru sorma amaçlarından bazıları şunlardır:

- Öğrencileri öğrenmeye güdüleme
- Dersi, öğrencilerin kendi deneyimleriyle ilişkilendirme
- Öğrencilerin neleri hatırlamakta olduklarını anlama
- Öğrencilerden, öğretim ile ilgili dönüt sağlama
- Öğrencilerin öğrenmekte olup olmadıklarını anlama
- Öğrencilerin düşünmelerini sağlama
- Öğrencilerin, konuşmalarına yardımcı olma
- Problemleri çözme
- Öğrencilerin birbirlerinden öğrenmelerini sağlama
- Sınıfı denetim altına alma

Daha başka amaçlar düşünebiliyorsanız bunlara ekleyiniz.

2 Kendi alanınızla ilgili olmak üzere, yukarıda sözü edilen amaçlardan her birine hizmet edecek bir soru hazırlayınız. Hazırladığınız soruları diğer öğretmen adayı arkadaşlarınızla tartışınız.

3 Öğrencilerin derste geçen olguları hatırlayıp hatırlayamadığını yoklayan sorular bulmak çok kolaydır. Öğretmenlerin yararlandıkları soruların pek çoğu bu türdendir. Sizin sorularınızın hepsi de hatırlamayı yoklayan sorular mıdır? Öğrencileri düşünmeye sevk edecek sorular bulmak daha zordur.

4 Soru türlerine ilişkin değişik sınıflamalar vardır. Aşağıda verilen sınıflama bunlara bir örnektir. Bu örnek, B. S. Bloom'un editörlüğünü yapmış olduğu, 1956 yılında yayımlanan ve *Taxonomy of Educational Objectives (Eğitim Hedeflerinin Aşamalı Sınıflaması)*, adı ile bilinen bir sınıflamaya dayalıdır. (Bu sınıflama ile ilgili ayrıntılı bilgi, eğitim bilimleri, öğretim yöntemleri ve ölçme ve değerlendirme ile ilgili kaynaklarda bulunabilir.)

#### 5 Soru türleri

**Hatırlamayı yoklayan sorular** Hatırlanması beklenen olgular ve diğer bilgi birikimi öğelerinin sorulduğu sorulardır. Bunlar, Bloom'un aşamalı sınıflamasında en alt düzeyde yer alan öğrenme ürünlerini yoklayan sorulardır. Bu tür sorulara ilişkin bazı anahtar sözcükler şunlardır:

hatırlama belirleme ne tanımlama adlandırma işaretleme listeleme belirtme

**Önceden belli ve tek bir yanıtı olan sorular** Bunlar, yukarda sözü edilen aşamalı sınıflamada **kavrama, uygulama ve analiz** düzeylerinde yer alan öğrenme ürünlerini yoklayan sorulardır. Bu gibi soruları yanıtlamak için öğrencinin, yoklanan öğrenmelerin bu düzeylerin hangisinde yer aldığına göre değişik zihinsel işlemlerden yararlanması gerekir. Yoklanan öğrenme kavrama düzeyinde ise soruyu yanıtlayabilmek için öğrencinin, öğrenmiş olduklarını, anlamını değiştirmeden farklı bir şekilde ifade etmesi, kendi anlatımı ile ifade etmesi, açıklaması veya yorumlaması gerekir. Yoklanan öğrenme ürünü uygulama düzeyinde ise soruyu yanıtlayabilmek için öğrencinin, öğrenmiş olduklarını, kendisi için yeni olan yani ilk kez karşılaştığı fakat öğrenmiş olduklarıyla içinden çıkabileceği bir durumu anlama, bir sorunu çözmede kullanması gerekir. Yoklanan öğrenme ürünü analiz düzeyinde ise soruyu yanıtlayabilmek için öğrencinin yine kendisi için yeni olan, yani ilk kez karşılaştığı bir bilgi bütünü veya bütünlüğü olan başkaca bir ürünün parçalarını, parçaları arasındaki ilişkileri ve bütün içinde bu parçaların nasıl bir araya getirilerek bütünleştirilmiş olduğunu belirlemesi gerekir. Bu tür sorulara ilişkin bazı anahtar sözcükler şunlardır:  
açıklama tarif etme karşılaştırma gözden geçirme özetleme nasıl neden

**Önceden belli ve tek bir yanıtı olmayan sorular** Bunlar, yukarda sözü edilen aşamalı sınıflamada **sentez** düzeyinde yer alan öğrenme ürünlerini yoklayan sorulardır. Bu gibi soruları yanıtlamak için öğrencinin, duruma göre, kendi bilgisi dahilinde bir eşi veya yakın benzeri olmayan bir bilgi bütünü veya bu nitelikte ve bütünlüğü olan başkaca bir ürün ortaya koyması, böyle bir bilgi bütünü veya ürünü oluşturmak için bir plan ya da işlemler takımı oluşturması, böyle bilgi bütünlerini veya ürünleri sınıflama veya açıklamada kullanılacak nitelikte bir soyut ilişkiler takımı geliştirmesi gerekecektir. Bu tür sorulara ilişkin bazı anahtar sözcükler şunlardır:  
tahmin etme önerme oluşturma geliştirme varsayma

**Bir değerlendirme sonucunda yanıtlanabilecek sorular** Bunlar, yukarda sözü edilen aşamalı sınıflamada **değerlendirme** düzeyinde yer alan öğrenme ürünlerini yoklayan sorulardır. Bu gibi soruları yanıtlamak için öğrencinin kendisine verilen, belli amaca hizmet etmek üzere hazırlanmış bir malzeme, bir yöntem vb.nin, mantıksallık, iç tutarlılık gibi iç ölçütlere veya amaca uygunluk, başka koşulları karşılama gibi dış ölçütlere göre bir değerlendirmesini yapması gerekecektir. Bu tür sorulara ilişkin bazı anahtar sözcükler şunlardır:  
değerlendirme seçme kritik etme toplama karar verme düzeltme  
seçme sıralama

#### **Hatırlamayı yoklayan soru örnekleri**

- Türkiye’de doğum oranı nedir?
- Verilen elektrik devresindeki elemanların adlandırınız.
- Ankara kentinin, hangi enlem üzerinde olduğunu belirtiniz.
- Difüzyon terimini tanımlayınız.

#### **Önceden belli ve tek bir yanıtı olan soru örnekleri**

- Türkiye’de doğum oranını, Almanya’daki doğum oranı ile karşılaştırınız.
- Elektrik devresinde, lambaların seri bağlanma şeklini açıklayınız.
- Van, Isparta ve Bursanın harita üzerinde yerlerini tarif ediniz.
- Difüzyon ve ozmoz karşılaştırınız.

### Önceden belli ve tek bir yanıtı olmayan soru örnekleri

- Türkiye’de doğum oranı binde 40’a çıksaydı bunun ülkedeki yaşam standardı üzerinde ne gibi etkileri olurdu?
- Bir elektrik devresindeki lambalar paralel bağlı hale getirilirse neler olabilir?
- Büyük bir sel felaketine uğraması halinde, İstanbul’da neler olabilir?
- Canlı dokuda ozmoz olayını göstermek için yararlanılabilecek bir deney ne olabilir?

### Bir değerlendirme sonucunda yanıtlanabilecek soru örnekleri

- Türkiye’de aileyi küçültmek için hükümetin nasıl bir uygulama yapması gerekir?
- Bir ev için, hangi türden bir elektrik devresi en iyidir; niçin?
- Türkiye’nin nükleer silahlara sahip olması gerekir mi, neden?
- Ders kitabınızda, ozmoz göstermek amacıyla verilen deney düzeni, amacına ne ölçüde bir hizmet sağlamaktadır?

6 Alanınızla ilgili olarak, yukardaki kategorilerden her biri ile ilgili bir soru hazırlayınız. Hazırladığınız örnekleri öğretmen aday arkadaşlarınızla tartışınız.

7 Yakın zamanda öğretmeye çalışacağınız bir konu seçiniz. Bu derste kullanılmak üzere, öğrencilerin sadece bazı bilgileri hatırlamakla yanıtlayabilecekleri ve yanıtlayabilmeleri için daha üst düzeylerde zihinsel işlemler gerektiren sorular hazırlayınız. Özellikle **temel nitelikte olan** sorular üzerinde durunuz. Bunlar, sınıftaki öğrencilerin yeni bir konuyu öğrenmelerini sağlar. Bu sırada öğrencileri olgulardan düşünmeye geçirmeye çalışırken öğretmene, öğretme-öğrenme sürecini yönlendirme olanağı verir. Sınıfın önüne çıkıp dersi yürütmeye çalışırken böyle sorular bulmak çok zordur. Bu gibi soruların, dersten önce hazırlanmış olması gerekir. Temel sorular arasında sorulabilecek ikinci derecede önemli olan soruları, daha sonra ve öğrencilerin temel sorularla ilgili yanıtlarına tepkide bulunurken de düşünebilirsiniz.

8 Hazırlayarak dersin akışına uygun bir sıraya koyduğunuz soruları, dersinde uygulama yapacağınız öğretmenle birlikte gözden geçiriniz.

9 Derse gitmeden önce, Etkinlik 1-10’da sözü edilen soru sorma becerilerine bir kez daha göz atınız. Orada ele alınan noktaların bir özeti aşağıda verilmiştir.

**Soruların sınıftaki öğrencilere dağılışı** Sınıfta, öğrenmeye daha çok güdülenmiş olan öğrenciler en önde oturma eğilimi gösterirler. Daha az güdülenmiş olan, daha yavaş öğrenen, sessiz ve sakin oturmak isteyenler ise yanlarda ve köşelerde oturma eğilimi gösterirler. Sınıfın önünde durduğunuz zaman, en çok nereye bakarsınız? Sağa veya sola dönmek, sınıfın köşelerine yönelmek daha zordur. Sınıfta her öğrenciye, aşağı yukarı birbirine yakın sayıda soru yöneltmeye ve onlardan her birine bu kadar soruya yanıt verme olanağı sağlamaya çalışmalısınız. Bunu yapmanın bir yolu sınıf içinde dolaşmanız ve her defasında görüş alanınızda farklı bir öğrenci grubu olacak şekilde durmanızdır.

**Kız ve erkek öğrenciler** Soruları daha çok kızlar mı, erkekler mi yanıtlıyor? Yanıtların uzunluğu ve niteliği iki cins için de aynı mı? Cinslerden biri daha sık soru yanıtlıyor veya daha iyi yanıtlar veriyorsa dengeyi sağlamak için nasıl bir yardımda bulunabilirsiniz?

**Göz teması** Bir öğrenciye soru sorar ve onun yanıtını dinlerken ona bakınız. Bunu yaparken, sınıfın diğer yerlerinde ne olup bitmekte olduğunu da gözden kaçırmayınız.

**Zamanlama** Soruyu sorunuz. Sınıftaki bütün öğrencilerin yanıtı düşünmesi için birkaç saniye bekleyiniz. Soruyu belli bir öğrenciye yöneltmek istiyorsanız, bundan sonra onu adıyla çağırınız ve soruyu yanıtlamasını isteyiniz. Gerekirse, soruyu değişik bir biçimde ifade ediniz; yanıtın bulunmasını çabuklaştırıcı, kolaylaştırıcı önlemlerden yararlanınız. Öğrenci soruyu yanıtlamazsa, diğer bir öğrencinin yanıtlamasını isteyiniz.

**Pekiştirme** Yanıtlara olumlu bir yaklaşım içinde olunuz. Yanıtları, olanaklar ölçüsünde iyi karşılayınız ve övünüz. Yanıtta, hiçbir zaman gülmeyiniz; yanıtla alay etmeyiniz; yanıtı dinlememe, duymama, tümüyle reddetme gibi bir davranış içine girmeyiniz. Yanıtın ne kadarından yararlanabilirsiniz o kadarından yararlanınız. Yanıtlayan öğrencinin, başka soruları yanıtlamak için de istek duymasını sağlamaya çalışınız. Yanlış bir yanıtta sizin de sorumluluğunuz bulunabileceğini unutmayınız. Sorunuz açık ve anlaşılır bir soru olmayabilir; çok karmaşık bir soru sormuş olabilirsiniz.

**Kullanılan dil** Sorularınız kısa, soruyu ifade etmede kullandığınız dil açık ve anlaşılır olmalıdır. Öğrencilerin, anlayış gösterme, yüreklendirme, şaşkınlığınızı anlatma gibi amaçlarla kullandığınız sözselsel olmayan işaretleri de anlayabildiklerini unutmayınız.

**10** Planladığınız dersi veya onun bir bölümünü bir sınıfta uygulayınız. Ders öğretmeni veya öğretmen adayı bir arkadaşınızdan dersinizi gözlemesini rica ediniz. Elinizdeki temel nitelikli soruları ona da veriniz. Ondan, dersinizdeki gözlemlerini ilgili forma kaydederek size vermesini; soru sorma becerinizle ilgili gözlemlerini dersten sonra sizinle tartışmasını isteyiniz. Dersinizi kendiniz de değerlendiriniz; soru sorma becerilerinizi geliştirmek için neler yapabileceğinizle ilgili notlar alınız.

**Soru sorma becerileri ile ilgili gözlem formu örneği (gözlem sırasında dikkat edilecek noktalar)**

**Temel nitelikli sorular** Öğretmen adayı size derste kullanacağı temel nitelikli soruların listesini verecektir. Dersi izlemek için bu listeden yararlanınız. Sorulardan her biri ile ilgili görüşlerinizi belirtiniz. Bunlardan da özellikle, öğrencileri düşünmeye sevk etmek için hazırlanmış olanlar üzerinde durunuz. Arada sorulan ikinci derecede önemli sorularla ilgili görüşlerinizi de belirtebilirsiniz. Görüşlerinizi dersten sonra öğretmen adayı ile tartışınız.

**Soruların sınıftaki öğrencilere dağılışı** Sınıfta öğrencilerin oturma düzenini gösteren bir plan yapınız. Öğretmenin sınıfın neresinde bulunduğunu işaretleyiniz. Beş dakikalık süre içinde sınıfta hangi öğrencilerin sorulara yanıt verdiğini izleyiniz. Gözlemlerinizi oturma düzenini gösteren plan üzerinde işaretleyiniz. Soruların sınıftaki öğrencilere dağılışını

- Sorulara yanıt veren öğrencilerin sınıfın neresinde bulunduğunu
- Kaç tane kız, kaç tane erkek öğrencinin soru yanıtladığını

gösterecek şekilde özetleyiniz.

**Göz teması** Öğretmen adayı soru-yanıt sırasında ilgili öğrenciye bakıyor mu? Bunu yaparken, sınıfın diğer kısımlarında ne olup bittiğini de izleyebiliyor mu?

**Zamanlama** Öğretmen adayı, yanıtın düşünülmesine yetecek kadar zaman veriyor mu?

**Pekiştirme** Öğretmen adayı verilen her yanıtın yararlanmaya ve sınıftaki öğrenmeleri bu yanıtlara dayandırmaya çalışıyor mu? Öğretmen adayı öğrencileri övüyor mu? Adayın tümüyle reddettiği bir yanıt oldu mu? Oldu ise bu nasıl oldu?

**Kullanılan dil** Sorular açık mıydı? Öğretmen adayı, hazır olduğunu, istekliliğini ve tepkisini belirtmek için sözsöz olmayan işaretlerden yararlandı mı?

**Soru türleri** Öğretmen adayı, hatırlamayı yoklayan, belli ve tek bir yanıtı olan, belli ve tek bir yanıtı olmayan sorular ve değerlendirme soruları olmak üzere dört değişik düzeyde de soru sordu mu?

## ETKİNLİK 2.4

### DERSİN YÖNETİMİ VE SINIFIN KONTROLÜ

**Özet** Gözlem yaparak, sınıfta olup bitenlerin kontrol altında tutulmasını ve öğrenciler için etkili bir öğretme-öğrenme ortamı oluşturulmasını sağlayan becerileri öğrenmeye çalışınız. Etkinlik 1.9'a bakın.

1 Sınıftaki öğretme-öğrenme sürecinin etkili ve verimli bir biçimde işletilmesini sağlayan bu becerilerin öğretmenlik rolünün özünü oluşturduğunu unutmayınız. Bazı tavsiyeler:

- Kendinize güvenin,
- Planınızın iyi ve açık olduğundan emin olun
- Öğrencilerinizin yaşlarına ve kabiliyetlerine göre çalışmalarını değerlendirin
- Dersinizde değişik etkinliklere yer verin ve bunlara yeterli süre tanıyın

2 Bir dersin tümünü izleyerek, sınıf yönetimine ve sınıftaki öğretme-öğrenme sürecinin işletilmesine ilişkin önlemleri ve bunların nasıl gerçekleştirildiğini gözleyiniz.

3 Bu gözlemlerde, aşağıdaki örneğe benzer bir formdan yararlanabilirsiniz. Gözlem yapacağınız dersten önce öğretmenle bir görüşme yapmayı unutmayınız. Bu görüşme sırasında öğretmene, kullanacağınız gözlem formunu gösterebilir ve gözlem sırasında neleri görmeye çalışacağınızı anlatabilirsiniz.

Yukarda sözü edilen noktalar, aşağıdaki formda öneriler biçiminde sıralanmıştır. Bu liste, ilgili davranışlar gözlemlenirken onların karşılıklarına çetele konarak işaretlenmesi için de kullanılabilir. Böyle bir yola gidilecekse listenin başına, gözlenen sınıf, tarih ve saat de yazılmalıdır.

4 Şimdi dersi öğretmeye başlayın. Bir arkadaşınız veya uygulama öğretmeninden sizi gözlemlemesini isteyin ve ders yönetimi formunuzu tamamlayın. Dersten sonra gözlem yapan kişinin yorumlarını alın.

## Dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü ile ilgili bazı öneriler

Tarih .....

Sınıf .....

Süre .....

### Dersten önce

- Dersinize iyi hazırlanın; her şeyi açık seçik planlayın.
- Çeşitli etkinliklerden yararlanmaya hazırlanın.
- Planladığınız çalışmanın öğrenci düzeyine uygunluğunu denetleyin.
- Hızlı ve yavaş öğrenen öğrenciler için ek etkinlikler hazırlayın.
- Dersten önce, araç gereç ve gösterilerin kullanıma hazır olup olmadığını denetleyin.
- Olanak varsa, dersten önce sınıfın düzenini gözden geçirin.
- Sınıfa, öğrencilerden önce girin.

### Derse başlarken

- Öğrencilerin sınıfa girişlerini kontrol edin.
- Başlamadan önce, öğrencilerin sınıfa yerleşmelerini sağlayın, dikkatlerini derse çekin.
- Kesintiler ve derse geç gelmeler ile ilgili işlemleri çabucak tamamlayın.

### Ders sırasında

- Öğrencilerin adlarını öğrenerek onları adları ile çağırın.
- Yönergelerinizi açık bir biçimde ifade edin.
- Öğrencilere konuşurken onların yüzlerine bakın.
- Sınıfı görüş alanında tutarak her köşesinde ne olup bittiğinden haberdar olun.
- Etkinlikleri, öğrencilerin dikkat sürelerine uygun olacak şekilde planlayın.

### Hareketlerinizde

- Sınıfa arkanızı dönmeyin.
- Hareketli olun, sınıfın önünde kalmayın, her yanında dolaşın.
- Bir etkinlikten diğerine geçişi dikkatle düzenleyin.
- Öğrencilere soru sorarak sık sık onlardan dönüt alın.
- Sorularınızı sınıfın tümüne yöneltin, bütün öğrencilere soru sorulmuş olmasını sağlayın.
- Övgü ve yüreklendirmelerden yararlanın.
- Öğrenciler için bir yardımcı ve destek olun.

### Sorun çıktığında

- Ne yapılması gerekiyorsa işi uzatmadan yapın.
- Kazanamayacağınız bir tartışmaya girmekten kaçının.
- Kişi üzerinde değil, davranış üzerinde durun.
- Ölçütlerinizi açık bir biçimde ortaya koyun ve ödün vermeyin.
- Gerektiğinde uygun cezaların verilmesinde kararlı ve işlemlerinizde tutarlı olun.

### Dersin sonunda

- Dersi bitirmeden önce öğrencilere, toparlanmaları için zaman verin.
- Öğrencilerin ayrılmasına izin vermeden, sınıfın düzenli olmasını sağlamak için etrafa göz atın.
- Öğrencilerin sınıftan çıkmalarına izin vermeden önce sessizlik ve düzeni sağlayın.

### Dersten sonra

- Dersin bir değerlendirmesini yazarak dosyanızda, ders planının arkasına koyun. Yaptığımız yanlışları ve gelecek derste düzeltilebileceğiniz eksiklerinizi ayrı ayrı not etmeyi unutmayın.

## ETKİNLİK 2.5

### ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

**Özet** Öğrencilere bir ev ödevi yaptırınız. Yapılan ödevleri inceleyip değerlendirdikten sonra öğrencilere geri veriniz.

1 Öğrencilerin gösterdikleri gelişmeleri, onların başarılarını değerlendirmek, öğretmenin günlük çalışmalarının bir parçasıdır. Öğretmen her gün öğrencilere soru sorar ve onlardan cevap alır; öğrencileri gözler ve onlara yardım eder. Öğrencilerle tartışır; onları gayrete getirir ve yüreklendirir. Öğretmen yazılı ödev verir ve yapılan ödevleri inceler; bazen bu ödevlere not verir. Öğretmen sınavlar yapar. Bu sınavlardan alınan notlar öğrencilerin kayıtlarına geçer. Böylece öğretmen, her gün öğrencilerinin neleri yapabildiğine bakar; buradan elde ettiği bilgilerden yararlanarak onlara yapacağı çalışmaları planlar. Öğretmenin öğrencileri değerlendirme girişimleri bütün bu işlemleri kapsar.

Bu etkinlik sırasında sizden, öğretmenin değerlendirme ile ilgili görevlerinden biri olan yazılı çalışmaları hazırlama ve bu çalışmaların sonuçlarına not verme üzerinde düşünmeniz istenmektedir.

2 Yazılı çalışmalara not verilmesini gerektiren pek çok neden vardır. Bunlardan bazıları şöyledir:

- Öğrencilerin yanlışlarını düzeltmek
- Öğrenme eksiklerini giderici önlemler için hazırlık yapmak
- Öğrencileri öğrenmeye güdülemek
- Öğrencilere, velilere ve okula, her öğrencinin sağladığı gelişmelerle ilgili bilgi vermek
- Öğrencinin ne kadar çaba harcadığını belirlemek
- Sağlanan öğretmenlik hizmetinin etkili olup olmadığını belirlemek

Daha başka ne gibi nedenler düşünebiliyorsunuz?

3 Sürekli olarak, öğretmenin elinde değerlendirilecek pek çok şey vardır. Öğretmenle görüşerek, her hafta öğrenci çalışmalarını değerlendirmek için ne kadar zaman harcadığını sorunuz. Öğretmene şöyle sorular sorarak ondan cevap almaya çalışınız: yazılı çalışmalardan ne kadarını inceliyor ve bunlardan ne kadarına not veriyorsunuz? Bazı çalışmaları, diğerlerine göre daha titizlikle incelemeniz gerekiyor mu? Okulda nasıl bir not (değerlendirme) ölçeği kullanılıyor? Hangi durumlarda en yüksek, orta veya en düşük notun verileceğini gösteren ölçütler nelerdir? Bu gibi soruların cevaplarını öğrendikten sonra, not defterine veya öğrenci dosyalarına bakarak öğrenci başarısı ile ilgili ne gibi kayıtlar tutulduğunu öğreniniz. Bunları yaptıktan sonra etkinliğin geriye kalan kısmına geçebilirsiniz.

4 Öğretmen, bazı öğrencilerin belirli bir çalışmasını birlikte incelemek ve bunlara birlikte not vermek için izin alınız. Bunlar, öğretmenin daha önce yaptığı sınavdaki sorulara verilen cevaplar veya daha önce yaptırdığı bir ödevin sonuçları olabilir. İncelenerek not verilecek çalışmanın, sınıfta öğrenilmekte olan konuyla ilişkili olması gerektiğini unutmayınız.

5 Öğretmenle çalışırken, öğrencinin bilgi edinme düzeyini, bir uygulamanın anlaşılma derecesini, öğrencinin çalışmadaki düzenliliğini, yazım kurallarına uyma derecesini, sunustaki becerisini gösteren kanıtlara not verirken yararlandığı ölçütler üzerinde durunuz.

Bir çalışmaya not vereceğiniz zaman, incelemeye başlamadan önce, çalışmanın hangi yönlerine, kaç puan vereceğinize karar vermeniz gerekir. Vereceğiniz puanlar, çalışmada görülmesi beklenen mükemmellik derecesine (ölçüt alınan düzeye) göre belirlenmiş olmalı; diğer öğrencilerin ürünlerine göre ne durumda olduğuna dayalı olmamalıdır. Bir öğrencinin ürününü, diğer öğrencilerin ürünleriyle subjektif bir biçimde karşılaştırmaktan kaçınınız.

6 Öğretmenle görüşerek, öğrencilerin çalışmalarından başka bir örnek alınız. Bunlar, yine öğrencilerin sınav kâğıtları veya ödevleri olabilir. Bu çalışmaların önce bir fotokopisini alınız. Asıllarını geri veriniz. Kopyaları üzerinde bu ürünlere, yukardaki esasları göz önünde tutmaya çalışarak not veriniz.

7 Bunların üzerine, ilgili öğrenciyi destekleyici ve ona yol gösterici notlar düşününüz. Bu notlarınızda öyle titiz davranınız ki öğrenci, sizin notlarınızı okuduktan sonra, aynı konuda daha iyi ürünler ortaya koyabilsin.

8 Öğrencilerin çalışmalarını çabucak inceleyip değerlendiriniz. Öğretmenin de görüşünü alarak sonuçları öğrencilere, konu ile ilgileri devam ediyorken, sıcağı sıcağına ulaştırmaya çalışınız.

9 Öğretmenle görüşerek sınıfta öğrencilere, üstün nitelikli ürün veren öğrencilerin adlarını da anarak olumlu dönütler vermeyi deneyiniz. Çalışmada hedef alınan düzeye ne derecede yaklaşmış olduğu, bütün öğrencilerin başarılı olduğu noktalar, yaygın olan yanlış anlamalar gibi sınıftaki bütün öğrencileri ilgilendiren noktaları açıklamaya çalışınız. Özellikle üstün nitelikli çalışmalardan örnekler veriniz; kötü örnekler üzerinde durmayınız. Gerekli düzeyde bir gelişme sağlayabilmeleri için özel bir dikkat gerektiren öğrencilerle, bireysel olarak daha sonra görüşünüz.

10 Öğrencilerin kendilerine güvenlerinin, çalışmalarına ilişkin tepkilerinizden etkilenebileceğini; sürekli olumsuz eleştirilerle karşı karşıya kalma veya sürekli düşük notlar almanın öğrencinin ilgisini ve çabasını tehlikeye sokabileceğini unutmayınız.

11 Tarih atın, başlık ve notlandırma yapın. Çalışmalarını vermemiş, tamamlamamış ve düzeltmemiş öğrencileri takip etmeyi unutmayın.

## İlave etkinlik

12 Öğrencilerin çalışmalarına verilen notların, öğretmenden öğretmene değişip değişmediğinin incelenmesi ilginç bir çalışma olacaktır. Olanak varsa, bir veya iki öğrencinin çalışmalarının fotokopilerini alınız ve öğretmen adayı arkadaşlarınızdan bunları birbirinden bağımsız olarak dikkatle incelemelerini ve notla değerlendirmelerini isteyiniz.

Herhangi bir ürüne, örneğin bir cevaba, farklı kişilerce değişik notlar verildiğini görebilerek şaşkınlığa düşebilirsiniz.

Sonuçlara bakarak aşağıdaki soruları cevaplamaya çalışınız.

- Aynı çalışmaya (ürüne) verilen notlarda nasıl bir değişme görülüyor? Niçin?
- Not verenlerden her biri, değerlendirdiği çalışmada (üründe) neleri görmek istiyor?
- Not verenlerden her biri, değerlendirdiği çalışmaya (ürüne) hangi notları düşmüş?

Hangi nitelikteki bir çalışmaya (ürüne), hangi notun verileceğini göstermek üzere seviyeler belirleyerek bir not verme (değerlendirme) ölçeği üzerinde görüş birliği sağlayınız. Daha önce not verdiğiniz çalışmalara, üzerinde anlaşma sağladığınız bu not verme ölçeğini kullanarak bir daha not veriniz. Bu son değerlendirmede, farklı kişilerin aynı çalışmaya verdikleri notlar arasındaki fark(lar) ortadan kalktı mı? Öğrencilere genellikle, klasik yazılı sınavlardaki gibi açık uçlu sorular sorulduğunu, onların bu soruların cevaplarını düşünerek bulduklarını ve kendilerine göre düzenleyerek yazdıklarını hatırlayınız. Şimdi siz, böyle sorularla ilgili cevapların incelenmesi, puanlanması ve sonucun notla ifade edilmesi şeklindeki bir işlemin ne derecede güvenilir yani-objektif, kişiden-kışıye değişmez bir işlem olduğunu düşünüyorsunuz?

## ETKİNLİK 2.6

### DERS KİTAPLARINDAN YARARLANMA

**Özet** Öğrenciler ders kitabını, bu kitap hakkında çok az bir bilgi ile kullanmakta olabilirler. Ders kitabında anlatılan bir konuyu anlayabilmeleri için öğrencilere bu kitabı nasıl kullanmaları gerektiği öğretilmelidir. Öğrencilere uygun şekilde yardım edilirse onlar, kendilerine böyle bir güç sağlayabilecek çalışma becerilerini ve stratejileri öğrenebilirler. Vereceğiniz görevleri yerine getirebilmeleri için öğrencilerin, ders kitabındaki metin, grafik, tablo, akış diyagramı, harita gibilerini anlayabilmeleri gerekir. Aksi halde bu görevleri yerine getiremezler.

1 Aşağıda bir örneği verilen formu inceleyiniz. Az sonra ele alınacak noktaları da göz önünde tutarak ders kitabından, formda ele alınan her bir çalışma stratejisinin uygulanabileceği bir metin belirleyiniz.

2 Metinlerin, dersin olabildiğince değişik bölümleriyle ilgili kısımlardan seçilmiş ve aynı zamanda, derste yapılmakta olan çalışmalarla ilgili olmasını sağlamaya çalışınız.

3 Ders kitabı üzerinde yapılacak çalışma ile geliştirmek istediğiniz çalışma stratejisini belirleyiniz. Diğer bir deyişle formdaki stratejilerden, üzerinde çalışma yapmak istediğiniz bir tanesini seçiniz.

4 Seçilen strateji ile ilgili olarak sınıfta yararlanacağınız işlem yolunu, aşağıdaki sorulara cevap verecek şekilde planlayınız.

- Giriş nasıl yapılacak?
- Öğrenciler bireysel olarak mı, eşli olarak mı, yoksa gruplar halinde mi çalışacaklar? Ders kitabından verilen kısmın, örneğin metnin analiz edilmesi sırasında öğrenciler birlikte çalışarak düşüncelerini birbiriyle tartışabilecekleri için eşli çalışma diğerlerinden daha iyi olabilir.
- Süreç boyunca çalışmalar nasıl izlenecek ve kontrol edilecek?
- Ders sonunda, grupların sınıf tartışmasına katkıları nasıl sağlanacak?

5 Öğrencilere verdiğiniz görevleri değerlendiriniz. Özellikle öğrencilere zor gelen kısımları not alınız. Bu görevi geliştirmek için ne gibi değişiklikler gerektiğini yazınız?

## Ders kitaplarından yararlanma ile ilgili bir örnek

Çalışma stratejisi	Öğretmenin yaptığı	Öğrencinin yaptığı	Takip işlemi
1 Edinilecek bilgiyi belirleme	<ul style="list-style-type: none"> <li>*Ders kitabından bir metin seçilmesi veya bu amaçla bir metin yazılması</li> <li>*Öğrencilerin metinde neyi bulmaya çalışacaklarının belirtilmesi, örneğin, bir yapının kısımları ve bunların işlevleri, tarihi bir olaydaki eylemlerin sırası</li> <li>*Öğrencilere, metnin ve yapacakları işi gösteren açıklamaların verilmesi</li> </ul>	Aranan bilgiyi bulmak için metnin taranması, bulunanlar tartışılarak görüş birliği sağlanmaya çalışılması, bilginin ne olduğunun belirlenmesi	Sonuçları gruplar arasında paylaşma ve öğretmen ile tartışma
2 Bilgiyi tablo halinde özetleme	<ul style="list-style-type: none"> <li>*Özetlenecek bilginin aranıp bulunacağı metnin seçilmesi veya yazılması</li> <li>* Bilgiyi özetleyecek tablonun tasarlanması ve öğrencilere yardım için bu tablonun bazı başlıklarının yazılması</li> <li>*Metnin kopyası ile birlikte, hazırlanan tablo örneği ve öğrencilerin yapacakları işleri gösteren açıklamaların öğrencilere verilmesi</li> </ul>	Metnin okunarak bilginin bulunması, bu bilgiden yararlanarak tablonun tamamlanması	Sonuçları gruplar arasında paylaşma ve öğretmen ile tartışma. Tablodaki başlıklar ve kapsamaları üzerinde anlaşma
3 Bilgiyi şema veya şekil halinde özetleme	<ul style="list-style-type: none"> <li>*Yapılacak çalışmayla ilgili bir metin ile şekil veya şemanın seçilmesi</li> <li>*Şekil veya şemadaki yazıların bir kısmının veya tümünün silinip çıkarılması</li> <li>*Öğrencilere, metin, şekil veya şema ile ilgili açıklamanın verilmesi</li> </ul>	Şema veya şekilde gerekli adlandırmaları yapmak için metnin kullanılması	Doğru ad verme konusunda gruplar öğretmenle anlaşır
4 Verilen bilgileri sıralama veya düzene koyma	<ul style="list-style-type: none"> <li>*Bir dizi bilgi içeren bir metin seçilmesi</li> <li>*Metinde, bilgi dizisindeki her basamağın anlatıldığı kısmın yeniden yazılması ve bu kısımların birbirinden ayrılması</li> <li>*Öğrencilere, metnin kısımlarının ve ne yapacaklarını belirten açıklamanın verilmesi</li> </ul>	Her grupta bütün basamakları (bölüm) içeren tam birer takım vardır. Gruplarda bunlar doğru sırasına konur	Son şekil tartışılır ve en iyi sıra üzerinde anlaşılır
5 Metnin verilen kısmını tamamlayarak bütünlük sağlama	<ul style="list-style-type: none"> <li>*Bir metnin seçilmesi</li> <li>*Seçilen metnin, anlaşılmasındaki güçlük ve öğrencilerin yetenekleri göz önünde tutularak, her yedinci, dokuzuncu veya onikinci sözcüğün çıkarılması suretiyle yeniden yazılması</li> <li>*Öğrencilere, hazırlanan metnin ve ne yapılacağını belirten açıklamanın verilmesi</li> </ul>	Öğrenciler parçayı okurlar, boşluklara uyabilecek sözcükleri düşünür ve tartışır, anlaşma sağlanınca bunlarla metni tamamlarlar	Öğretmen metindeki yerler için önerilen kelimeleri sınıfla birlikte gözden geçirir

## ETKİNLİK 2.7

### GRUP ÇALIŞMALARI

**Özet** Grupla çalışmayı gerektiren bir ders planlayınız. Planınızı bir sınıfta uygulamaya çalışınız.

1 Adına bazen küme çalışması da denen grup çalışması, aşağıdaki amaçlar için uygun bir yöntemdir:

- Öğrencileri, işbirliği yapmaya ve önderliğe özendirmek
- Öğrencileri, birbiriyle düşünce ve görüş alışverişine özendirmek
- Öğrencileri, birbirinden öğrenmeye ve birbirine yardım etmeye özendirmek
- Öğrencilere, hazır oluş düzeylerine uygun olarak hazırlanmış öğretme-öğrenme etkinliklerine katılma fırsatı vermek

2 Bu amaçlara ulaşmak kolay değildir. Gruplar halindeki öğrencilerin birbirleriyle uyum içinde çalışmalarını sağlayabilecek bir öğretme-öğrenme durumu hazırlayabilmek için dikkatli bir planlama gerekir.

3 Problem çözme, inceleme-araştırma, sınıfa sunulmak üzere bir çalışma yapma, oyunlar ve simülasyonlar, proje çalışmaları ve deneyler gibi çeşitli çalışmalar grup çalışması şeklinde düzenlenebilir.

#### 4 Grup çalışmasından yararlanacak şekilde bir ders planı yapınız.

5 Dersten önce, grup çalışmasıyla ulaşılabilecek amaçları düşününüz. Yukarıda da belirtildiği gibi, bu amaçlardan bazıları şunlardır:

- İşbirliği, hoşgörü, birbirinden öğrenme gibi sosyal becerileri geliştirme
- Gruplara, bu gruplarda bulunan öğrencilerin hazır oluş düzeylerine uygun olarak hazırlanmış öğretme-öğrenme etkinliklerine katılma fırsatı sağlama
- Öğrenci gruplarını, değişik öğretme-öğrenme etkinliklerinde bulunmaya ve değişik düşünme biçimlerine yöneltme
- Çeşitliliği artırma gibi

Siz grup çalışmasını, bu amaçlardan hangilerine ulaşmak için bir araç olarak kullanmayı düşünüyorsunuz?

Öğrenci gruplarının oluşma şeklini ve gruplarda yapılacak çalışmaları amaçlarınıza ulaştırarak şekilde planlayınız.

- Gruplar kaç kişilik olacak ve nasıl oluşturulacaktır? Buna kim karar verecektir; siz mi, yoksa öğrenciler mi?
- Gruplar, yine son olarak yapılan grup çalışmasındaki üyelerden mi oluşacaktır?

- Gruplar, hazır oluş düzeylerine göre mi, ilgiye göre mi, davranışa göre mi, yoksa arkadaşlık ilişkilerine göre mi oluşturulacaktır?
- Grup çalışmalarını kolaylaştırmak için sınıftaki masa, sandalye, sıra gibi donatımın yerleri değiştirilecek midir?
- Derse olumlu bir başlangıç sağlamak için, derste yapılacak çalışmaları sunma, öğrencileri öğrenmeye güdüleme ve gerekli yönlendirmeleri yapma sırasında nelere dikkat edilecektir?

Nasıl bir giriş yapmayı planladığınızı yazınız.

- Derste her grubun, kendine uygun düzeyde bir çalışma yapmakta olması nasıl sağlanacaktır?
- Dersteki çalışmalarını erken bitiren gruplar olursa bunlar için ek çalışmalar hazırlanacak mıdır?
- Sınıftaki bütün öğrencileri bir araya getirerek deneyimlerin paylaşılmasını, iyi giden ve gitmeyen çalışmalar üzerindeki görüşlerin ortaya konmasını, grupların elde ettikleri ilginç sonuçların sınıfın tümüne sunulmasını, beklenen düzeyde öğrenme sağlanıp sağlanmadığının ortaya konmasını ve gelecek için beklentilerin ifade edilmesini sağlayacak nitelikte bir bitiriş için neler yapılacaktır?

6 Dersi nasıl bitirmeyi planladığınızı yazınız.

Planladığınız dersi gerçekleştirmek için gerekli hazırlıkları yapınız. Planınızı uygulayınız. Öğretmeninizden veya öğretmen adayı olan bir arkadaşınızdan dersinizi gözlemesini ve gözlemlerini, size dönüt sağlamak üzere forma kaydetmesini rica ediniz.

7 Dersten sonra, aşağıdaki soruları yanıtlamaya çalışarak kendinizi değerlendiriniz.

- Yeterli ölçüde hazırlıklı mıydınız? Sınıfınızdaki grup çalışmalarını izleme ve gruplarla çalışmayı bırakarak, derse başlamadan önce yapmış olmanız gereken işleri yapma zorunda kaldığınız oldu mu?
- Bütün dikkatinizi gruplara mı verdiniz, yoksa öğrencilerin sorunlarını bireysel olarak getirmelerini mi beklediniz? Ders sırasında sınıfı terk ettiğiniz, sınıfın gerisinde oturarak başka işlerle uğraştığınız oldu mu?
- Sınıftaki her gruba ne kadar öğretim ve soru sorma zamanı ayırabildiniz? Onların gerçekten de belli şeyleri düşünmelerini sağlamaya çalıştınız mı? Yardım etme, güdüleme, danışmanlık yapma, disiplin sağlama, örgütleme gibi rollerden hangilerini yapmaya çalıştınız?
- Gruptan gruba geçme işinde yeterince çabuk davranabildiniz mi, yoksa gruplar bir ilerleme kaydedemedi sizi bekleme zorunda mı kaldılar? Gruplara yetişemediğinizde, aradaki zamanda onlar ne yaptılar? Gruplardan gelen istekler karşısında bunaldığınız oldu mu? Böyle durumlarla karşılaştıysanız bunun nedeni sizce, sınıfın size aşırı ölçüde bağımlı olması mı, yoksa gruplardan istenen çalışmaların onların kendi kendilerine yürütebilecekleri derecede iyi hazırlanmamış olması mıydı?
- Verimli bir çalışma yerine sınıfta bir sıkıntı veya karmaşa ile karşılaştıysanız bu durum sizce, ders için iyi hazırlanmamış olma, grup çalışmalarını iyi tasarlayamama, sınıfta grupların ne yapmakta olduklarını izleyememe gibi bir kusurunuzdan mı kaynaklandı?

8 Hazırlıklarınız ve dersteki başarınız üzerinde, dersinizi izleyen fakülte öğretim elemanı, uygulama öğretmeni veya sınıf arkadaşınız ile bir görüşme yapınız. Okulla dersteki başarı derecenizi, dersin hedeflerine erişilmiş olup olmadığını tartışınız. Dersteki başarınızın artırılması için alınması gereken önlemler üzerinde de durmayı unutmayınız.

Sonra, grupla çalışmadan yararlanarak bir ders daha planlayınız. Bu ikinci girişimde, eksiklerinizi gidererek daha yetkin bir öğretmenlik becerisi ortaya koymaya çalışınız.

## Grup çalışması formu (gözlem sırasında dikkat edilecek noktalar)

**1 Grup çalışmasına geçiş:** Gruplar nasıl oluşturuldu? Grup çalışmasına geçiş düzenli oldu mu?

**2 Yapılması istenen çalışmalar:** Gruplardan ne gibi çalışmalar yapmaları istendi? Yapılması istenen çalışma, grupların hazır oluş düzeylerine uygun muydu? Çalışmaya ayrılan zamanın önemli bir bölümü etkin çalışma süresi olarak kullanılabilir mi?

**3 Çalışmaların izlenmesi:** Öğretmen, gruplardan her biri ile iletişim kuruyor ve onların çalışmalarını izliyor mu? Öğretmen, öğretme, güdüleme, yardım etme ve örgütlememe rollerinden hangilerini yerine getiriyor?

**4 Sorunlar:** Sorun çıkmasını önlemek için neler yapılıyor? Öğretmen tetikte bekliyor ve gereksiz ölçüde hareketlenmeler görülen, çok fazla konuşma yapılan, gürültü koparan gruplara giderek onları uyarıyor mu? Sessiz olan ve çok iyi çalışan gruplar görmezlikten mi geliyor? Öğretmen sınıfta kolayca görülebilir mi? Öğretmen, onu arayanların kolaylıkla görebilecekleri bir durumda olmalıdır. Sınıfın değişik yerlerine ulaşma kolaylığı sağlanmış mı? Bir kaza olması durumunda öğretmenin oraya çabucak ulaşması olanaklı mıydı, yoksa geçiş yolları sandalyeler, çantalar, öğrenci grupları ile kapatılmış mıydı?

**5 İzleme (takip):** On dakika süreyle, öğretmenin bir gruptan diğerine geçişlerini izleyiniz. Her grupta ne kadar süre ile kaldığını belirleyiniz. Öğretmen bir grupta ilgilenirken, sınıfın diğer yerlerinde ne olup bittiğini izleyebiliyor mu?

**6 Gruplarda iç örgütlenme:** Ders süresi içinde bir veya iki grubu yakından gözleyiniz.

- Öğrenciler hangi konu üzerinde konuşuyorlar? Onların konuşmaları, grupta yapılan çalışma üzerinde nasıl bir etki yapıyor? Gruptaki öğrencilere görevlerini veren ve onlara ne yapacaklarını söyleyen üye bir tane mi, yoksa bu görevi yerine getiren birden fazla üye mi var? Grup çalışmasını olumsuz etkileyen ya da grup çalışmasına katkıda bulunmayan üyeler var mı? Grupta, onay isteme ve alma, yardım isteme ve alma gibi amaçlarla ne kadar karşılıklı konuşma yapılıyor? Grupta, göreve ilişkin olmayan konularda veya sosyal amaçlı olarak ne kadar konuşma yapılıyor?
- Grupta nasıl bir düşünme biçimi sürmektedir? Grup üyeleri, yorumlama, denence (hipotez) geliştirme, akıl yürütme (muhakeme) gibi yüksek düzeyli düşüncelerle mi meşgul, yoksa sadece verilen yönergeler anlamaya ve onlara uygun hareket etme çabası mı gösteriyorlar?
- Sizce grupta, ne ölçüde bir öğrenme gerçekleşmektedir? Grup üyeleri, etkili ve verimli bir birlikte çalışma, bir ekip çalışması gerçekleştirebilmişler mi? Çalışmalar bir bütünlük gösteriyor mu?

## ETKİNLİK 2.8

### ÇALIŞMA YAPRAKLARININ HAZIRLANMASI VE KULLANILMASI

**Özet** Bir çalışma yaprağı tasarlayarak derste kullanınız.

Ülkemizde, öğretim alışılmış sunuş yöntemine dayalı, öğrencilerin sınıflarda pasif kalmasına neden olan sıkıcı bir ortamda yapılmaktadır. Bu nedenle öğrenciler, derslerin, soyut ve sembolik dil yapısını, ardışık ve yığılmalı bilgi birikimi özelliğini ve hayata ait objelerin arasındaki ilişkilerden daha ileri ilişkiler keşfetme süreci olduğunu fark edememektedirler. Bu yüzden, okullarımızda konu alanlarının özel amaçları, konuları ezberleme, hatırlama ve kullanma amacıyla sınırlı kalmaktadır.

Öğretmek demek, öğrencinin düşünme kabiliyetini geliştirmek, yeni ilişkileri anlamada kendi zihin özgürlüğünün farkına varmasına yardımcı olmak, evrenin anlaşılabilirliğinde zihinsel gücünü kullanmaya istekli hale getirmektir. Madem ki bilgi aktarılmaz ve bireyin kendisi tarafından kurulur, o halde öğrencilere bilgilerini kurabilecekleri ortamları sağlamalıyız. Böyle ortamları sağlamanın bir yolu da öğrenci çalışma yaprakları uygulamalarıdır.

1 Adına bazen işlem yaprakları, alıştırma yaprakları veya çalışma kağıtları da denen çalışma yaprakları, belli bir konu veya özel bir öğrenci grubu için kullanılabilir.

Genellikle bir dosya kâğıdının bir veya iki yüzünü kaplar. Çalışma yaprakları öğrencilerin, öğretmenin hazırladığı planı izlemeleri ve sınıftaki bütün öğrencilerin etkinliğe katılımının sağlanması için yararlanılabilecek iyi bir araçtır.

Çalışma yapraklarında konuya ilişkin bilgi ve bu bilgilerden yararlanılarak yapılacak görevlerin bulunması gerekir: Okul Deneyimi dersinde, farklı öğrenci grupları ile kullanılmak üzere, değişik konularla ilgili iki ya da üç çalışma yaprağı hazırlamanız gerekmektedir.

2 Aşağıdaki adımları atarak, sınıfınızda kullanabileceğiniz bir çalışma yaprağı düzenleyip yazınız.

- Çalışma yaprağından yararlanarak öğretmek istediğiniz davranışın belirlenmesi.
- Davranışı öğrenmek için öğrencinin yapması gereken çalışmaların belirlenmesi. Bireysel, eşli ve grupla çalışmaların hangisinden yararlanılacağına karar verilmesi.
- Çeşitli etkinliklerden yararlanılmış, öğrencilerin hazır oluş düzeylerine uygunluk sağlanmış, bütün öğrencilerin yapacağı ortak ve sadece çalışmasını erken bitirenlerin yapacağı ek etkinliklere yer verilmiş olup olmadığının denetlenmesi.
- Çalışma yaprağı tasarımının kâğıt üzerine aktarılması ve yeterli sayıda çoğaltılması.

3 Hazırlanan çalışma yaprağının bir sınıfta denenmesi.

4 Sınıf çalışırken sorulara cevap vermek için siz de hazır bulunmalısınız. Sınıfı dikkatle izleyiniz. Yardıma gereksinim duyanların yanına yaklaşınız. Sınıfta olanların ya da olabileceklerin farkında olmaya çaba gösteriniz. Gözlem yaparken ve öğrencilerle konuşurken, ders sonunda yapacağınız özetleme için, temel noktaları ve sorunları not ediniz. Ayrıca, hangi grupların iyi çalıştıklarına dikkat ediniz. Sonra sunuş yapmalarını ya da soruları cevaplandırmalarını bu gruplardan isteyebilirsiniz.

5 Çalışmayı sınıfla birlikte gözden geçirmek ve özetleme yapmak için yeterince zaman ayırmaya özen gösteriniz.

6 Deneme sonuçlarının değerlendirilmesini şu noktaları dikkate alarak yazınız.

- Çalışmalar öğrencilere ilginç geldi mi?
- Çalışmada izlenen sıra uygun mu?
- Çalışmanın uzunluğu iyi mi?
- Öğrencilerden neler istendiği açık mı?
- Zaman iyi ayarlandı mı?
- Çalışmalar anlaşıldı mı?

7 Çalışma yaprağını daha iyi bir duruma getirecek değişiklikleri dahil etmek için yeniden yazınız.

Aşağıda bir çalışma yaprağı hazırlama formu örneği verilmiştir. Çalışma yaprağı hazırlarken bu örnekteki önerilerden yararlanabilirsiniz.

## Çalışma yaprağı hazırlama ile ilgili öneriler

### Yazılar

- Çalışma yaprağını kullanacak olan öğrencilerin düzeylerine uygun sözcük ve cümlelerden yararlanınız.
- Cümlelerinizi kısa tutunuz.
- Öğrencilerin öğrenmelerini istediğiniz **yeni sözcüklerin** altını çiziniz.

### Yönergeler

- Yönergeleri, kullanım sırasına göre veriniz.
- Bir defada, sadece bir yönerge veriniz.
- **Soruların veya yapılacak işlemlerin** kolayca görülebilmesini sağlayınız. Sorularla ilgili cevapların çalışma yapraklarının üzerine mi, yoksa deftere mi yazılacağını açıkça belirtiniz.
- Önemli noktaların altını çizerek, yıldız koyarak v.s. göze çarpmasını sağlayınız.

### Çizelge, grafik ve diğer gösterimler

- Gösterimlerin basit olmasını sağlayınız.
- Gösterime bir başlık yazınız ve kısımlarını açık bir biçimde adlandırınız.
- Olanak varsa renkten yararlanınız.

### Sayfa düzeni

- Okumayı kolaylaştıracak şekilde başlıklar kullanınız.
- Birden fazla başlık varsa veya birden çok sayfa kullanılmışsa bunları numaralayınız.
- Çalışma yaprağını hazırlamaya başlamadan önce bir sayfa düzeni tasarlayınız.
- Yapraktaki bölümlerin açık bir şekilde görülmesini sağlayınız.
- Olanak varsa bir kelime işlem (elektronik dizgi) aracından yararlanınız.
- Vurgulama ve etkiyi artırma amacıyla değişik yazı karakterlerinden yararlanınız.
- Çalışma yaprağına **çekici bir görünüm** kazandırınız; onu, **okunmak istenecek** bir hale getiriniz.

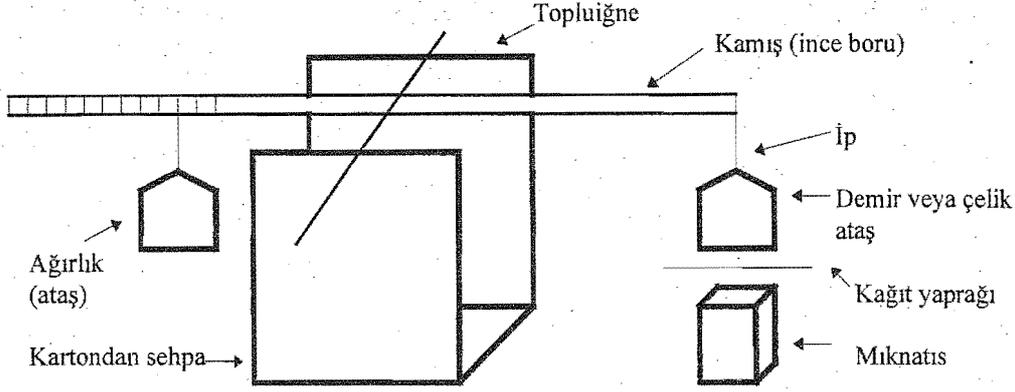
### Ön deneme

- Çalışma yaprağınıza son şeklini vermeden önce onu, bir veya iki öğrenci üzerinde deneyiniz. Yaprakta anlaşılmayan yerler varsa onlar size bu yerleri göstereceklerdir.

## Çalışma yaprağı örneği

### MIKNATISIN KUVVETİ

1 Aşağıdaki gibi bir deney düzeneği hazırlayınız.



2 Bu düzenekte yapacağınız deneylerle tabloyu tamamlayınız.

Ataş ile mıknatıs arasına konan kâğıt sayısı	Kamışın yatay durması için ağırlığın konacağı yer
0	
1	
2	
3	
4	

3 Aşağıdaki soruların cevaplarını defterinize yazınız.

- Neler yaptınız? (Madde madde yazınız.)
- Deneylerden elde ettiğiniz sonuçları grafikte gösteriniz.
- Ataşla mıknatıs arasına konan kâğıt yaprağı sayısı arttıkça ne oluyor, niçin?
- Bir kâğıt yaprağının kalınlığı ne kadardır?

## ETKİNLİK 2.9

### DEĞERLENDİRME VE KAYIT TUTMA

**Özet** Değerlendirme, öğretmenler için önemli bir görevdir. Dersten önceki planlama sırasında, ders boyunca ve dersten sonra değerlendirme yapılır. Öğrencilerin gösterdikleri gelişmeleri, onların başarılarını değerlendirmek öğretmenin günlük çalışmalarının bir parçasıdır. Bugün öğretim kurumlarında öğretmenin en önemli görevi öğrencinin başarılı veya başarısız olduğuna karar vermektir. Bunda yazılı sınavların ve ev ödevlerinin değerlendirilmesinin önemli yeri vardır. Üzerinde anlaşma sağlanmış ölçütlerin bulunması ve elde öğrenme düzeyini gösteren kanıtların olması halinde değerlendirme oldukça kolaydır. Diğer durumlarda ise güçtür.

1 Değerlendirmeyi gerektirecek pek çok sebep vardır. Bunlardan bazıları şunlardır:

- Öğrencilerin, yanlışlarını düzeltmek,
- Öğrenme etkinliklerini giderici tedbirler için hazırlık yapmak,
- Öğrencilere öğrenmeye motive etmek,
- Ne kadar çaba harcadıklarını belirlemek,
- Öğrencilere, velilere ve okula her öğrencinin sağladığı gelişmelerle ilgili bilgi vermek,
- Sağlanan öğretmenlik hizmetinin etkili olup olmadığını belirlemek,
- Öğrencilerin öğrenecekleri konular için gerekli olan ön öğrenmelerde eksikliklerinin olup olmadığını tespit etmek,
- Derslerin planlanmasında ve sonraki uygulamalarda yapılacak değişiklikler için nelerin yapılması gerektiğini belirlemek.

2 Öğrencilerin çalışmalarının değerlendirilmesinde kullanılacak yöntemlerden bazıları şunlardır:

- Gözlem yapma
- Soru yöneltme
- Sınıf içi veya eve yazılı ödev verme
- Sınav yapma
- Kontrol listelerinden yararlanma

3 Değerlendirmede hangi yöntemin kullanılacağı, yaptırılan etkinliğin türüne, değerlendirme için gerekli olan bilgilere ve değerlendirmenin amacına bağlıdır. Öğrenme eksiklerini meydana çıkarma (öğrenmeleri izleme) ve öğrenme düzeyini (erişiyi) belirleme amacıyla yapılan değerlendirmelerde birbirinden farklı yollar izlenir. Bu konunun ayrıntılarını ölçme ve değerlendirme dersinde öğrenmişsinizdir.

- Amacınıza uygun bir değerlendirme şekli seçerek, yakın bir zamanda yapacağınız uygulama (ders) ile ilgili bir değerlendirme planı hazırlayınız.
- Değerlendirmek istediğiniz becerileri, anlayış ve tutumları açık bir biçimde ifade ediniz.
- Değerlendirme sonuçlarını ne şekilde kaydedeceğinize karar veriniz.

#### 4 Kayıt tutma

Yapılan bütün değerlendirmelerin sonuçlarının kaydedilmesi zorunlu değildir. Ancak, öğretmenin, öğrencinin belli bir dönem içinde göstermiş olduğu gelişmelerin yazılı kayıtlarına ihtiyacı vardır. Gelişmeleri kaydederken yararlanılabilecek yöntemlerden, birbirini tamamlayıcı nitelikte olan değişik iki tanesi şunlardır:

- Öğrencinin değerlendirilecek olan beceri ve anlayışlardaki gelişme düzeylerinin, bu beceri ve anlayışların sıralandığı bir **kontrol listesinde** işaretlenmesi. Gelişme düzeylerinin belirtilmesi için dereceleme ölçekleri kullanılabilir.

#### Örnekler

**Müzik dersinde:** 'Basit ritmik kalıpları icra edebilme' ile ilgili gelişme düzeyi, aşağıdaki gibi bir ölçek üzerinde işaretlenerek belirtilebilir.

<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>	<input type="checkbox"/>
<i>Kolaylıkla</i>	<i>Yardım</i>	<i>Zorluk</i>
<i>edebiliyor.</i>	<i>gerekiyor.</i>	<i>çekiyor.</i>

**Matematik dersinde:** Her biri iki basamaklı iki sayının çarpımını hesaplayabilme' becerisinin kazanılmış olup olmadığı şöyle ikili bir ölçek üzerinde gösterilebilir.

Evet.       Hayır.

- Öğrencinin öğrenme düzeyinin, gösterdiği gelişmeler hakkında daha ayrıntılı bilgi veren **profillerle** gösterilmesi.

Öğrencilerin zayıf ve güçlü tarafları, onlar için özel bir önemi olabilecek bilgiler bir profil üzerine not edilebilir. Öğrencinin durumuna ilişkin olarak okul müdürü ve velilerle görüşürken bu profiller önemli hizmetler sağlayabilir.

Öğretmenler, önemli bir gelişme gerçekleştiğinde bunu kaydetmek ve bir dönem boyunca gerçekleşen gelişmeleri göstermek için profillerden yararlanabilirler.

**5** Derste gerçekleşen etkinliklere ve yapılan değerlendirme türüne uygun bir kayıt tutma yöntemi seçmeye çalışınız. Seçtiğiniz yöntemi arkadaşlarınızla tartışınız.

**6** Çeşitli tekniklerden yararlanarak değerlendirme yapma ve değerlendirme sonuçlarının kaydını tutma konusunda, değişik durumlarda birkaç kez deneme yapmış olmalısınız.

## ETKİNLİK 2.10

### TEST HAZIRLAMA, PUANLAMA, ANALİZ

**Özet** Bir test hazırlayarak sınıfa uygulayınız; sonuçları analiz ediniz.

1 Hazırlayacağınız testin, bir yandan sizin derste kazandırmayı hedeflediğiniz bilgi, beceri ve süreçleri, öte yandan da bunların öğrenilmesini sağlamak için derste birer araç olarak yararlandığınız konu veya etkinlikleri, dersteki ağırlıklarına uyumlu biçimde yoklaması gerektiğini unutmayınız. (Buna kapsam geçerliği dendiğini hatırladınız mı?)

2 Alanınızla ilgili bir dersin son olarak işlenen ünitesi veya sondan birkaç üniteyi kapsayan bölümü ile ilgili bir test planı hazırlayınız. Dersin bu bölümü ile ilgili bir belirtke tablosu yapınız. Tablodaki her bölümden kaç tane veya kaç puanlık soru sorulacağını belirleyiniz. Testte kullanılacak test maddesi (soru) çeşitlerine ve birden fazla çeşit kullanılacaksa bunların her birinden testte kaçar madde bulunacağına karar veriniz. Soruların cevaplarına değişik puanlar vermeyi düşünüyorsanız, bir puanlama anahtarı hazırlayınız.

3 Test planınızı okulda size rehberlik yapan uygulama öğretmeni ile görüşünüz. Bu görüşmelerde, planınızda değişiklik gerektiği ortaya çıkarsa bu değişiklikleri yapınız.

4 Test planınıza uygun maddeler (test soruları) bulunuz veya böyle maddeler yazınız. Gerekli ise, bulduğunuz veya hazırladığınız maddelerle ilgili puanlama anahtarını hazırlayınız.

5 Bulduğunuz veya yazdığınız test maddelerini bir test düzenine koyunuz; yazım, çizim ve düzenlemesini yapınız; testinizi yeterli sayıda çoğaltınız; yetkilerden gerekli izni alarak bir sınıftaki öğrencilere uygulayınız.

6 Olanak varsa, testinizin test ve madde analizlerini yapınız.

- Testinizdeki sorulara verilen cevapları puanlayarak bu puanlar üzerinde test analizi yapınız: yığılma (merkezi eğilim), değişkenlik (varyans) ölçülerini hesaplayınız; test puanlarının güvenilirlik ve geçerliğini tahmin etmeye çalışınız.
- Testinizdeki maddeler (sorular) seçmeli tipte ise, bunlara verilen cevaplar üzerinde madde analizi yapınız: maddelerin güçlüğünü, ayırcılığını tahmin etmeye çalışınız; maddelerin daha nitelikli hale getirilmesi için çeldiricilerinin işlevliğini gözden geçiriniz. Öğrenmişsinizdir.

7 Olanak varsa, testinizdeki her maddeyi (soruyu) dikkatle inceleyiniz.

- Sınıftaki öğrencilerin öğrenme düzeyleri ile ilgili bilgilere göre, beklenenden daha az veya daha fazla öğrencinin doğru cevap vermiş olduğu maddeler var mı? Bu maddeler, başka açılardan nitelikli (kusuru olmayan) maddeler mi?

- Sınıftaki öğrencilerin öğrenme düzeyleri ile ilgili bilgilere ve testten aldıkları puanlara göre, iyi öğrenen öğrencileri diğerlerinden ayırmayan veya beklenenin tersine bir ayırım yapar görünen maddeler var mı? Bunların beklenen yönde ayırıcı olması ve ayırma güçlerinin artırılması için neler yapılabilir?

8 Test sonuçlarından yararlanarak, aşağıdaki sorulara cevap bulmaya çalışınız.

- Dersin ele alınan bölümünde hedefler doğrultusunda beklenen ölçüde bir ilerleme sağlanabilmiş midir?
- Testte sadece bir ünite ele alınmışsa bu ünitenin hangi bölümlerinde, birden fazla ünite ele alınmışsa bu ünitelerin hangilerinde öğrenme düzeyi en yüksek ve en düşük olmuştur?
- Testte kapsanan konular, beceriler ve süreçlerle ilgili yanlış anlamalar ve öğrenme eksikleri nerelerde toplanmaktadır?

9 Yaptığınız test geliştirme çalışması ile ilgili kısa bir rapor hazırlayınız. Raporunuzu, size rehberlik eden uygulama öğretmeni ve fakülte öğretim elemanı ile gözden geçiriniz.

**Not:** Resim-iş, müzik ve beden eğitimi gibi derslerle, uygulamalı derslerde yukardaki gibi seçmeli testler hazırlanmayacak; performans testi tipi araçların hazırlanması yoluna gidilecektir.

## ETKİNLİK 2.11

### ÖĞRETİMDE BENZETİMLERDEN YARARLANMA

**Özet** Öğretim tekniği olarak benzetimden (simülasyondan) yararlanacağınız bir ders planlayınız. Bu çalışmanızda size yardımcı olmak üzere aşağıda, benzetim ve derste benzetim tekniğinden yararlanma ile ilgili kısa bilgiler verilmiştir.

1 Benzetimlerde gerçek yaşamdan alınmış olay ve durumlardan yararlanır. Ancak bunlar, birer öğretme-öğrenme aracı olacak şekilde basitleştirilerek yeniden kurulmuştur. Bu basitleştirme ve yeniden kurma sırasında, olay veya durumun derste üzerinde durulacak olan yönü vurgulanmıştır. Diğer yönleri ise hedef alınan gerçeğe yakınlık derecesine göre ya geri plana itilmiş ya da tümüyle göz ardı edilmiştir.

Benzetimlerin en çok karşılaşılan örnekleri arasında şunlar vardır:

- uçağın değişik kısımlarını etkileyecek kuvvetlerin hava tüneline konmuş bir model uçak üzerinde incelenmesi
- harita üzerinde veya bilgisayarda oynanan harp oyunları
- pilotluk öğretiminde kullanılan ve aday öğrencinin uçuş koşullarında yapılacak işlemleri tehlikelerden arındırılmış bir ortamda öğrenmesini sağlayan uçuş simülatörleri
- bilgisayara aktarılmış endüstriyel üretim süreçleri, fen deneyleri, gerçek yaşamdan alınmış oyunlar
- tıptaki tanı (teşhis) derslerinde, bilgisayara programlanmış hastalardan yararlanma
- aile üyeleri ve bunlar arasındaki görev bölümünü, yerel yönetimlerin işleyiş biçimini, parlamentolarda tartışma biçimini, tipik toplumsal sorunları, kişilik bozuklukları vb.ni canlandıran temsili oyunlar

Yukardaki kısa açıklamadan da anlaşılacağı gibi derste benzetimlerden yararlanmak demek; öğretme-öğrenme sürecinde, gerçek yaşamdaki hallerine belli yönlerden benzeyecek şekilde basitleştirilerek yeniden oluşturulmuş durumlar üzerinde çalışmak demektir.

Benzetimde, verilen bilgilerle bir durum ortaya konmaktadır. Öğrencilere, bu durumda ne yapmalarının beklendiği bildirilmektedir. Bu yolla onlara, gerçek yaşamdaki bazı durumlar üzerinde uygulama ve alıştırmalar yapma olanağı sağlanmaktadır. Öğrenciler, böyle durumlarda kendilerine verilen bilgiler ışığında kararlara varmakta ve vardıkları kararların ne gibi sonuçlar doğuracağını görmektedirler.

2 Benzetim, aşağıdaki açılardan etkili bir öğretme-öğrenme tekniğidir.

- Öğrencileri aktif öğrenme çabası içine sokma
- Gerçekçi öğretme-öğrenme ortamları yaratma
- Öğrencileri işbirliğine özendirme
- Öğrencileri önceden belli ve tek bir çözümü olmayan durumlarla karşı karşıya getirme

- Öğrencilere, karar verme konusunda deneyim kazandırma

3 Her konu alanında, öğrencilerin ilgisini çekecek nitelikte ve gerçeğe yakın biçimde yeniden oluşturmaya yani benzetime elverişli pek çok örnek bulunabilir. Konu alanınızdan, televizyonda, mecliste, meslek odasında veya aile üyeleri arasında tartışılabilir konular düşününüz. Bunların da, benzetime elverişli konular olması olasılığı yüksektir.

4 Benzetimde öğretmenin rolü önemlidir. Öğretimde yararlanılan benzetimlerde, öğretmenin başta dikkatli bir hazırlık yapması ve sonunda da yine böyle bir izleme (takip) çalışmasına girmesi zorunludur. Öğretmenin, benzetim çalışmasının yapılması sırasındaki rolü ise biraz farklıdır. Benzetim çalışması sırasında öğretmen kendini geri plana çekmeli, yapılanları gözlemeli ve sınıfı kontrol altında tutmalıdır. Bu sırada öğretmen, sorulara verilecek doğru cevabın ne olduğu ya da iyi bir önerinin nasıl olacağı gibi konularda öğrencilerin düşüncelerine hiçbir müdahalede bulunmamalıdır.

5 Benzetimlerde, öğretme-öğrenme durumu üzerindeki kontrol öğrencilerin elindedir. Onlar durumu analiz ederler. Nasıl bir yol tutulacağına ve ne gibi işlemler yapılacağına karar verirler. Problem çözüme bağlamı içinde diğerleriyle iletişim kurma ve onlarla işbirliğine girme yollarını kendileri bulur ve geliştirirler. Öğrenciler bütün işleri, öğretmenin müdahalesi olmadan yürütürler.

6 Benzetim, diğer yöntemlerle yürütülen derslere göre daha fazla zaman alır. Buna karşılık benzetimin, diğer yöntemlerden önemli bazı üstünlükleri vardır. Benzetim, gerçek yaşama uygun şekilde yeniden oluşturulmuş bir durum içinde öğrencileri işbirliğine girmeye ve yaratıcılığa özendirir. Benzetim öğrencinin, pasif bir şekilde öğretmenden birşeyler bekleme yerine, aktif olarak işin içine girmesini gerektirir. Benzetim çok sık kullanılmamalıdır. Öğretimde benzetimden arada bir yararlanılması yeterlidir.

7 Bir benzetim hazırlayarak sınıfta uygulayınız. Bunun için, sırasıyla şu işlemleri yapınız.

- **Hazırlık** Bir konu seçiniz. Gerekli materyalleri bulunuz. Benzetim için bir plan hazırlayınız.
- **Sınıfla hazırlık toplantısı (brifing)** Benzetim hakkında bilgi veriniz. Uyulacak kuralları belirtiniz. Kullanılacak materyalleri veriniz. Herhangi bir soru olursa bunları cevaplayınız.
- **Benzetimin gerçekleştirilmesi** Öğrencileri gözleyiniz. Notlar alınız. **Müdahale etmeyiniz!**
- **Sınıfla sonuç toplantısı (brifing)** Ne olup bittiğini tartışınız. Sonuçlarla ilgili genellemelere ulaşma çabalarında öğrencilere yardımcı olunuz.
- **İzleme (takip)** Bu çok önemlidir. Sınıftaki çalışmalardan önce ve sonra, benzetim ile bu çalışmalar arasında ilişki kurmaya çalışınız.

## ETKİNLİK 2.12

### DERSİ PLANLAMA VE ETKİNLİKLERİ SIRAYA KOYMA

**Özet** Bir konu ile ilgili olarak bir dizi öğretme-öğrenme etkinliği tasarladıktan sonra bir ders planı yapınız. Bu planı bir sınıfta uygulayınız.

#### 1 Araştırma

Bir konuyu öğretmeye başlamadan önce, öğretim programı ve ders kitabına ek olarak çeşitli kaynak kitapları ve diğer bilgi kaynaklarını incelemiş, aşağıdakilerle ilgili notlar tutmuş olmalısınız.

- Konunun başlıca bölümleri
- Temel ve zenginleştirici nitelikteki öğretme-öğrenme materyalleri
- Görsel araç ve gereçler
- Ev ödevleri ile ilgili öneriler
- İlgili diğer etkinlikler

#### 2 Seçme

Konu ile ilgili bu notlarınızı bir dosyada saklayabilirsiniz. Yıldan yıla bunları güncelleştirebilirsiniz. Yeni malzemeler buldukça bunlara eklemeler yapabilirsiniz. Bu konuyu her ele alışınızda, oluşturduğunuz dosyadan yararlanabilirsiniz.

Seçtiğiniz konunun başından sonuna kadar yararlanacağınız öğretme-öğrenme etkinliklerini tasarlayınız. Tasarladığınız etkinlikleri konunun yapısına ve öğrenilme şekline uygun bir sıraya ve düzene koyunuz. Etkinlikler düzenini, her biri öğretmen için tatmin edici bir öğretme, öğrenciler için de tatmin edici bir öğrenme çabası olacak şekilde bölümlere ayırınız.

Konunun bölümlerini birer ders saatinde öğrenilecek şekle getiriniz. Öğretimde yararlanacağınız öğretme-öğrenme araç gereçlerini sağlayınız ve bunları, sınıftaki koşullarda ve derse ayrılan zaman içinde kullanılacak şekilde düzenleyiniz.

#### 3 Her derse ait notlar

Ders planınızı hazırlayınız. Planınızın, size derste kılavuzluk edecek kadar ayrıntıya sahip olması gerektiğini unutmayınız. Ancak planın, ayrıntılara takılıp kalmanıza veya ayrıntılar içinde kaybolmanıza neden olacak kadar uzun olması da iyi değildir.

#### 4 Ders planı

Planınızda, sizin yapacağınız ve öğrencilerinizin yapacakları çalışmalar üzerinde durmuş olmalısınız. Bir dosya yaprağının bir veya iki yüzüne yazılmış olan bir planın yeterli olacağı düşünülmektedir. Planınızda, aşağıdaki noktaların açıkça belirtilmiş olmasını sağlayınız.

- **Başlık:** Konunun adı
- **Tarih ve saat:** Dersin hangi gün ve saatte yapılacağı
- **Hedefler:** Bunlar konuya özel ifadeler olabileceği gibi, öğrencilerin davranışları, beceriler, öğrenme yaklaşımları şeklinde de olabilir
- **Araç gereç ve kaynaklar:** Kullanılacak öğretme-öğrenme araç gereçleri, özel kırtasiye ya da cihaz
- **Etkinlikler:** Dersteki basamakların açıkça belirtilmesi; her bir basamağın gerçekleşmesi için tahmini süre

Etkinlikler arasında şunlardan bir bölümüne yer verilmiş olabilir: Açıklama, soru sorma, gösteri yapma, görsel araçlar üzerinde çalışma, bireysel çalışma veya grup çalışması, okuma, yazma, şema hazırlama, test sorularını cevaplama, oyunlar, bilgisayarla çalışma.

Herhangi bir zamanda, beş dakikadan daha uzun sürecek bir öğretmen konuşmasından kaçınınız. Büyük ölçüde, öğrencileri etkin kılan ve onların öğretme-öğrenme sürecine etkin katılımlarını gerektiren etkinliklere yer veriniz. Etkinliklerin nasıl gerçekleştirileceğini tam olarak belirleyiniz.

Dersten önce, kullanacağınız bilgi kaynaklarını ve tepegöz, gösteri deneyi, bilgisayar gibi öğretme-öğrenme araçlarını kontrol ediniz. Onların kullanıma hazır durumda olduklarından emin olunuz. Onlarla çalışmak için gerekli zamanı tahmin ediniz. Grup üyelerinin onlarla nasıl çalışacaklarını belirleyiniz. Diğer bütün hazırlıkları yapınız.

- **Değerlendirme:** Değerlendirme işlemi dersten sonra yapabilirsiniz. Öğrencilerin tepkileri ve davranışları, öğretmede karşılaşılan sorunlar ve kendi güçlü ve zayıf taraflarınız ile ilgili düşüncelerinizi not ediniz.

## 5 Kontrol

Bir ders planı yaptığınızda, hazırlıklarınızın tamam olup olmadığını denetlemek için aşağıdaki listeden yararlanabilirsiniz.

- Sınıfı nasıl düzenleyeceğimi belirledim mi?
- İyi bir başlangıç hazırladım mı?
- Dersteki her etkinlik sırasında öğretmenin ne yapacağını, öğrencinin ne yapacağını ve etkinliğe ne kadar zaman ayrılacağını belirttim mi?
- Bir etkinlikten diğerine geçişlerin nasıl yapılacağını düşündüm mü?
- Çabuk ve yavaş öğrenen öğrenciler için ek çalışmalar buldum mu?
- Yararlanacağım araç gereç, gösteri gibi kullanıma hazır olup olmadığına baktım mı?
- Yönergelerimi gözden geçirdim mi?
- Dersi toparlama ve özet kısmı için hazırladım mı?

## 6 Ders

Hazırlıklarınızı bir sınıfta uygulamaya çalışınız. Sınıfta sizi gözlemek, gözlemlerini bu kitabın ekler kısmında verilene benzer bir forma işlemek ve ders sonunda sizinle tartışmak üzere bir arkadaşınızın yardımını isteyiniz. Dersinizde ne olup bittiğini unutmadan, ders planınızın sonuna gerekli notları alınız. Bu notlar, daha sonraki planlama çalışmalarınızda sizce yardımcı olacaktır. Sınıfınızdaki öğrencilerle daha sonra bireysel olarak yapacağınız çalışmalar varsa bunları da not almayı unutmayınız.

**Ders planı ile ilgili bir örnek**

<b>DERS PLANI</b>				
<b>Sınıf</b> .....		<b>Konu başlığı</b>		
<b>Tarih</b> .....		<b>Hedefler</b>		
<b>Süre</b> .....				
<b>Ders</b> .....				
<b>Konu</b> .....				
<b>Kapsam</b>	<b>Öğrenciler ne yapacak</b>	<b>Öğretmen ne yapacak</b>	<b>Süre</b>	<b>Gereken kaynaklar</b>
<b>Öğretmen adayının yapacağı ders değerlendirmesi</b>				
<b>Planlama ve hazırlık</b>		<b>Öğretim yöntemleri</b>		
<b>Sınıf yönetimi ve ilişkiler</b>		<b>İletişim</b>		

## ETKİNLİK 2.13

### OKUL DENEYİMİ ÇALIŞMALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

**Özet** Okul deneyimlerinin değerlendirilmesi.

- 1 Öğretmenlik dosyanızı baştan sona dikkatle inceleyiniz. Dosyanızın düzenli, her etkinliğe ilişkin notlarınızın tamam ve yerinde olmasını sağlayınız.
- 2 Dersle ilgili notlarınız ve değerlendirmelerinizin dosyanızda tam olarak yer almış olmasını sağlayınız.
- 3 Dönem boyunca göstermiş olduğunuz gelişmeyi ve yapmış olduğunuz çalışmaları, birlikte çalıştığınız fakülte öğretim elemanı ve uygulama öğretmenleri ile gözden geçiriniz.
- 4 Kendi değerlendirmeleriniz ile fakülte öğretim elemanı, uygulama öğretmeni ve varsa sınıf arkadaşınızın değerlendirmelerini yazılı olarak özetleyiniz ve bu özeti dosyanıza koyunuz. Özellikle güçlü ve zayıf yönlerinizi not etmeyi unutmayınız.

ÖZET

Yazın

ÖZET

Yazın

## OKUL DENEYİMİ I ÇALIŞMA PLANI ÖRNEĞİ

HAFTA	SEMİNER	ETKİNLİKLER	SON TESLİM GÜNÜ
1. HAFTA			
05 Mart	Ders hakkında genel bilgiler Ödevin açıklanması	1.1 Dönem planı 1.2 Öğretmenin okuldaki bir günü	12 Mart
2. HAFTA			
12 Mart	Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	1.3 Öğrencinin okuldaki bir günü 1.4 Bir öğrencinin incelenmesi	19 Mart
3. HAFTA			
19 Mart	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	1.5 Öğretim yöntemleri	26 Mart
4. HAFTA			
26 Mart	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	1.6 Yan branşınızda öğretim yöntemleri	02 Nisan
5. HAFTA			
02 Nisan	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	1.7 Derslerin gözlenmesi 1.8 Yan branşınızdaki derslerin gözlenmesi	16 Nisan
6. HAFTA			
16 Nisan	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	1.9 Dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü	30 Nisan
7. HAFTA			
30 Nisan	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	1.10 Soru sormayı gözlemleme	07 Mayıs
8. HAFTA			
07 Mayıs	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	1.11 Okulda araç-gereç ve yazılı kaynaklar	14 Mayıs
9. HAFTA			
14 Mayıs	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	1.12 Okul müdürü ve okul kuralları 1.13 Okul ve toplum	21 Mayıs
10. HAFTA			
21 Mayıs	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi	1.15 Okul deneyimi çalışmalarının değerlendirilmesi	28 Mayıs
11. HAFTA			
28 Mayıs	Ödevle ilgili dönütler Yarıyıl sonu değerlendirmeleri		

## OKUL DENEYİMİ II ÇALIŞMA PLANI ÖRNEĞİ

HAFTA	SEMİNER	ETKİNLİKLER	SON TESLİM GÜNÜ
1. HAFTA			
05 Mart	Ders hakkında genel bilgiler Ödevin açıklanması	2.1 Dönem planı 2.2 Yönerge ve açıklamalar	12 Mart
2. HAFTA			
12 Mart	Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	2.3 Soru sorma alıştırmaları	19 Mart
3. HAFTA			
19 Mart	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	2.4 Dersin yönetimi ve sınıfın kontrolü	26 Mart
4. HAFTA			
26 Mart	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	2.5 Öğrenci çalışmalarının değerlendirilmesi	02 Nisan
5. HAFTA			
02 Nisan	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	2.6 Ders kitaplarından yararlanma	16 Nisan
6. HAFTA			
16 Nisan	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	2.7 Grup çalışmaları	30 Nisan
7. HAFTA			
30 Nisan	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	2.8 Çalışma yapraklarının hazırlanması ve kullanılması	07 Mayıs
8. HAFTA			
07 Mayıs	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	2.9 Değerlendirme ve kayıt tutma 2.10 Test hazırlama, puanlama, analiz	14 Mayıs
9. HAFTA			
14 Mayıs	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi Ödevin açıklanması	2.11 Öğretimde simülasyonlardan yararlanma 2.12 Dersi planlama ve etkinlikleri sıraya koyma	21 Mayıs
10. HAFTA			
21 Mayıs	Ödevle ilgili dönütler Ödevin teslim edilmesi	2.13 Okul deneyimi çalışmalarının değerlendirilmesi	28 Mayıs
11. HAFTA			
28 Mayıs	Ödevle ilgili dönütler Yarıyıl sonu değerlendirmeleri		

## EĞİTİM FAKÜLTESİ-UYGULAMA OKULU İŞBİRLİĞİ KURSU PROGRAMI

### 1. GÜN

09.30 - 09.45		Fakülte Dekanı'nın konuşması
09.45 - 10.00		Milli Eğitim Müdürü'nün konuşması
10.15 - 10.30		Tanışma
10.30 - 11.00	1	Grup Başkanı'nın konuşması (Proje ve seminerin amacı)
11.00 - 12.00	2	Eğitim Fakültesi - Uygulama Okulu İşbirliğinde kişilerin ve kurumların görev ve sorumlulukları (Etkinlik) (15 dk rollerin okunması-Grupların teşkili, rollerin oynanması)
		Öğle yemeği
13.30 - 15.00	3	Eğitim Fakültesi - Uygulama Okulu İşbirliği Programının İşleyişi (Tartışma)
15.15 - 17.00	4	Öğretmen Yeterlikleri (Etkinlik)

### 2. GÜN

09.30 - 10.45	5	Öğretmen yeterliklerinin öğretmen yeterlik göstergeleri ile karşılaştırılması ve tanıtımı (tartışma)
11.00 - 12.00	6	Öğretmenlik uygulaması ve değerlendirme formunun tanıtılması ve açıklamalarla ilişkilendirilmesi (tartışma)
		Öğle yemeği
13.30 - 15.15	7	Video izlenmesi ve formların doldurulup değerlendirilmesi
15.30 - 17.00	8	Okul Deneyimi I,II (tanıtımı ve bugüne kadar yapılan uygulamaların değerlendirilmesi)

### 3. GÜN

09.30 - 10.30	9	Öğretmenlik Uygulaması ve semineri dersinin tanıtımı, işleyişi. Öğretmen adayının hazırlayacağı dosyanın içeriği ve değerlendirilmesi
10.45 - 11.30		Kursun değerlendirilmesi

1944

1945

1946

1947

## ÖĞRETMEN ADAYI DEVAM ÇİZELGESİ

..... Üniversitesi - Eğitim Fakültesi  
 ..... Bölümü  
 ..... Ders Yılı  
 ..... Dönem

Öğrencinin Adı Soyadı

Gözlem Yapılan Okul

GÖZLEMLER					
Tarih	Gözlenen Sınıf/Saat	İşlenen Konu	Ders Kitabı	Öğretmenin Adı Soyadı	İmzası

Okul Müdürü  
 Adı Soyadı / İmzası  
 Mühür

1950

1951

1952

1953

1954

1955

1956

1957

1958

1959

1960

1961

1962

1963

1964

1965

1966

1967

1968

1969

1970

1971

1972

1973

1974

1975

1976

1977

## ÖĞRETMEN ADAYI İÇİN GÖZLEM PROTOKOLU

Gerçek sınıf ortamındaki uygulamayı gözlemek size öğretim yöntemleri derslerinden, sınıf tartışmalarından ve okuduklarınızdan elde etmiş olduğunuz bilgi ve deneyimlerinizi birleştirme ve yeni bakış açıları kazanma fırsatı verecektir. Birkaç öğretmeni ve birkaç değişik sınıfi gözlemek uygulama konusunda daha gerçekçi görüşlere ve bakış açılarına ulaşmanızı sağlayacaktır. Yapacağınız gözlemlerden en iyi biçimde yararlanmak için aşağıdaki işlemleri izleyiniz.

- 1 Gözlem yapacağınız sınıf / sınıfların ders kitabını edinin.
  - 2 Giyiminizin ve davranışınızın okul yönetmeliğine uygun ve öğretmenlik mesleğine yakışır biçimde olmasını sağlayın.
  - 3 Kendinize güvenin.
  - 4 Sınıfa ders başlamadan girin ve öğretmen bir başka yer göstermezse, arka sıralarda yerinizi alın. Ders bitinceye dek **sınıftan ayrılmayın**.
- 
- 5 Ders sırasında öğretmen izin vermediği sürece **konuşmayın, soruları yanıtlamayın. Derse katılmak için değil, yalnızca gözlem yapmak için** orada olduğunuzu unutmayın. Sizin varlığınızdan dolayı sınıfin rahatsız olmasını engelleyin.
  - 6 Gözlemin ayrıntıları aklınızdayken hemen gözlem değerlendirme formunu tamamlayın.
  - 7 Gözlem yaptığınız sınıf öğretmenine devam çizelgenizi imzalattırmayı lütfen **unutmayın**. Devam çizelgesi gözlemlerinizi tamamlandığında okul müdürünce de imzalanıp dangalanacak ve dersten sorumlu öğretim elemanına verilecektir.

